

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้
ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม

ทิววรรณ บุญทวี

- 6 ส.ค. 2560

369179

THICORUBRA

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารทั่วไป

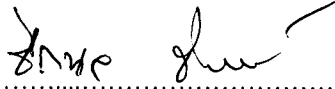
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

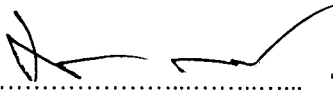
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหารและคณะกรรมการควบคุม
มาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร ได้พิจารณาปัญหาพิเศษของ ทิวาวรรณ บุญทวี
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

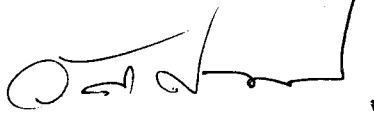
(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานปัญหาพิเศษทางการบริหาร

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรุตี สุกตรัตน์)

กรรมการ

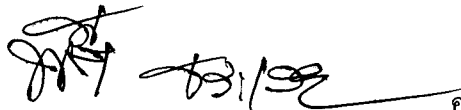
(ดร.วัลลก ศัพท์พันธุ์)

กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนีย์ ธารเสนา)

วันที่ 1 เดือน มิถุนายน 2555 พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

การศึกษา “ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม” สำเร็จได้ด้วยดีจากการแนะนำชี้แนะจากท่านอาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน อาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำปัญหาพิเศษที่ให้กรอบแนวความคิด ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการทำปัญหาพิเศษสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

การศึกษาในครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากขาดความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน และ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ยม คุณสุภชัย วรรณพงษ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ทิววรรณ นุญทวี

ชื่อปัญหาพิเศษ	ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม
ชื่อผู้เขียนปัญหาพิเศษ	ทิววรรณ บุญทวี
สาขาวิชา	การบริหารทั่วไป
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

ศึกษาเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมและเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 138 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Compare mean)

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 115 คน มีอายุส่วนใหญ่อายุ 18-30 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพลูกจ้างชั่วคราว ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมีรายได้ส่วนใหญ่น้อยกว่า 10,000 บาท การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม ด้านต่าง ๆ ภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ด้านการป้องกันอยู่ในระดับสูงสุด จำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการป้องกัน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับเข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับสูงสุด ด้านการปราบปรามผู้ตอบแบบสอบถามให้ การเข้าดำเนินการ โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางสังคมอยู่ในระดับสูงสุด ด้านการสนับสนุนผู้ตอบแบบสอบถามให้ปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการประชุม สัมมนา และฝึกอบรมอยู่ในระดับสูงสุด

การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมในด้านต่าง ๆ จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้นั้น มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

Topic Operational Problems of Prevention and Suppression of Deforestation of Forestry Technical Officers, Mae Yom National Park

Researcher Tiwawan Boontawee

Program Master of Public Administration (General Administration)

Academic Year 2011

Abstract

The purposes of this study titled “Operational Problems of Prevention and Suppression of Deforestation of Forestry Technical Officers, Mae Yom National Park” were to explore the problems of prevention and suppression of deforestation of forestry technical officers, Mae Yom National Park, compare the problems of prevention and suppression of deforestation of forestry technical officers, Mae Yom National Park, and provide suggestions on the prevention and suppression of deforestation of forestry technical officers, Mae Yom National Park. The samples consisted of 138 forestry technical officers and the data was gathered by using questionnaires. Moreover, some statistics were conducted for data analysis such as frequency, percentage, mean, standard deviation and procedures for comparing means.

Most of samples were 115 male casual workers at the age of 18-30, graduated secondary school and had monthly income lower than 10,000 baht.

According to the study on the problems of prevention and suppression of deforestation of forestry technical officers, Mae Yom National Park in different aspects, it indicated that most of respondents took the highest level of prevention. When considering each aspect, it found that the respondents emphasized the officers’ operation at the highest level. To the suppression, the respondents were allowed to apply laws, administrative measures and social measures at the highest level. To the support, the respondents adjusted the role of forestry technical officers to promote local people’s participation by holding meetings, seminars and training at the highest level. To the comparison of problems of prevention and suppression of deforestation of forestry technical officers, Mae Yom National Park in various aspects, divided by personal factors including sex, age, occupation, education level and income, it represented that the samples’ opinion were different.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่ออังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาทำลายทรัพยากรธรรมชาติ.....	15
แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้.....	44
ข้อมูลทั่วไปอุทยานแห่งชาติแม่ยม.....	80
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	86
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	91
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	94
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
เกณฑ์การแปลผล.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	97
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	97
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คำถามเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและปราบปราม การทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยนำเสนอเป็นแบบตารางแสดงค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	99
ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปราม การทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม.....	102
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	112
สรุปผลการวิจัย	112
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก	122
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	129

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปสถิติคดีป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติแม่ยมเดือนตุลาคม 2553-กุมภาพันธ์ 2554..... 3
2	สรุปสถิติคดีป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติแม่ยม..... 85
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม บัณฑิตส่วนบุคคล..... 97
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการป้องกัน..... 99
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ ด้านปราบปราม..... 100
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสนับสนุน 101
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ ด้านภาพรวม 102
8	วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ปัญหา การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำแนกตามเพศ..... 102
9	วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ปัญหา การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำแนกตามอายุ..... 104
10	วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ปัญหา การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำแนกตามอาชีพ..... 106
11	วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ปัญหา การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำแนกตามระดับการศึกษา 108
12	วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ปัญหา การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำแนกตามรายได้..... 110

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	แผนที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม..... 82
2	โครงสร้างการบริหารงานสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่)..... 83
3	โครงสร้างการบริหารภายในอุทยานแห่งชาติแม่ยม..... 84
4	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 92

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยเป็นระยะเวลาที่การผลิตมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยปราศจากการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากร ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ย่อมมีการสะสมของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามระดับการผลิตโดยรวมที่เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะในรูปของมลพิษด้านต่าง ๆ ความเสื่อมโทรม การหมดไปของทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัย และนั่นหนทางการปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตในเรื่องการลดลงของทรัพยากรป่าไม้ ทั้งพื้นที่และคุณภาพของทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยเฉพาะปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก พื้นที่ป่าไม้ของประเทศลดลงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ซึ่งมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณครึ่งหนึ่งของพื้นที่ทั้งหมด และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องแต่มีอัตราการลดลงของพื้นที่น้อยลง สาเหตุสำคัญในการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้เกิดจากการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า การลักลอบตัดไม้และไฟป่า นโยบายของรัฐ ความต้องการที่ดินในเชิงพาณิชย์ ความต้องการไม้เพื่อใช้สอยและอุตสาหกรรมป่าไม้ และการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นเสมือนบ้านที่อยู่อาศัยและแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าถูกทำลาย การล่าสัตว์ป่า การเกิดภัยธรรมชาติ หรือการนำสัตว์ป่าต่างถิ่นเข้าไปในป่า เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์ป่าลดลงจนทำให้บางชนิดสูญพันธุ์ไปจากถิ่นกำเนิด (อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ และคณะ, 2548)

ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าพื้นที่วิกฤติ จำนวน 35 พื้นที่ทั่วประเทศ แบ่งเป็นอุทยานแห่งชาติ 17 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 18 แห่ง ซึ่งในแต่ละภาคต่างมีปัญหาที่ต่างกันออกไป ภาคเหนือพบการบุกรุกพื้นที่ป่า ลักลอบตัดไม้สัก ในรูปแบบขบวนการกองทัพมด เช่น อุทยานแห่งชาติ ถ้ำผาไท อุทยานแห่งชาติแม่ยม และอุทยาน แห่งชาติสาละวิน เป็นต้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการลักลอบทำไม้พะยูงเป็นจำนวนมาก ในบริเวณกลุ่มป่าพนมดงรัก ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยศาลา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูผายล อุทยานแห่งชาติภูพาน ภาคกลาง พบปัญหาการโค่นถางป่าเพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกยางพารา เช่น อุทยานแห่งชาติไทรโยค เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือตอนบน ภาคใต้ มีการบุกรุกทำลายป่าเพื่อ ปลูกยางพาราและ

ป่าล้มน้ำมัน เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพรด้านทิศใต้และทิศเหนือ ตอนล่าง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด เป็นต้น (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง, 2554) ซึ่งสาเหตุการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ส่วนใหญ่พบว่า

1. สภาพทางสังคม ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษา ทำให้ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ป่าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ เพื่อการยังชีพด้วยการแผ้วถางป่า ตัดไม้ และเก็บหาของป่า

2. สภาพทาง เศรษฐกิจ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้ทรัพยากรป่าไม้และที่ดินมีราคาแพงขึ้น ทำให้มีการลักลอบตัดไม้ และบุกรุกพื้นที่ป่าไม้มากขึ้น

3. นโยบายทาง การเมืองและการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไป หลายกรณีไม่สามารถยุติปัญหาการทำลายป่าได้ เพราะราษฎรคิดว่า เมื่อแผ้วถางป่าจนเสื่อมโทรมแล้วรัฐจะให้สิทธิ์ในที่ดิน จึงหาทางบุกรุกแผ้วถางป่ามากขึ้น

4. ช่องว่างของระเบียบและกฎหมาย รวมทั้งการจัดการด้านทรัพยากรป่าไม้ ยังไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นปัญหาในทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (สุชาติ จันทรวงศ์, 2553)

และจากสถิติการบุกรุกพื้นที่ป่าในปี 2550-2553 ของกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2550 พื้นที่ ถูกบุกรุก 35,988 ไร่ ปี พ.ศ. 2551 (ม.ค.-25 เม.ย. 2551) พื้นที่ ถูกบุกรุก 19,039 ไร่ รวม 55,027 ไร่ และเมื่อปลายปี พ.ศ. 2553 ที่ผ่านมา ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2552-กันยายน พ.ศ. 2553 มีการตรวจสอบพบว่า มีพื้นที่ป่าถูกบุกรุกมากขึ้น 55 ล้านไร่ แบ่งเป็นที่ป่าที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของกรมป่าไม้ 17 ล้านไร่ กรมอุทยานแห่งชาติ ๓ 37 ล้านไร่ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 1 ล้านไร่ ไม่รวมที่ดินราชพัสดุของกรมธนารักษ์ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศกว่า 12 ล้านไร่ ซึ่งน่าจะมีการบุกรุกในลักษณะเดียวกันจำนวนไม่น้อยอย่างในจังหวัด นครสวรรค์ ราชบุรี กาญจนบุรี เป็นต้น (หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 2553)

อุทยานแห่งชาติแม่ยม มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอจาง จังหวัดลำปาง และอำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีเนื้อที่ประมาณ 454.75 ตารางกิโลเมตร หรือ 284,218.75 ไร่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ยม อยู่ห่างจากอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประมาณ 25 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายสอง-จาง (สายเก่า) รวมระยะทางจากจังหวัดแพร่ถึงอุทยานแห่งชาติแม่ยมประมาณ 70 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 630 กิโลเมตร โดยสภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าสมบูรณ์มีลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ มีพรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้สักมะค่าโมง แดง ประดู่ และตะแบก ป่าเต็งรัง และยังมีสภาพเป็นป่าดงดิบแล้ง มีพรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนทอง กระบาก มะหาด ยาง ยาหอม เป็นต้น อีกทั้ง จากการสำรวจสัตว์ป่า พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 39 ชนิด นก 135 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 28 ชนิดและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 14 ชนิด ในจำนวนนี้มีสัตว์ที่มีสถานภาพที่น่าเป็นห่วง 4 ชนิด

ได้แก่ หมายจึงจอกกระรอกบินเล็กแก้มขาว แมวป่า และนกยูง มีสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ 1 ชนิด คือ เสือปลา เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าพื้นที่ของอุทยานอุทยานแห่งชาติแม่ยม มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติอย่างมากจึงมีการบุกรุกทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง (อุทยานแห่งชาติแม่ยม, 2554)

จากรายงานสรุปสถิติคดีป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติแม่ยมเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 พบว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องดังข้อมูลตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปสถิติคดีป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติแม่ยมเดือนตุลาคม 2553-กุมภาพันธ์ 2554

เดือน	จำนวนคดี	จำนวนผู้ต้องหา
ตุลาคม 2553	3	2
พฤศจิกายน 2553	2	0
ธันวาคม 2553	4	2
มกราคม 2554	4	3
กุมภาพันธ์ 2554	9	5
รวม	22	12

ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้อุทยานแห่งชาติแม่ยมอยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีซึ่งมีภารกิจที่สำคัญในการดำเนินการคุ้มครองรักษาทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้คงสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป และดำเนินการให้ทรัพยากรธรรมชาติที่คุ้มครองรักษาไว้อำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชน ในด้านการศึกษาวิจัยและนันทนาการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอนุรักษ์ ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติตามภารกิจ โดยเฉพาะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการลักลอบล่าสัตว์ป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ยม

จากปัญหาและความสำคัญกล่าวมาเบื้องต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นนักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ ส่วนอนุรักษ์และป้องกันทรัพยากร สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่อนุรักษ์ในเขตจังหวัดแพร่และน่าน จึงสนใจจะศึกษาปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลเบื้องต้นเสนอต่อ

ผู้อำนวยการสำนักบริการพื้นที่อนุรักษ์ ที่ 13 (แพร่) สำหรับใช้เป็นประโยชน์เพื่อกำหนดเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ตามมาตรการและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ (สำนักป้องกันและปราบปราม กรมป่าไม้, 2554) ประกอบด้วย ด้านการป้องกัน ด้านปราบปราม และด้านการสนับสนุน

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำนวน 138 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเดือน ตุลาคม 2554-มกราคม 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ขัดขวางมิให้มนุษย์ได้พบกับความต้องการของตน หรือ สิ่งที่เป็นอุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ

การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง มาตรการและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดตัดไม้ที่กำหนดไว้ว่าเป็นไม้หวงห้าม ได้แก่ ไม้สักมะค่าโมง แดง ประดู่ และตะแบก ป่าเต็งรัง และยังมีสภาพเป็นป่าคงคิบแล้ง

มีพรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนทอง กระบาก มะหาด ยาง ยาหอม เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยด้านการป้องกัน ด้านปราบปรามและด้านการสนับสนุน

ด้านการป้องกัน หมายถึง การจัดให้มีการลาดตระเวนตรวจป่า โดยให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของด่านป่าไม้ ส่งเสริมโครงการและกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สร้างระบบเตือนภัยโดยการปฏิบัติงานด้านการข่าวและเข้มงวดกวดขันการตรวจสอบไม้ นำเข้าจากต่างประเทศ

ด้านปราบปราม หมายถึง ใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สามารถตรวจสอบหลักฐานและสถานการณ์ได้รวดเร็วแม่นยำ สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานทางคดีได้และจะต้องสนธิกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ท้องที่ ฝ่ายปกครอง ทหาร และตำรวจเข้าดำเนินการโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางสังคม

ด้านการสนับสนุน หมายถึง การปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีการประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรประชาชน และองค์กรเอกชน เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ใช้กระแสสังคมหรือพลังมวลชนเป็นเครื่องช่วยในการตรวจสอบพฤติกรรมของคนในสังคมและจัดตั้งหน่วยประสานงานป้องกันรักษาป่า (นปป.) ในสังกัดสำนักป้องกันและปราบปรามขึ้น

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง ที่ดินซึ่งรวมทั้งพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะและชายฝั่งที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมหมายถึงเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวที่ปฏิบัติงานประจำอุทยานแห่งชาติแม่ยม

อุทยานแห่งชาติแม่ยมหมายถึงอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอจาง จังหวัดลำปาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เกิดผลกระทบในทางเสียหายต่อสภาพแวดล้อมปัจจุบันและอนาคต

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่เองตามธรรมชาติ และสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม
2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม
3. สามารถที่จะนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติแม่ยมต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม” วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือเพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมและเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมตลอดจนศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ
2. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
3. แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้
4. ข้อมูลทั่วไปอุทยานแห่งชาติแม่ยม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามกระบวนการธรรมชาติและมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้ ที่สำคัญได้แก่ 1) ดิน 2) น้ำ 3) แร่ธาตุ 4) ป่าไม้ ผู้ให้ความหมายที่แตกต่างกันไปดังต่อไปนี้

ทรัพยากรธรรมชาติในทัศนะของ นิวัติ เรืองพานิช (2525) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีประโยชน์สามารถสนองตอบความต้องการของมนุษย์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน รวมทั้งกำลังงานของมนุษย์ด้วย นอกจากนี้ ยังให้ความหมายของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติว่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาด คือ ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และมรการสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด ตลอดจนจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้ทั่วถึง ฉะนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจึงมิได้หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้เฉย ๆ แต่จะต้องนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ

ถนอม เปรมรัศมี (2513) ได้ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นมรดกที่มีคุณค่าที่ธรรมชาติให้ไว้ เพื่อมนุษย์จะได้ใช้สอยในการดำรงชีวิตจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้ถูกต้อง มิฉะนั้นทรัพยากรเหล่านั้นจะต้องหมดไปอย่างรวดเร็ว

แนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1. แนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากสาขาวิทยาศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีทฤษฎีว่าต้องจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ปัญหาทางทรัพยากรธรรมชาติสามารถนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งวิทยาศาสตร์กายภาพและวิทยาศาสตร์สังคมมาช่วยแก้ปัญหาได้ โดยการผลิตและสร้างเทคโนโลยีเข้ามาจัดการ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) (2543, หน้า 73-74) กล่าวว่าแต่เดิมวิทยาศาสตร์เป็นตัวการที่สร้างเทคโนโลยีเพื่อการผลิต โดยดึงทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างประมาท ดังนั้น ในปัจจุบันวิทยาศาสตร์ก็ต้องค้นหาวិธีการที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่ได้ร่วมก่อกำเนิดขึ้น

แนวคิดนี้ มีทฤษฎีต่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติว่าเกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ซึ่งสามารถสืบค้น สอบสวน สังเกต และอธิบายได้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการนำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาทำความเข้าใจทรัพยากรธรรมชาติ การมองปัญหาจะเน้นไปในเชิงวัตถุเป็นสำคัญ และแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นด้วยกลไกวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มนุษย์คิดค้นขึ้น และยังคงมุ่งเน้นการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของแนวคิดนี้ก็เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งอนุชาติ พวงสำลี (2547, หน้า 226) เห็นว่า เป็นพัฒนาการทางสังคมและเป็นการคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสมัยใหม่ (Modern environmentalism) แนวคิดนี้เป็นที่มาของคำว่า “มนุษย์เป็นนายของธรรมชาติ” (Man is the master of nature) บางครั้งก็ถูกเรียกว่าแนวคิดที่เห็นมนุษย์เป็นใหญ่ (Anthropocentrism) (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร, 2545, หน้า 251) ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอยู่ภายใต้วาทกรรมทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นมานานกว่า ศตวรรษและยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน

แนวคิดนี้มีความเชื่อ 2 แนวทางสำคัญคือ 1) เชื่อว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นกลไกของธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงทฤษฎีต่าง ๆ ถือว่าเป็นกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ หรือเป็นความจริงสูงสุดที่ได้พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ทฤษฎีต่าง ๆ ตามแนวคิดนี้จึงเปรียบเสมือนกฎธรรมชาติ โดยมีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยเปิดเผยความจริงนั้นแก่เรา ซึ่งแนวคิดนี้อาจจัดอยู่ในแนวปรัชญา ปฏิฐานนิยม (Positivism) 2) เชื่อว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือของมนุษย์ ซึ่งหมายถึงทฤษฎีต่าง ๆ นั้น ไม่ถือว่าเป็นจริงหรือเท็จเพียงแต่อยู่ที่ว่าจะใช้ได้หรือไม่ได้เท่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีเป็นเสมือนเครื่องมือของมนุษย์เท่านั้น

แนวคิดนี้เชื่อว่าโลกวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลามนุษย์สามารถใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ได้

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของแนวคิดนี้ เน้นการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง เน้นที่ประสิทธิภาพ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตัวอย่าง เช่นการแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมด้วยการใช้สารเคมีหรือการใช้ดินหมุนเวียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงธาตุไนโตรเจน การแก้ไขปัญหาสารตกค้างในแม่น้ำด้วยการลดสารพิษที่ถูกลบออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือการจัดการแก้ไขคุณภาพน้ำด้วยการเติมแบคทีเรียบางชนิดหรือด้วยการกำจัดตะกอนตกค้าง การจัดการแก้ไขปัญหาป่าไม้ด้วยการศึกษากระบวนการทางอุทกวิทยาหรือการปลูกป่าแบบผสมผสาน จะเห็นได้ว่าวิธีการจัดการในแนวคิดกลุ่มนี้จะมุ่งไปที่เรื่องของวัตถุและกระบวนการเป็นสำคัญ

2. แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ (สมพร แสงชัย, 2545, หน้า 12-13) เริ่มมาราว ปี ค.ศ. 1860 จาก Gifford Pinchot มีหลักการ คือเป็นการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อคนรุ่นนี้และเพื่อคนส่วนใหญ่ของสังคม โดยต้องร่วมปกป้องการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติในการพัฒนา ซึ่งแตกเป็น 3 แนวคิดย่อย คือ

2.1 แนวคิดที่เน้นประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.2 แนวคิดที่เน้นความเสมอภาคในการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง เช่น การไม่ครอบครองที่ดินมากเกินไป การทำคลองชลประทาน เป็นต้น

2.3 แนวคิดที่เน้นความสวยงาม ซึ่งแนวคิดนี้ขัดกับแนวคิดประสิทธิภาพและแนวคิดความเสมอภาคเพราะไม่ยินยอมให้คนใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

3. แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเชิงเศรษฐศาสตร์ แบ่งเป็น 2 แนวทาง

3.1 แนวทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีฐานคติมาจากลัทธิทุนนิยมแต่มองเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงมีการนำทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาประยุกต์กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจสูงสุดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

3.2 แนวทางเศรษฐศาสตร์สีเขียว (Green economics) เป็นการเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมมาพิจารณาว่าต้องเปลี่ยนระบบคิดทางเศรษฐศาสตร์ โดยต้องมองคุณภาพชีวิตคู่กับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ปรัชญาหลักของเศรษฐศาสตร์สีเขียวคือ การวิเคราะห์ตามหลักที่ว่าอะไรคือความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์ และมีหลักการสำคัญคือต้องลดกระบวนการผลิตที่มีของเสียมาก เน้นระบบกระจายการผลิตโดยอาศัยหลักการพึ่งตนเองใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถหาใหม่ได้

และรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถหาใหม่ได้ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ

4. แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเชิงนิเวศวิทยาการเมือง (Political ecology) แนวคิดนี้ เป็นแนวคิดในการศึกษาปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการกำหนดแนวทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งก็คือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่อาศัยแนวคิดนี้นั่นเอง ซึ่งจะพิจารณาถึงการจัดการในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, สุริชัย หวันแก้ว, ไชยันต์ รัชชกุล, กัญญา ลีลาสัย และศิริพร ขอดกมลศาสตร์, 2543, หน้า 247-253)

4.1 การจัดการแก้ปัญหาในเรื่องของบริบททางเศรษฐกิจการเมืองเป็นต้นเหตุของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น นโยบายของรัฐที่ดำเนินการปกป้องทรัพยากรอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนที่เคยใช้ทรัพยากร หรือการกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มอำนาจเชิงพาณิชย์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ เช่น สงครามระหว่างรัฐเป็นการทำลายนิเวศวิทยาและทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงการให้เงินสนับสนุนระหว่างรัฐในการพัฒนาเขื่อนซึ่งทำลายระบบนิเวศ

4.2 การจัดการภายใต้ระบบทุนนิยมโลกที่มีอำนาจในเชิงพาณิชย์กรรมโดยไร้พรมแดน อาจผ่านมาในรูปบริษัทข้ามชาติเชิงพาณิชย์ที่แสวงหาทรัพยากรจากประเทศที่กำลังพัฒนา

4.3 การจัดการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากร เช่น การศึกษาการต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรของชนชั้นผู้ปกครอง หรือชนชั้นเศรษฐกิจกับผู้คืออำนาจหรือชาวนา และผลสะท้อนทางการเมืองที่ตามมาหลังจากทรัพยากรธรรมชาติเปลี่ยนแปลง

5. แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางเศรษฐศาสตร์นิเวศ (Ecological economics) เป็นการศึกษาปัญหาทรัพยากรธรรมชาติโดยพิจารณาความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจกับระบบนิเวศของโลก ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค โดยอาศัยการศึกษาผ่านศาสตร์ต่าง ๆ มีกรอบสถาบัน (กฎหมาย กฎระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรม) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อม ซึ่งต่างจากแนวทางเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติที่เน้นในการประเมินคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, 2543, หน้า 269-273)

6. แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเชิงสถาบัน (ทางสังคม) สถาบันทางสังคม คือ แบบแผนพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐานของสังคม หรือแบบอย่างทางความคิดหรือการกระทำของสมาชิกในสังคมหนึ่ง ที่มีไว้เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานของสังคมและมีหน้าที่ที่ทำให้สังคมคงสภาพอยู่ได้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549, หน้า 105; สัจญญา สัจญญาวิวัฒน์, 2530, หน้า 85-87) ซึ่งแบบแผน

ดังกล่าวก็คือ บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ กฎระเบียบ ประเพณี รวมถึงระบบสัญลักษณ์

การที่จะต่อต้านกับกระแสอุตสาหกรรมนิยม ทุนนิยม บริโภคนิยมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขด้วยการเปลี่ยนวิถีชีวิตของปัจเจกบุคคลเพียงอย่างเดียว จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างที่เป็นรากฐานของสังคมในปัจจุบัน (Pracha Hutauwart, 1999, p. 502)

แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน เป็นแนวคิดที่จัดการโดยชุมชน โดยอาศัยแบบแผนที่เป็นมาตรฐานในสังคมนั้น (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, 2543, หน้า 239) แต่ไม่ใช่แนวคิดเชิงชุมชนนิยม (Communitarianism) ซึ่งเป็นแนวคิดที่แบ่งแยกขั้วระหว่างชุมชนกับรัฐอย่างเด่นชัด ทำให้ละเลยการจัดการร่วมกัน (Co-Management) ระหว่างชุมชนกับรัฐ

แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างพลังชุมชนในพุทธปรัชญา ซึ่งรวมถึงการสร้างพลังทางความคิดและพลังทางการกระทำ (อุทิศ จิตเงิน, 2542, หน้า 10) นอกจากนี้ Avner (2000, pp. 108-110) ยังกล่าวถึงแนวคิดที่เรียกว่า “ชุมชนแห่งการร่วมกันคิด” (The community of thinking together) ที่ประกอบไปด้วย 1) การแสดงออกทางความคิดหรือกระบวนการคิดหาเหตุผล (Reflection) 2) ความมีเหตุผล (Rationality) และ 3) กระบวนการสร้างความเป็นหนึ่ง (Collectivity) ซึ่งตัวแบบชุมชนแห่งความคิดนี้รวมไปถึงการยอมรับ การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์และบุคลิกภาพของสมาชิกในชุมชนนั้นหรือกล่าวอย่างสั้นคือชุมชนจะเป็นตัวสร้างกรอบการคิดหาเหตุผลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

7. แนวคิดของกลุ่มมาร์กซิสต์ ที่เห็นว่าแนวคิดนิเวศวิทยาแนวลิทมองปัญหาที่แท้จริงของทรัพยากรธรรมชาติผิด เพราะปัญหาที่แท้จริงของทรัพยากรธรรมชาติเกิดจากลัทธิทุนนิยมที่สร้างสิ่งที่เรียกว่า “ธรรมชาติ” ขึ้นมาใหม่เป็นธรรมชาติในฐานะประดิษฐกรรมทางสังคม ไม่ใช่ธรรมชาติในความหมายที่เราเข้าใจ แนวคิดแม้จะต่อต้านกับการพัฒนาก็จริง แต่รูปแบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติยังคงใช้แบบวิทยาศาสตร์ (ไซริตัน เจริญสิน โอฟาร, 2545, หน้า 253) วิกฤติของสิ่งแวดล้อมในทรรณะของกลุ่มมาร์กซิสต์ไม่ได้เกิดจากทรัพยากรธรรมชาติน้อยลง หรือความล้มเหลวของเทคโนโลยีที่ควบคุมธรรมชาติไม่ได้ แต่เกิดจากความไม่สัมพันธ์ของแรงงานกับปัจจัยการผลิตในเรื่องพื้นที่ของเมือง รวมทั้งระบบสาธารณูปโภคและระบบการสื่อสาร (Communal general conditions) หรือกล่าวโดยสรุปว่าระบบเศรษฐกิจเป็นสาเหตุของปัญหานิวเคลียร์ และสิ่งแวดล้อม นั่น แนวคิดนี้มองประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมว่าไม่ได้เป็นแบบก้าวหน้า (Progressive) จนมนุษย์ไม่สามารถฟื้นฟูหรือปรับปรุงได้ (Barry, 2007, pp. 158-160)

8. แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการประสานเรื่องทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนา โดยมีปรัชญาหลักคือการสนองความต้องการของมนุษย์ในยุคปัจจุบันโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติซึ่งจะเป็นที่ต้องการของมนุษย์ในอนาคต

หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการทำให้งิจกรรมการดำรงชีวิตของมนุษย์สอดคล้องกับธรรมชาติ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 68-69) แนวคิดนี้ โดยทั่วไปมักคิดว่าเป็นแนวคิดที่ ปฏิรูปการพัฒนา แต่ในความเป็นจริงแนวคิดนี้ยังคงเป็นร่างทรงของวาทกรรมการพัฒนาดั้งเดิม เพียงแต่นำเรื่องของสิ่งแวดล้อมเข้ามาพิจารณาด้วย และถือว่าเป็นแนวคิดที่สืบเนื่องมาจาก แนวคิดการอนุรักษ์ โดยการประยุกต์แนวคิดการอนุรักษ์เข้ากับการพัฒนาทุกด้านตั้งแต่การพัฒนา เศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม ระบบนิเวศ และสาขาการพัฒนาต่าง ๆ สำหรับประเทศไทยแนวคิด การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรากฏอย่างเด่นชัดในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) โดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติระบุไว้ว่า “ในการพัฒนาประเทศจะต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนนาน” (วราพร ศรีสุพรรณ, 2534, หน้า 53)

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนคู่ประหนึ่งว่าจะแสดงท่าทีที่ดีต่อการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติให้ยั่งยืน แต่ในทางตรงกันข้ามแนวคิดนี้ยังคงเน้นที่การสร้างความมั่งคั่งและ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ อีกทั้งยังแสดงมิติของเศรษฐศาสตร์ในประเด็นของ ความหายากและความจำกัดของทรัพยากรอย่างเด่นชัดนอกจากนั้นทรัพยากรธรรมชาติถูกนับเข้าเป็น ส่วนหนึ่งของทุนตามแนวคิดนี้ในบทบาทของ “ทุนนิยมสีเขียว” (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545, หน้า 282-283) โดยเฉพาะนักนิเวศวิทยาแนวลี้กเห็นว่าแนวทางนี้เป็นการสนับสนุนวัตถุนิยมและ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก (สมพร แสงชัย, 2545, หน้า 183)

9. แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเชิงจริยศาสตร์ แนวคิดนี้มีใช้เพิ่งเกิดมาใหม่ แต่เป็นแนวคิดทางตะวันตกที่มีมานานแล้ว โดยใช้คำว่า Environmental ethics เป็นการนำเรื่อง จริยธรรมมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แต่ความหมายของจริยธรรมทางตะวันตกนั้นมีความหมายคล้ายค่านิยม ซึ่งแตกต่างกับจริยธรรมในความหมายทางตะวันออก ดังนั้นจึงไม่ได้มุ่งไปที่เรื่องของจิตวิญญาณมากนัก

ความหมายของจริยธรรมทางตะวันตกกับค่านิยม มักมีกล่าวถึงการใช้สองคำนี้แทน ในความหมายใกล้เคียงกัน5 แนวคิดนี้ในระยะต่อมาได้พัฒนามาเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไข พฤติกรรมของมนุษย์ โดยยอมรับว่ารากเหง้าของปัญหาต่าง ๆ เกิดจากตัวมนุษย์ทั้งในด้านโลกทัศน์ วิธีคิด ค่านิยม และความเชื่อ ดังนั้นจึงพยายามที่จะกลับมาศึกษาที่ตัวมนุษย์ นับว่าเป็นการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติที่หันมาจัดการกับตัวเอง

แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแนวพุทธศาสตร์ถือว่าเป็นหนึ่งในแนวคิดของกลุ่มนี้ บางครั้งก็เรียกว่า “แนวคิดที่เน้นการปฏิรูปการพัฒนา” ซึ่งมีทรรศนะว่าปัญหาทรัพยากร

ธรรมชาติเกิดจากความผิดพลาดของการพัฒนา โดยมองลึกลงไปที่รากฐานความคิดการพัฒนาในอดีต ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมก่อให้เกิดผลเสียร้ายขึ้น ในปัจจุบัน การพัฒนาในอดีตเกิดจากระบบและกระบวนการสร้างอัตลักษณ์และความหมายของคำว่า “การพัฒนา” ขึ้นเท่านั้นเองซึ่งมีนัยของการแสวงหาอำนาจและการกดขี่ผลประโยชน์จากดินแดนที่ยังไม่เจริญ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545, หน้า 53) ดังนั้น การแก้ไขจึงต้องแก้ไขที่ฐานความคิดในการพัฒนาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน สังคม ประเทศ และระดับโลก แนวคิดนี้เน้นพิจารณาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติในด้านปฏิสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกัน โดยเห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติไม่ใช่โภคทรัพย์ แต่เป็นปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เน้นในแนวคิดการพัฒนาใหม่ที่ว่าการพัฒนาคือการนำสังคมไปสู่แบบแผนของการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานที่ธรรมชาติเอื้ออำนวย และจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของสัจธรรม มุ่งแสวงหาหลักคุณธรรมใหม่ที่สอดคล้องกับความจริงในธรรมชาติ เน้นการถอดความเป็นมนุษย์นิยมออกจากตนเอง และเน้นเป้าหมายด้านจิตวิญญาณ (วราพร ศรีสุพรรณ, 2539, หน้า 96-97) แนวคิดนี้แบ่งเป็นแนวคิดย่อย ๆ คือ

9.1 แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบนิเวศสำนึก (Ecological conscience) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่ราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยกลุ่มของ Gilbert White และ Henry Thoreau รวมทั้ง Aldo Leopold เป็นกลุ่มที่แสดงท่าทีอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ เพราะมองว่าธรรมชาติมีระบบแบบแผนของตนเอง มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ หรืออาจกล่าวได้ว่าธรรมชาติเป็น “อินทรีย์ที่มีชีวิต” แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อโต้แย้งที่ว่า การสรุปของ Aldo Leopold เป็นการสรุปจากเรื่องของข้อเท็จจริงไปสู่เรื่องของคุณค่า ถึงอย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ก็เป็นการสร้างมิติใหม่ของความสัมพันธ์ทางศีลธรรมที่เดิมจำกัดอยู่ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน กลายเป็นมิติระหว่างมนุษย์กับโลก และธรรมชาติด้วย (เนื่องน้อย บุญเนตร, 2537, หน้า 61, 71, 92-93) แนวคิดนี้ เน้นแนวทางการบูรณาการแบบองค์รวม มโนทัศน์แบบองค์รวมจะเป็นการมองโลกและธรรมชาติในฐานะที่เป็นระบบ เช่น แนวคิดของ Aldo Leopold ที่มองเห็นว่าโลกเป็นชีวอินทรีย์ที่มีชีวิต มีระบบ และแบบแผนในการปรับตัวเอง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะต้องกระทำด้วยปัญญาต่อธรรมชาติ ทั้งระบบ ไม่สามารถแยกออกเป็นส่วน ๆ ได้ และถือว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มนุษย์ควรจะต้องเรียนรู้สัจธรรมนั้นเพื่อการอยู่ร่วมกัน เป็นการเชื่อมมนุษย์เข้ากับธรรมชาติและพยายามทำให้ธรรมชาติอยู่คู่กับมนุษย์ (สมพร แสงชัย, 2545, หน้า 97) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบองค์รวมของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) (2537, หน้า 49-50) ที่มุ่งสร้างสมดุลขององค์รวมทั้งสามคือ มนุษย์ สังคม และธรรมชาติ โดยการพัฒนาคนให้เกิดปัญญา เช่นเดียวกับ Chatsumarn Kabilsigh (1998, p. 22) ที่เห็นว่าหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวคิดนี้ก็ต้องเข้าใจธรรมชาติในองค์รวมของธรรมชาติทั้งโลก และใช้สติปัญญาในการสร้างความเข้าใจในเรื่องนี้เพื่อที่จะเป็นพลังทางด้านจิตใจที่แท้จริงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา โดยสรุปแล้วหลักการที่สำคัญของแนวคิดนี้คือการพยายามที่จะก้าวข้ามศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

9.2 แนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแนวนิเวศวิทยาเชิงลึก (Deep ecology)

แนวคิดนี้เกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1968-1972 (สมพร แสงชัย, 2545, หน้า 62-63) โดย Arne Naess นักปรัชญาชาวนอร์เวย์ กับ George Sessions มองว่าธรรมชาติและมนุษย์มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ธรรมชาติก็ควรได้รับความเคารพจากมนุษย์เช่นกัน การทำลายล้างธรรมชาติจนสูญสิ้นถือว่าเป็นการผิดศีลธรรม (ไซยรัตน์ เจริญสิน โสภาร, 2545, หน้า 252) และแนวคิดที่ว่ามนุษย์ควรมีความเคารพต่อชีวมณฑล (biosphere) ต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหมด (สมพร แสงชัย, 2545, หน้า 184) แนวคิดนิเวศวิทยาเชิงลึกมีองค์ประกอบสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นนโยบายการเมืองและส่วนที่เกี่ยวกับปรัชญา ที่เรียกว่านิเวศปรัชญา (Ecosophy) ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับเรื่องโลกทัศน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีหลักสำคัญ ๆ คือ ไม่แยกมนุษย์ออกจากธรรมชาติ และทุกคนควรพัฒนาโลกทัศน์ของตนเองให้มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างแนบแน่น ชีวิตและความหลากหลายของรูปแบบชีวิตล้วนมีคุณค่าในตัวเองและทำให้ทุกชีวิตดำรงอยู่ได้ มนุษย์ไม่ควรเข้าไปแทรกแซงเพื่อลดความหลากหลาย ยกเว้นเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานเท่านั้น

เกษม จันทรแก้ว (2547, หน้า 95) เห็นว่าแนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติควรมี 3 ขั้นตอนคือ 1) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นการสร้างศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธีการอนุรักษ์และวิธีการบำบัดกำจัดของเสียและมลพิษ เพื่อการเอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์แบบยั่งยืนซึ่งอยู่ภายใต้หลักการนิเวศพัฒนา 2) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นการควบคุมกิจกรรมมนุษย์ทั้งในและนอกระบบการจัดการ โดยการออกระเบียบ การให้การศึกษาและการสร้างเทคโนโลยี 3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นการสร้างแผนงานกับปัจจัยการบริหารด้วยการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนจนได้ผลผลิตตามที่ต้องการ จะเห็นได้ว่าจุดเน้นของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติต้องใช้อย่างระมัดระวังเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติคงอยู่ตลอดไปจะด้วยการสร้างตนเองตามธรรมชาติหรือการใช้เทคโนโลยีมาช่วยสร้างก็ตาม หากไม่สามารถสร้างทดแทนได้ต้องหยุดการใช้ทันที

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรป่าไม้ (สันทัด สมชีวิดา, 2550)

ป่าไม้ (อังกฤษ: Forest) หมายถึง บริเวณที่มีต้นไม้หลายชนิด ขนาดต่าง ๆ ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นและกว้างใหญ่พอที่จะมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมในบริเวณนั้น เช่น ความเปลี่ยนแปลงของลมฟ้าอากาศ ความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ มีสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ หมายถึง ที่ดินที่ไม่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ครอบครองตามกฎหมายที่ดิน

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์อื่น ๆ เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งการเป็นแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคสำหรับมนุษย์ และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สัตว์ป่า ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ เมื่อป่าไม้ถูกทำลายจะส่งผลไปถึงดินและแหล่งน้ำด้วยเพราะเมื่อเผาหรือถางป่าไปแล้ว พื้นดินจะโล่งขาดพืชปกคลุม เมื่อฝนตกลงมาก็จะชะล้างหน้าดินและความอุดมสมบูรณ์ของดินไป นอกจากนี้เมื่อขาดต้นไม้คอยดูดซับน้ำไว้ น้ำก็จะไหลบ่าท่วมบ้านเรือนและที่ลุ่มในฤดูน้ำหลากพอลงฤดูแล้งก็ไม่มีน้ำซึมใต้ดินไว้หล่อเลี้ยงต้นน้ำลำธารทำให้แม่น้ำมีน้ำน้อยส่งผลกระทบต่อมาถึงระบบเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขาดแคลนน้ำในการชลประทานทำให้ทำนาไม่ได้ผลขาดน้ำมาผลิตกระแสไฟฟ้า

ประเภทของป่าไม้ในประเทศไทย

ประเภทของป่าไม้จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับการกระจายของฝน ระยะเวลาที่ฝนตก รวมทั้งปริมาณน้ำฝนทำให้ป่าแต่ละแห่งมีความชุ่มชื้นต่างกัน สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบ (Evergreen)
2. ป่าประเภทที่ผลัดใบ (Deciduous)

ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบ (Evergreen)

ป่าประเภทนี้มองดูเขียวชอุ่มตลอดปี เนื่องจากต้นไม้แทบทั้งหมดที่ขึ้นอยู่เป็นประเภทที่ไม่ผลัดใบ ป่าชนิดสำคัญซึ่งจัดอยู่ในประเภทนี้ ได้แก่

1. ป่าดงดิบ (Tropical evergreen forest or rain forest) ป่าดงดิบที่มีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศ แต่ที่มีมากที่สุด ได้แก่ ภาคใต้และภาคตะวันออก ในบริเวณนี้มีฝนตกมากและมีความชื้นมากในท้องที่ภาคอื่น ป่าดงดิบมักกระจายอยู่บริเวณที่มีความชุ่มชื้นมาก ๆ เช่น ตามหุบเขาริมแม่น้ำ

ลำธาร ห้วย แหล่งน้ำ และบนภูเขา ซึ่งสามารถแยกออกเป็นป่าดงดิบชนิดต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ป่าดิบชื้น (Moist evergreen forest) เป็นป่ารกที่บมองดูเขียวชอุ่มตลอดปี มีพันธุ์ไม้หลายร้อยชนิดขึ้นเบียดเสียดกันอยู่มักจะพบกระจัดกระจายตั้งแต่ความสูง 600 เมตรจากระดับน้ำทะเล ไม้ที่สำคัญก็คือ ไม้ตระกูลยางต่าง ๆ เช่น ยางนา ยางเสียน ส่วนไม้ชั้นรอง คือ พวกไม้ก่อ เช่น กอน้ำ กอเดือย

1.2 ป่าดิบแล้ง (Dry evergreen forest) เป็นป่าที่อยู่ในพื้นที่ค่อนข้างราบมีความชุ่มชื้นน้อย เช่น ในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมักอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 300-600 เมตร ไม้ที่สำคัญได้แก่ มะคาโมง ยางนา พยอม ตะเคียนแดง กระบากลัก และตาเสือ

1.3 ป่าดิบเขา (Hill evergreen forest) ป่าชนิดนี้เกิดขึ้นในพื้นที่สูง ๆ หรือบนภูเขา ตั้งแต่ 1,000-1,200 เมตรขึ้นไปจากระดับน้ำทะเล ไม้ส่วนมากเป็นพวก Gymnosperm ได้แก่ พวกไม้จุนและสนสามพันปี นอกจากนี้ยังมีไม้ตระกูลกอกขึ้นอยู่ พวกไม้ชั้นที่สองรองลงมา ได้แก่ เป้ง สะเดาช้าง และขมิ้นต้น

2. ป่าสนเขา (Pine forest) ป่าสนเขามักปรากฏอยู่ตามภูเขาสูงส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ซึ่งมีความสูงประมาณ 200-1800 เมตรขึ้นไป จากระดับน้ำทะเลในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางที่อาจปรากฏในพื้นที่สูง 200-300 เมตร จากระดับน้ำทะเลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ป่าสนเขามีลักษณะเป็นป่าโปร่ง ชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญของป่าชนิดนี้คือ สนสองใบ และสนสามใบ ส่วนไม้ชนิดอื่นที่ขึ้นอยู่ด้วยได้แก่พันธุ์ไม้ป่าดิบเขา เช่น กอชนิดต่าง ๆ หรือพันธุ์ไม้ป่าแดงบางชนิด คือ เต็ง รัง เหียง พลวง เป็นต้น

3. ป่าชายเลน (Mangrove forest) บางที่เรียกว่า “ป่าเลนน้ำเค็ม” หรือป่าเลน มีดินไม้ชั้นหนาแน่นแต่ละชนิดมีรากค้ำยันและรากหายใจ ป่าชนิดนี้ปรากฏอยู่ตามที่ดินเลนริมทะเลหรือบริเวณปากน้ำแม่น้ำใหญ่ ๆ ซึ่งมีน้ำเค็มท่วมถึงในพื้นที่ภาคใต้มีอยู่ตามชายฝั่งทะเลทั้งสองด้านตามชายทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ทุกจังหวัดแต่ที่มากที่สุดคือ บริเวณปากน้ำแคว อำเภอลุง จังหวัดจันทบุรี พันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ตามป่าชายเลน ส่วนมากเป็นพันธุ์ไม้ขนาดเล็กใช้ประโยชน์สำหรับการเผาถ่านและทำฟืนไม้ชนิดที่สำคัญ คือ โกงกาง ประสัก ถั่วขาว ถั่วดำ โปรง ตะบูน แสมทะเล ลำพู และลำแพน ฯลฯ ส่วนไม้พื้นล่างมักเป็นพวกปรงทะเลเหงือกปลาหมอ ปอทะเล และเป้ง เป็นต้น

4. ป่าพรุหรือป่าบึงน้ำจืด (Swamp forest) ป่าชนิดนี้มักปรากฏในบริเวณที่มีน้ำจืดท่วมมาก ๆ ดินระบายน้ำไม่ดีป่าพรุในภาคกลาง มีลักษณะโปร่งและมีดิน ไม้ชั้นอยู่ห่าง ๆ เช่น ครอบเทียน สนุ่น จิก โมกบ้าน หวายน้ำ หวายโปร่ง ระกำ อ้อ และแฉมในภาคใต้ป่าพรุมีขึ้นอยู่ตามบริเวณที่มีน้ำขังตลอดปีดินป่าพรุที่มีเนื้อที่มากที่สุดอยู่ในบริเวณจังหวัดนครราชสีมาเป็นฟิพ ซึ่งเป็นซากพืชผุสลายทับถมกันเป็นเวลานานป่าพรุแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ ตามบริเวณซึ่งเป็นพรุน้ำกร่อยใกล้

ชายทะเลต้นเสม็ดจะขึ้นอยู่หนาแน่นพื้นที่มีต้นกชนิดต่าง ๆ เรียก "ป่าพรุเสม็ด หรือ ป่าเสม็ด" อีกลักษณะเป็นป่าที่มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ มากชนิดขึ้นปะปนกันชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญของป่าพรุ ได้แก่ อินทนิล น้ำหว่า จิก โสกน้ำ กระทุ่มน้ำกันเกรา ไม้จันทน์ หิน ไม้พื้นล่างประกอบด้วย หวาย ตะค้าทอง หมากแดง และหมากชนิดอื่น ๆ

5. ป่าชายหาด (Beach forest) เป็นป่าโปร่งไม่ผลัดใบขึ้นอยู่ตามบริเวณหาดชายทะเล ไม้ไม่ท่วมตามฝั่งดินและชายเขาริมทะเล ต้นไม้สำคัญที่ขึ้นอยู่ตามหาดชายทะเล ต้องเป็นพืชทนเค็ม และมักมีลักษณะไม้เป็นพุ่มลักษณะต้นคดง ใบหนาแข็ง ได้แก่ สนทะเล หูกวาง โพธิ์ทะเล กระทิง ดินเป็ดทะเล หยน้ำ มักมีต้นเตยและหญ้าต่าง ๆ ขึ้นอยู่เป็น ไม้พื้นล่าง ตามฝั่งดินและชายเขา มักพบ ไม้เถาวัลย์ บิด มะค่าแต้ กระบองเพชร เสม้า และไม้หนามชนิดต่าง ๆ เช่น ชิงชี หนามหัน กำจาย มะคันขอ เป็นต้น

ป่าประเภทที่ผลัดใบ (Deciduous)

ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าประเภทนี้เป็นจำพวกผลัดใบแทบทั้งสิ้น ในฤดูฝนป่าประเภทนี้จะ มองดูเขียวชอุ่มพอถึงฤดูแล้งต้นไม้ส่วนใหญ่จะพากันผลัดใบทำให้ป่ามองดูโปร่งขึ้น และมักจะมี ไฟป่าเผาไหม้ใบไม้และต้นไม้เล็ก ๆ ป่าชนิดสำคัญซึ่งอยู่ในประเภทนี้ ได้แก่

1. ป่าเบญจพรรณ (Mixed deciduous forest) ป่าผลัดใบผสม หรือป่าเบญจพรรณ มีลักษณะเป็นป่าโปร่งและยังมีไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กระจัดกระจายทั่วไปพื้นที่ดินมักเป็นดินร่วนปนทราย ป่าเบญจพรรณ ในภาคเหนือมักจะมีไม้สักขึ้นปะปนอยู่ทั่วไปครอบคลุมลงมาถึงจังหวัด กาญจนบุรี ในภาคกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก มีป่าเบญจพรรณน้อยมาก และกระจัดกระจาย พันธุ์ไม้ชนิดสำคัญได้แก่ สัก ประดู่แดง มะค่าโมง ตะแบก เสลา อ้อยช้าง ส้าน ยม หอม ยมหิน มะเกลือ สมพง เก็ดดำ เก็ดแดง ฯลฯ นอกจากนี้มีไม้ไผ่ที่สำคัญ เช่น ไผ่ป่า ไผ่บง ไผ่ชาง ไผ่รวก ไผ่ไร่ เป็นต้น

2. ป่าเต็งรัง (Deciduous dipterocarp forest) หรือที่เรียกกันว่าป่าแดง ป่าแพะ ป่าโคก ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ตามพื้นป่ามักจะมี โจด ต้นแปรง และหญ้าเพ็ก พื้นที่แห้งแล้งดินร่วนปนทราย หรือกรวด ลูกรัง พบอยู่ทั่วไปในที่ราบและที่ภูเขา ในภาคเหนือส่วนมากขึ้นอยู่บนเขาที่มี ดินดีและแห้งแล้งมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีป่าแดงหรือป่าเต็งรังนี้มากที่สุดตามเนินเขา หรือที่ราบดินทรายชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าแดง หรือป่าเต็งรัง ได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง กราด พะยอม ดีว เต่า มะค่าแต้ ประดู่ แดง สมอไทย ตะแบก เลือดแสลงใจ รกฟ้า ฯลฯ ส่วนไม้พื้นล่างที่ พบมาก ได้แก่ มะพร้าวเต่า ปุ่มแป้ง หญ้าเพ็ก โจด ปรงและหญ้าชนิดอื่น ๆ

3. ป่าหญ้า (Savannas forest) ป่าหญ้าที่อยู่ทุกภาคบริเวณป่าที่ถูกแผ้วถางทำลายบริเวณ พื้นที่ที่ขาดความสมบูรณ์และถูกทอดทิ้ง หญ้าชนิดต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นทดแทนและพอลงน้ำแล้ง

ก็เกิดไฟไหม้ทำให้ต้นไม้บริเวณข้างเคียงล้มตาย พื้นที่ป่าหญ้าจึงขยายมากขึ้นทุกปี พืชที่พบมากที่สุดในพื้นที่ป่าหญ้าก็คือ หญ้าคา หญ้าขนตาช้าง หญ้าโคมง หญ้าเพ็กและปุ่มแปง บริเวณที่พอมีความชื้นอยู่บ้าง และการระบายน้ำได้ดีก็มักจะพบพงและแสมขึ้นอยู่ และอาจพบต้นไม้ทนไฟขึ้นอยู่ เช่น ตับเต่า รกฟ้าตานเหลือ ติวและเต้ว

ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้

ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้ดี นอกจากนั้นป่าไม้ยังเป็นที่ยืนของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์จำนวนมาก จึงเป็นแหล่งให้มนุษย์ป่าไม้มีประโยชน์มากมายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่

ประโยชน์ทางตรง (Direct benefits) ได้แก่ ปัจจัย 4 ประการ

1. จากการนำไม้มาสร้างอาคารบ้านเรือนและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์ กระจาดไม้จักไฟ ฟืน เป็นต้น
2. ใช้เป็นอาหารจากส่วนต่าง ๆ ของพืชและผล
3. ใช้เส้นใยที่ได้จากเปลือกไม้และเถาวัลย์มาถักทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม เชือกและอื่น ๆ
4. ใช้ทำยารักษาโรคต่าง ๆ

ประโยชน์ทางอ้อม (Indirect benefits)

1. ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารเพราะต้นไม้จำนวนมากในป่าจะทำให้หน้าฝนที่ตกลงมาค่อย ๆ ซึมซับลงในดินกลายเป็นน้ำใต้ดินซึ่งจะไหลซึมมาหล่อเลี้ยงให้แม่น้ำ ลำธารมีน้ำไหลอยู่ตลอดปี
2. ป่าไม้ทำให้เกิดความชุ่มชื้นและควบคุมสภาวะอากาศ ไอน้ำซึ่งเกิดจากการหายใจของพืช ซึ่งเกิดขึ้นอยู่มากมายในป่าทำให้อากาศเหนือป่ามีความชื้นสูงเมื่ออุณหภูมิลดต่ำลงไอน้ำเหล่านั้นก็จะกลั่นตัวกลายเป็นเมฆแล้วกลายเป็นฝนตกลงมา ทำให้บริเวณที่มีพื้นที่ป่าไม้มีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ ฝนตกต้องตามฤดูกาลและไม่เกิดความแห้งแล้ง
3. ป่าไม้เป็นแหล่งพักผ่อนและศึกษาความรู้ บริเวณป่าไม้จะมีภูมิประเทศที่สวยงามจากธรรมชาติรวมทั้งสัตว์ป่าจึงเป็นแหล่งพักผ่อนได้ศึกษาหาความรู้
4. ป่าไม้ช่วยบรรเทาความรุนแรงของลมพายุและป้องกันอุทกภัย โดยช่วยลดความเร็วของลมพายุที่พัดผ่าน ได้ตั้งแต่ 11-44 % ตามลักษณะของป่าไม้แต่ละชนิดจึงช่วยให้บ้านเมืองรอดพ้นจากวาทภัยได้ซึ่งเป็นการป้องกันและควบคุมน้ำตามแม่น้ำไม่ให้สูงขึ้นมารวดเร็วล้นฝั่งกลายเป็นอุทกภัย
5. ป่าไม้ช่วยป้องกันการกัดเซาะและพัดพาหน้าดิน จากน้ำฝนและลมพายุโดยลดแรงปะทะลงการหลุดเลื่อนของดินจึงเกิดขึ้นน้อย และยังเป็นการช่วยให้แม่น้ำลำธารต่าง ๆ ไม่ตื้นเขิน

อีกด้วย นอกจากนี้ป่าไม้จะเป็นเสมือนเครื่องกีดขวางตามธรรมชาติจึงนับว่ามีประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์ด้วยเช่นกัน

สาเหตุสำคัญของวิกฤตการณ์ป่าไม้ในประเทศไทย

1. การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ตัวการของปัญหานี้คือนายทุนพ่อค้าไม้ เจ้าของโรงเลื่อยเจ้าของโรงงานแปรรูปไม้ ผู้รับสัมปทานทำไม้และชาวบ้านทั่วไป ซึ่งการตัดไม้เพื่อเอาประโยชน์จากเนื้อไม้ทั้งวิธีที่ถูกและผิดกฎหมาย ปริมาณป่าไม้ที่ถูกทำลายนั้นนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอัตราเพิ่มของจำนวนประชากร ยังมีประชากรเพิ่มขึ้นเท่าใด ความต้องการในการใช้ไม้ก็เพิ่มมากขึ้น เช่น ใช้ไม้ในการปลูกสร้างบ้านเรือนเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตรกรรมเครื่องเรือนและถ่านในการหุงต้ม เป็นต้น

2. การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อเข้าครอบครองที่ดิน เมื่อประชากรเพิ่มสูงขึ้น ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินก็อยู่สูงขึ้น เป็นผลผลักดันให้ราษฎรเข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ แคว้งป่า หรือเผาป่าทำไร่เลื่อนลอย นอกจากนี้ยังมีนายทุนที่ดินที่จ้างวานให้ราษฎรเข้าไปทำลายป่าเพื่อจับจองที่ดินไว้ขายต่อไป

3. การส่งเสริมการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจเพื่อการส่งออก เช่น มันสำปะหลัง ปอ เป็นต้น โดยไม่ส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างเต็มประสิทธิภาพทั้ง ๆ ที่พื้นที่ป่าบางแห่งไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเกษตร

4. การกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่ากระทำไม่ชัดเจนหรือไม่กระทำเลยในหลาย ๆ พื้นที่ ทำให้ราษฎรเกิดความสับสนทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา ทำให้เกิดการพิพาทในเรื่องที่ดินทำกินและที่ดินป่าไม้อยู่ตลอดเวลาและมักเกิดการร้องเรียนต่อต้านในเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน

5. การจัดสร้างสาธารณูปโภคของรัฐ เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ เส้นทางคมนาคม การสร้างเขื่อนขวางลำน้ำจะทำให้พื้นที่เก็บน้ำหน้าเขื่อนที่อุดมสมบูรณ์ถูกตัดโค่นมาใช้ประโยชน์ ส่วนดินไม้ขนาดเล็กหรือที่ทำการย้ายออกมาไม่ทันจะถูกน้ำท่วมยี่นต้นตาย เช่น การสร้างเขื่อนรัชชประภาเพื่อกั้นคลองพระแสงอันเป็นสาขาของแม่น้ำพุมดวง-ตาปี ทำให้น้ำท่วมบริเวณป่าดงดิบซึ่งมีพันธุ์ไม้หนาแน่นประกอบด้วยสัตว์นานาชนิดนับแสนไร่ต่อมาจึงเกิดปัญหาน้ำเน่าไหลลงลำน้ำพุมดวง

6. ไฟไหม้ป่า มักจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งอากาศแห้งและร้อนจัด ทั้งโดยธรรมชาติและจากการกระทำของมะม่วงที่อาจลักลอบเผาป่าหรือผลอ จุดไฟทิ้งไว้โดยเฉพาะในป่าไม้เป็นจำนวนมาก

7. การทำเหมืองแร่ แหล่งแร่ที่พบในบริเวณที่มีป่าไม้ปกคลุมอยู่ มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดหน้าดินก่อนจึงทำให้ป่าไม้ที่ขึ้นปกคลุมถูกทำลายลง เส้นทางขนย้ายแร่ในบางครั้งต้องทำลายป่าไม้ลงเป็นจำนวนมาก เพื่อสร้าง ถนน หนทาง การระเบิดหน้าดิน เพื่อให้ได้มาซึ่งแร่ธาตุ ส่งผลถึง

การทำลายป่า

การอนุรักษ์ป่าไม้

ป่าไม้ถูกทำลายไปจำนวนมากจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศไปทั่วโลกรวมทั้งความสมดุลในแง่อื่นด้วย ดังนั้น การฟื้นฟูสภาพป่าไม้จึงต้องดำเนินการเร่งด่วนทั้งภาครัฐภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งมีแนวทางในการกำหนดแนวนโยบายด้านการจัดการป่าไม้ ดังนี้

1. นโยบายด้านการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้
2. นโยบายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เกี่ยวกับงานป้องกันรักษาป่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสันถนาการ
3. นโยบายด้านการจัดการที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรผู้ยากไร้ในท้องถิ่น
4. นโยบายด้านการพัฒนาป่าไม้ เช่น การทำไม้และการเก็บหาของป่า การปลูก และการบำรุงป่าไม้ การค้นคว้าวิจัย และด้านการอุตสาหกรรม
5. นโยบายการบริหารทั่วไปจากนโยบายดังกล่าวข้างต้นเป็นแนวทางในการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้ได้รับผลประโยชน์ ทั้งทางด้านการอนุรักษ์และด้านเศรษฐกิจอย่างผสมผสาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติและมีทรัพยากรป่าไม้ไว้ใช้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ป่าสงวนแห่งชาติ

“ป่า” หมายความว่า ที่ดินรวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตาม กฎหมาย

“ป่าสงวนแห่งชาติ” หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

ป่าสงวนแห่งชาติ คือ ป่าที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองป่า พ.ศ. 2481 ประกาศว่าเป็นป่าสงวนและป่าคุ้มครอง ส่วนป่าสงวน อีกกรณีหนึ่งเป็นป่า ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยพิจารณาจากความจำเป็นเพื่อการรักษาสภาพป่าไม้ ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น และในกฎกระทรวงดังกล่าวจะต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตของป่าสงวนไว้ด้วย อีกทั้งเมื่อประกาศแล้วต้องปิดประกาศสำเนากฎกระทรวงไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และในหมู่บ้านในเขตที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนทราบ

การประกาศพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาตินั้น มีข้อห้ามว่าต้องไม่เป็น ที่ดินของเอกชนที่มีสิทธิครอบครองอยู่แล้วก่อนที่จะมีการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่ที่อยู่ในความครอบครองของรัฐหรือทบวงการเมือง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในปัจจุบันชาวบ้านบางหมู่บ้านทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมีปัญหาพิพาทว่า คนเคยอาศัยอยู่ในบริเวณ ดังกล่าวโดยชอบก่อนที่จะประกาศว่าเขตนั้นเป็นเขตป่าสงวน ซึ่งในกรณีนี้ เป็นปัญหาที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ว่าเป็นความจริงเช่นไร ซึ่งถ้าเป็นความจริง อาจเป็นเพราะข้อบกพร่องในช่วงการสำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสำรวจได้ครบทุกพื้นที่ได้ จึงประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับที่ของราษฎร ซึ่งทางแก้ก็จะต้องเพิกถอนเขตดังกล่าวออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่ถ้าไม่เป็นความจริง ราษฎรหมู่บ้านนั้นจะต้องอพยพออกจากพื้นที่ป่าสงวนดังกล่าวเว้นแต่จะเข้าเงื่อนไข ที่จะได้รับสิทธิทำกินตามพระราชบัญญัตินี้

แนวคิดในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ คือ การสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นป่าสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์จากป่าในเชิงเศรษฐกิจ และนำผลประโยชน์จากป่าไม้มาเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและให้มีการใช้ประโยชน์นานที่สุดจนถึงลูกหลาน ดังนั้น กฎหมายจึงมีทั้งการห้ามมิให้บุกรุก หรือหาของป่า หรือเข้าไปก่อสร้างในเขตป่าสงวน แต่ถ้าเป็นพื้นที่ป่าดังกล่าวในเขตที่เรียกว่า ป่าเสื่อมโทรม ทางกรมป่าไม้ก็อาจอนุญาตให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินเข้าทำกินได้โดยไม่สามารถถือเอากรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองได้ หรืออาจจะให้เอกชน เข้ามาปลูกป่าทดแทนได้เพื่อพัฒนา พื้นฟูสภาพป่าไม้ให้ดีขึ้น นอกจากนี้ การศึกษาทางวิชาการอันจะนำไปสู่การพัฒนาทางระบบนิเวศน์ หรือการพัฒนาพันธุ์พืช เจ้าพนักงานป่าไม้ไม่มีสิทธิอนุญาตให้บุคคลเข้าไปในป่าเพื่อศึกษาได้

กรณีถือว่าเป็นการบุกรุก หรือทำลายสภาพป่าสงวนแห่งชาติ มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14-20 มีหลักสำคัญดังนี้

1) กระทำต่อต้นไม้ ดิน หิน กรวด ททราย แร่และน้ำมัน พืช สัตว์ต่าง ๆ หรือซากสัตว์ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนนั้น

2) ทำไม้ ซึ่งรวมถึง การตัด ขุด หรือชักลากไม้ที่มีอยู่ในป่า หรือนำไม้ที่อยู่ในป่าออกมาจากป่าสงวนแห่งชาติ ไม่ว่าไม้นั้นจะเป็นไม้ หวงห้ามตามกฎหมายป่าไม้หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก เจ้าพนักงาน

3) เก็บหาของป่า ได้แก่ การเก็บไม้พิน เปลือกไม้ หิน ซากสัตว์ น้ำผึ้ง มูลค้างคาว เป็นต้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

4) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง ทำประโยชน์ หรืออาศัยอยู่ แฝวถาง เผาป่า หรือทำให้เกิดการเสื่อมสภาพของป่า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

5) กรณีที่ราษฎรอาจได้รับการอนุญาตให้เข้าไปทำกินได้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ การให้สิทธิทำกิน การอนุญาตให้ปลูกป่า หรือทำสวนป่า ในเขตป่าเสื่อมโทรม หรือการอนุญาตให้

เข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่หลังจากที่สัมปทานตามกฎหมายแร่ เป็นต้น

ผู้ฝ่าฝืน หลักการข้างต้น ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท แต่ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกหนักขึ้น โดยต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ถ้าได้กระทำการบุกรุก มีเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้สัก ไม้ยาง ไม้สนเขา หรือไม้หวงห้าม ประเภท ข. ตามกฎหมายป่าไม้ หรือกระทำต่อไม้อื่นๆ ซึ่งมีจำนวนต้นหรือท่อน รวมกันเกินยี่สิบต้น หรือท่อน หรือมีปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือกระทำต่อต้นน้ำลำธาร (พ.ร.บ. ป่าสงวน แห่งชาติ มาตรา 31)

กรณีที่จะถือว่าเป็นต้นหรือท่อนนั้น ต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร ถ้าเป็นเพียงเศษไม้เล็ก ไม้ย่อยที่มีลักษณะเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ไม่ถือว่าเป็น ต้นหรือท่อน (ฎีกาที่ 3103/2532)

นอกจากนี้ ผู้นั้นจะต้องถูกสั่งให้ออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (รวมถึงครอบครัวและบริวารด้วย) ถ้าศาลพิพากษาว่ามีความผิด อีกทั้งยังถูกริบเครื่องมือ ยานพาหนะ เครื่องจักร เครื่องกล เช่น เลื่อย รถแมคโคร ขวาน มีด เป็นต้น เว้นแต่ทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นของผู้อื่นที่ไม่รู้เห็นเป็นใจ เช่น เป็นรถที่เช่าซื้อมาจากบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ และบริษัทดังกล่าวไม่รู้เห็นถึงการที่จะนำรถไปกระทำความผิด บริษัทมีสิทธิขอรถที่ถูกริบไว้คืนได้ ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่มิ คำพิพากษา ให้ริบ (ณรงค์ ใจหาญ, 2535)

อุทยานแห่งชาติ

ที่มาของอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารอุทยานแห่งชาติในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในช่วงปี พ.ศ. 1782-1981 มีการใช้เขตพระราชฐานชั้นนอก เป็นอุทยาน “ดงตาล” เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สำหรับพระเจ้าแผ่นดินและข้าราชการบริหาร หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2484 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และในปี พ.ศ. 2486 กรมป่าไม้ได้จัดตั้งวนอุทยานแห่งแรกขึ้น คือ ป่าภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย แต่มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถจัดตั้งอุทยานแห่งชาติได้ (ณรงค์ มหรรณพ, 2548, หน้า 3)

นโยบายของประเทศไทยเกี่ยวกับป่าไม้ ในช่วง พ.ศ. 2493-2502 จะเน้นไปยังกฎระเบียบ และข้อบังคับของการใช้ประโยชน์ป่าไม้ในเชิงพาณิชย์ แนวคิดสมัยใหม่ เกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองจึงเกิดขึ้น เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้สั่งการให้กระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันจัดตั้งอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครอง รวมถึงร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ตามข้อเสนอแนะของคณะที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาล

ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติและคณะกรรมการคุ้มครองและสงวนสัตว์ป่า เพื่อที่จะแนะนำพื้นที่ทั้งหมดเกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองใหม่และเพื่อจัดเตรียมกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงแนะนำรัฐบาลถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่คุ้มครอง ทั้งนี้ รัฐบาลได้รับความช่วยเหลือจากผู้แทนจากประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ดร. ยอร์ช รูเลห์ (Dr. George Ruhle) เกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่คุ้มครอง อุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งถูกจัดตั้งเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 และพื้นที่คุ้มครองสัตว์ป่าเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2508 (Brockelman, 1988, p. 127)

การบริหารอุทยานแห่งชาติและการสงวนรักษาสัตว์ป่าในประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2502 โดยมีพื้นที่ป่าจำนวน 14 แห่ง ถูกเตรียมการให้เป็นอุทยานแห่งชาติ และในหนึ่งปีถัดมาพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 ก็เกิดขึ้น รวมถึงพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ก็ถูกประกาศออกมาในวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2503 ซึ่งถือว่าเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่ครอบคลุมถึงการบริหารอุทยานแห่งชาติ รวมถึงกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การบริหารเกี่ยวกับกิจกรรมของอุทยานแห่งชาติได้เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2502 โดยสำนักวิชาการรักษาป่า กรมป่าไม้ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2515 สำนักอุทยานแห่งชาติ จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้น (Anan Nalampoon, 1987, pp. 1-4)

ในขณะนั้น ระบบพื้นที่คุ้มครองของประเทศไทย จะยึดกฎหมาย 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ปี พ.ศ. 2503 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (ฉรงศ์ มหรรณพ, 2548, หน้า 7) ทั้งนี้ ในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2504 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources--IUCN) และประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2505 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และรักษาสภาพดิน น้ำ ธรรมชาติรวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ ให้คงอยู่ตลอดไป

ในปี พ.ศ. 2507 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และในช่วงปี พ.ศ. 2520-2521 มีการจัดทำนโยบายการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรฉบับแรก โดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ ภายใต้การควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หลังจากนั้น 1 ปี สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) และ โปรแกรมสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ได้สนับสนุนและจัดทำแผนนโยบายการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรให้แก่อประเทศไทย หลังจากนั้น ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้มีการนำเอาแผนนโยบายการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรมาใช้ในแผนนี้ โดยมี

การเน้นถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ควบคู่กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยตั้งเป้าหมายว่า ประเทศไทย จะต้องมีส่วนที่ป่าไม้ 40% ของพื้นที่ประเทศ โดยเป็นป่าอนุรักษ์ 25% และป่าเศรษฐกิจ 15% (สำนักงานโครงการจัดทำแผนแม่บทและการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า, 2536, หน้า (15)-(16)) และในช่วง พ.ศ. 2532 สมัยพลเอกชาติชายชุกฉะวัฒน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (ฉรงค์ มหรรณพ, 2548, หน้า 8)

สำหรับพัฒนาการของหน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบในการบริหารอุทยานแห่งชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2548, หน้า 8-9) มีดังนี้ ในปี พ.ศ. 2508 หมวดงานสวนพฤกษศาสตร์และวนอุทยาน กองบำรุงกรมป่าไม้ ซึ่งดูแลเกี่ยวกับการจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้ยกฐานะเป็นฝ่ายจัดการอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2515 ฝ่ายจัดการอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้ยกฐานะเป็นกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ และปี พ.ศ. 2536 ได้มีการจัดตั้งส่วนอุทยานแห่งชาติทางบกและส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล แยกออกจากกองอุทยานแห่งชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และปี พ.ศ. 2545 มีการปฏิรูประบบราชการและมีการจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภายใน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 10 ส่วนราชการ และ 3 รัฐวิสาหกิจ โดยมีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เป็นหนึ่งในส่วนราชการของกระทรวง ฯ ภายใต้ กลุ่มภารกิจทรัพยากรธรรมชาติ

ปัจจุบันนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติไปแล้วทั้งสิ้น 108 แห่ง พื้นที่ประมาณ 34.27 ล้านไร่ และเตรียมการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเพิ่มเติมอีก 40 แห่ง พื้นที่ประมาณ 10.78 ล้านไร่ รวมเป็น 148 แห่ง พื้นที่ประมาณ 45.05 ล้านไร่ (ข้อมูล ณ วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2550) ซึ่งหน่วยงานในสังกัดของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ประกอบไปด้วย กลุ่มที่รายงานตรงต่ออธิบดี กลุ่มตรวจสอบภายใน กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักบริหารงานกลาง กองควบคุมพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา กองนิติการ สำนักป้องกันปราบปรามและควบคุมไฟป่า สำนักแผนงานและสารสนเทศ สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ สำนักสนองงานพระราชดำริ สำนักหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า สำนักอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1 (ปราจีนบุรี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 (ศรีราชา) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 (บ้านโป่ง) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 (นครศรีธรรมราช) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 (สงขลา) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7 (นครราชสีมา) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8 (ขอนแก่น) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9

(อุบลราชธานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10 (อุดรธานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 11 (พิษณุโลก) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 12 (นครสวรรค์) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 14 (ตาก) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 15 (เชียงใหม่) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1 (สาขาสระบุรี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 (สาขาเพชรบุรี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 (สาขาปัตตานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (สาขาลำปาง) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (สาขาแม่สะเรียง) สำนักผู้ตรวจราชการ กรม ศูนย์ปฏิบัติการ โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ และสำนักนวัตกรรมการพื้นที่คุ้มครอง

ความหมายของอุทยานแห่งชาติ

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้ให้ความหมายของ “อุทยานแห่งชาติ” หมายถึง พื้นที่ที่ดินที่ได้ถูกกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 6 ซึ่งกล่าวว่า “เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา และรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ซึ่งบริเวณที่กำหนดนี้ เรียกว่า อุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้ ที่ดินที่ถูกกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ จะต้องไม่เป็นกรรมสิทธิ์หรือถูกครอบครองโดยชอบด้วยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่ไม่ใช่ทบวงการเมือง”

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10 ตารางกิโลเมตร โดยจะต้องมีขนาดกว้างใหญ่เพียงพอ ที่จะคงสภาพความเป็นธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญภายใต้ระบบนิเวศที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ อุทยานแห่งชาติควรมีเอกลักษณ์ของพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นทัศนียภาพอันงดงาม น้ำตก ถ้ำ และภูเขา หรือดอกไม้และสัตว์ป่านานาชนิด มีความเป็นหนึ่งของคุณค่าทางทรัพยากร มีความแปลกประหลาดและงดงามอย่างมาก หากพิจารณาอุทยานในแง่ของการเป็นพื้นที่อนุรักษ์ ถือว่ามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการรักษาเสถียรภาพระบบนิเวศวิทยา ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่อนุรักษ์เหล่านี้ยังเป็นสถานที่ที่พิเศษสุดสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นแหล่งความรู้ทางการศึกษา (สำนักงาน โครงการจัดทำแผนแม่บทและการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า, 2536, หน้า 17; Anan Nalampoon, 1987, p. 2)

อุทยานแห่งชาติและพื้นที่ป่าสงวนเทียบเท่า เป็นส่วนหนึ่งของที่ดินสาธารณะที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล (Forestry Research Division, Philippine Council for Agricultural Research, 1972, p. 7) เนื่องจากพื้นที่เหล่านั้น มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ท้องถิ่นที่สำคัญ มีคุณค่าทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความสุนทรีย์ภาพ ซึ่งพื้นที่

เหล่านี้จะถูกบริหารและใช้ประโยชน์โดยวิธีการที่ไม่ทำลายธรรมชาติและระบบนิเวศ ทั้งนี้ เพื่อผลประโยชน์ในด้านการจ้างงานและการศึกษาสามารถตกไปสู่คนในยุคถัดไป อุทยานแห่งชาติ สามารถสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้อย่างมาก เนื่องจากในหลายประเทศได้มีการพัฒนา เศรษฐกิจ โดยพึ่งพิงจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Australian National Parks and Wildlife Service, Commonwealth of Australia (1980, pp. 3-4) ได้ให้ความหมายของอุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ที่มีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะทำการผสมผสานทาง ระบบนิเวศไว้ได้ภายในอุทยานแห่งชาติ โดยมีการอนุญาตให้มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ภายใน พื้นที่ ทั้งนี้ พื้นที่อุทยานควรเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติสวยงามและน่าสนใจ และมีความเด่นในด้าน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หรือวิทยาศาสตร์ เช่น มีพื้นที่และธรรมชาติที่แปลก มีหลักฐานการ พัฒนาชีวิตและวัฒนธรรมที่สำคัญ มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เป็นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ที่หายาก มีทัศนียภาพที่สวยงาม และภูมิทัศน์ที่น่าดึงดูด เป็นต้น การใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยาน จะต้องควบคุมคุณค่าของผลประโยชน์ทั้งหมดภายในอุทยานได้ เช่น คุณค่าทางการศึกษา สามารถ ช่วยให้มีการพัฒนาความเข้าใจของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นต้น

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ได้ กำหนดให้อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่คุ้มครอง ประเภท 2 ตามระบบประเภทสำหรับอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่คุ้มครองของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ซึ่งหมายถึง พื้นที่ธรรมชาติของแผ่นดินหรือทะเล ซึ่งถูกกำหนดเพื่อ

1. ป้องกันการทำลายความสมบูรณ์ของระบบนิเวศอย่างน้อยหนึ่งระบบในปัจจุบันและอนาคต
2. ไม่ยอมให้มีการใช้ประโยชน์หรือประกอบอาชีพที่ทำความเสียหายต่อพื้นที่ และ
3. กำหนดหลักการสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทางวิทยาศาสตร์และ โอกาสของนักท่องเที่ยว ซึ่งทั้งหมดต้องสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (IUCN/ UICN, 1994, p. 19)

องค์ประกอบของอุทยานแห่งชาติ (สำนักงานโครงการจัดทำแผนแม่บทและการจัดการ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า, 2536, หน้า 17) ประกอบด้วย

1. เป็นพื้นที่ของระบบนิเวศที่ได้รับการรักษาไว้เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงจากการยึดครอง หรือแสวงหาผลประโยชน์จากประชาชน
2. เป็นที่มีพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พื้นที่ธรณีสัณฐาน รวมถึงที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ โดยมีประโยชน์ในด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ และนันทนาการ โดยมีพื้นที่ที่สวยงามหรือแปลกประหลาด

3. เป็นพื้นที่ที่ถูกจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาการเป็นอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการยึดครอง ปกป้องระบบนิเวศและธรรมชาติอันมีคุณค่าอันมิชอบอื่น ๆ รวมถึงเพื่อคงสภาพธรรมชาติที่สวยงามให้คงอยู่ต่อไป และ

4. เป็นพื้นที่ให้ประชาชนเข้าเยี่ยมชมได้ ทั้งนี้เพื่อศึกษาหาความรู้ รวมถึงการพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการอย่างยั่งยืน

แนวคิดของ International Union for Conservation for Nature [IUCN] (อ้างถึงใน Moseley, Thelen, & Miller, 1978, p. 25) กล่าวว่า อุทยานแห่งชาติ เป็นพื้นที่ที่กว้างขวาง ซึ่งประกอบไปด้วย

1. มีระบบนิเวศหนึ่งระบบหรือมากกว่า ซึ่งไม่ถูกเปลี่ยนแปลงจากการหาผลประโยชน์และการประกอบอาชีพจากมนุษย์ โดยมีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์พื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ และภูมิประเทศที่มีลักษณะพิเศษสำหรับการศึกษา การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และการพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงมีทัศนียภาพที่สวยงาม

2. มีผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในประเทศ นำมาตรการมาใช้ในการป้องกันหรือกำจัดกลุ่มที่เข้ามาหาผลประโยชน์หรือประกอบอาชีพในระยะเวลาอันสั้นของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ รวมถึงกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีผลบังคับใช้สำหรับคุ้มครองระบบนิเวศ พื้นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์หรือสภาพภูมิประเทศที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ และ

3. อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในเงื่อนไขพิเศษ เช่น การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ และทางด้านวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ก็เพื่อกำหนดพื้นที่ในการปกป้องและอนุรักษ์ชุมชนพืชและสัตว์ที่มีลักษณะแปลกในธรรมชาติ รวมถึงโครงสร้างทางธรณีวิทยาและพื้นที่ธรรมชาติที่มีความสวยงาม ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสุข สำหรับคนในยุคปัจจุบันและยุคถัดไป ภายใต้การบริหารทรัพยากรที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ในกรณีพื้นที่ที่เป็นจุดสนใจทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พื้นที่เหล่านี้ อาจจะถูกบริหารในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรภายในอุทยาน การล่าสัตว์หรือจับสัตว์ป่า การทำลายหรือลักลอบเก็บพันธุ์พืชและสิ่งอื่น ๆ ภายในอุทยาน ได้ถูกห้ามปรามไว้ ยกเว้นในกรณีที่มีการใช้ประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์และการบริหาร ซึ่งจะอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจภายในอุทยาน (Kropp, 1971, p. 36) สอดคล้องกับแนวคิดของ FAO Forestry Department (อ้างถึงใน Moseley et al, 1978, p. 19) กล่าวว่า อุทยานมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองคุณค่าเฉพาะของแต่ละพื้นที่ให้ปราศจากความวุ่นวาย จากการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการศึกษา การวิจัยและการพักผ่อนหย่อนใจโดยทั่วไปการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์

ดังนี้

1. การบริหารและความคุ้มครองคุณค่าทางธรรมชาติ ทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของอุทยาน เพื่อเป็นข้อแนะนำแนวทางในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาภายในและภายนอกอุทยาน รวมถึงได้รับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระบบนิเวศทางธรรมชาติมากขึ้น
3. ให้โอกาสการเรียนรู้แก่สาธารณชนเกี่ยวกับคุณค่าของอุทยาน และ
4. ให้บริการพักผ่อนหย่อนใจ โดยอนุญาตให้ประชาชนมีความสุขกับคุณค่าของอุทยานแห่งชาติ เช่น พืชพรรณสถานกลางแจ้ง ความแปลกประหลาดของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นต้น

เช่นเดียวกับ Australian National Parks and Wildlife Service, Commonwealth of Australia (1980, pp. 3-4) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่ใกล้เคียงกัน ก็คือ เพื่อสงวนสภาพและภูมิทัศน์ทางธรรมชาติให้คงอยู่กับคนรุ่นถัดไปซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งของลักษณะภูมิประเทศและที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ท้องถิ่น ให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับความจำเป็นในการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมถึงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางชีวภาพเกี่ยวกับเผ่าพันธุ์และจำนวนของพืชและสัตว์ การสงวนพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่หายาก หรือกำลังจะสูญพันธุ์ การจัดหาสถานที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมถึงการสงวนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม โบราณคดีของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ในฐานะมรดกแห่งชาติ

นอกจากนี้ บุญเรือง สายสร (2518, หน้า 2) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติในภาพรวม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. เพื่อรักษาและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติที่ดำรงอยู่ อันได้แก่ พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ภูเขา และป่า รวมถึงทิวทัศน์ ให้คงสภาพธรรมชาติเดิม โดยไม่ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และ
2. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ที่ถูกรักษาและคุ้มครองภายในอุทยาน โดยภาครัฐและประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อมสืบไป ซึ่งสอดคล้องกับ ผ่อง เล่งอี้ (2527, หน้า 9) เพียงแต่ประเด็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ยังแบ่งย่อยเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวและเพื่อการศึกษาทางวิชาการ

กล่าวโดยสรุป อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่คุ้มครองประเภทที่ 2 ตามสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ มีการผสมผสานของระบบนิเวศอย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้น ยังเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติที่สวยงาม แปลกประหลาด มีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่สำคัญ มีทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์ที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นน้ำตก ถ้ำ ภูเขา ดอกไม้หรือสัตว์ป่าหรือมีลักษณะเด่นทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ อุทยานได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อคงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ อุทยานสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเป็นแหล่งนันทนาการ และเพื่อการศึกษาหาความรู้ของประชาชน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทั้งนี้ อุทยานถือว่าเป็นที่ดินสาธารณะที่ถูกควบคุมโดยรัฐบาล ภายใต้กฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อคงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากการยึดครองหรือการใช้ประโยชน์จากประชาชน เพื่อคงสภาพของธรรมชาติและระบบนิเวศให้กับคนในรุ่นถัดไปเห็นคุณค่าและสามารถใช้ประโยชน์จากอุทยานได้อีกในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการบริหารอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จะมีความแตกต่างกันในเรื่องวัตถุประสงค์ในการบริหารอุทยาน ซึ่งความแตกต่างเหล่านั้น เป็นผลมาจาก ผลประโยชน์พื้นฐานของแต่ละทวีปที่เปลี่ยนแปลงไป ความหนาแน่นของประชากร ระดับพื้นฐานทางเศรษฐกิจธรรมชาติและ ความมั่นคงของภาครัฐ และพื้นฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ

ผลประโยชน์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ (Brockman, Merriam, Catton, & Dowdle, 1973, p. 296) กำหนดขึ้นจาก

1. ความเกี่ยวข้องในการสงวนและรักษาผลประโยชน์ของโลกที่สำคัญ
2. การสนับสนุนคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม
3. การปรับปรุงความรู้ทางวิทยาศาสตร์
4. การพัฒนาโครงการความร่วมมือทางการบริหารพื้นที่
5. การกระตุ้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจผ่านนักท่องเที่ยว และ
6. สร้างสรรค์ภาพที่โลกปรารถนาทางการพัฒนาทางการเมือง

นอกจากนั้น พื้นที่คุ้มครองยังให้ผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น 16 ประการ (IUCN อ้างถึงใน McNeely, 1985, p. 92) ดังนี้

1. ความสมดุลทางธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม
2. ความสมดุลของการหมุนเวียนระบบน้ำ

3. การคุ้มครองดิน
 4. ความมีเสถียรภาพของภูมิอากาศ
 5. การคุ้มครองแหล่งกำเนิดทรัพยากร
 6. คุ้มครองพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ รวมถึงจำนวนประชากร
 7. การสงวนและรักษาทรัพยากรหมุนเวียน
 8. การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
 9. การสร้างโอกาสในการทำงาน
 10. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการวิจัย
 11. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา
 12. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการพักผ่อนหย่อนใจ
 13. รักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ในคุณภาพที่สูง
 14. ประโยชน์ของวิธีปฏิบัติพิเศษ
 15. คุ้มครองคุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม และ
- ทั้งนี้ IUCN/ UICN (1994, pp. 7-8) ได้กำหนด ประเภทสำหรับพื้นที่คุ้มครอง ดังนี้
- ประเภทที่ I หมายถึง พื้นที่ป่าสงวนที่หวงห้ามและพื้นที่ป่าเป็ลี่ยว
- ประเภทที่ Ia หมายถึง พื้นที่ป่าสงวนที่หวงห้าม
- ประเภทที่ Ib หมายถึง พื้นที่ป่าเป็ลี่ยว
- ประเภทที่ II หมายถึง อุทยานแห่งชาติ
- ประเภทที่ III หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติที่มั่นคง
- ประเภทที่ IV หมายถึง พื้นที่การบริหารจัดการพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ รวมถึงที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์
- ประเภทที่ V หมายถึง ภูมิประเทศทางบกและทางทะเลที่ถูกคุ้มครอง
- ประเภทที่ VI หมายถึง พื้นที่คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกจัดไว้
- นอกจากนี้ ยังได้มีการแสดงวัตถุประสงค์ของการบริหารตามประเภทของการบริหารพื้นที่คุ้มครองของ ICUN จะพบว่า อุทยานแห่งชาติ ถูกจัดอยู่ในพื้นที่คุ้มครองประเภทที่ II ตามที่ IUCN ได้กำหนดไว้ มีวัตถุประสงค์ในการบริหารอุทยาน
- ความสำคัญเป็นลำดับแรก คือ
1. เพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์และความหลากหลายทางชีวภาพ
 2. เพื่อการรักษาประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม และ
 3. เพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ

สำหรับความสำคัญในลำดับรอง คือ

1. เพื่องานวิจัยทางวิทยาศาสตร์
2. เพื่อการศึกษา
3. เพื่อการปกป้องพื้นที่ป่าเปลี่ยน และ

การปกป้องลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเฉพาะและความสำคัญลำดับสุดท้าย คือ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนจากระบบนิเวศทางธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ในการบริหารอุทยานแห่งชาติที่ทาง ICUN กำหนด จะมีความสอดคล้องกับ IUCN/ UICN (1994, p. 19) ดังนี้

1. ปกป้องความเสียหายของพื้นที่ทางธรรมชาติที่คงามในประเทศและระหว่างประเทศที่มีความสำคัญต่อจิตใจ วิทยาศาสตร์ การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการท่องเที่ยว
2. จัดหาความสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่ตลอดไป
3. บริหารการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวทางด้านจิตใจ การศึกษา วัฒนธรรม และการพักผ่อนหย่อนใจ ในระดับที่ยังคงรักษาพื้นที่ให้คงเป็นธรรมชาติมากที่สุด
4. กำจัดและป้องกันการใช้ประโยชน์หรือการประกอบอาชีพที่นำความเสียหายมาสู่พื้นที่
5. เพื่อดำรงซึ่งความเคารพต่อระบบนิเวศ ธรณีวิทยา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความงดงามทางธรรมชาติ ซึ่งได้ถูกออกแบบมา และ
6. พิจารณาความต้องการของคนพื้นเมือง รวมถึงการใช้ประโยชน์เพื่อยังชีพ ซึ่งจะต้องไม่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของการบริหาร

ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก จะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารอุทยานแห่งชาติ โดยยึดหลักการตามวัตถุประสงค์ของการบริหารตามประเภทของการบริหารพื้นที่คุ้มครองของ IUCN เช่น ในประเทศไทย เป้าหมายหลักในการบริหารอุทยานแห่งชาติ ภายใต้สำนักงานอุทยานแห่งชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2548, หน้า 10) ประกอบด้วย

1. ด้านการอนุรักษ์ จะเร่งรัดการประกาศจัดตั้งพื้นที่ธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การอนุรักษ์เป็นสมบัติของชาติ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติอย่างเร่งด่วน เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการปกครองและกฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิด รวมถึงปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอุทยานให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันจัดทำแนวเขตอุทยานและจัดทำแผนการจัดการพื้นที่

2. ด้านวิชาการ จะทำการศึกษาวิจัย สํารวจข้อมูลพื้นฐานทางทรัพยากรธรรมชาติ และจัดระบบพื้นฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนจัดการของอุทยาน รวมถึงเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนให้เกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ

3. ด้านการบริการ จะพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย บริการข้อมูล ข่าวสาร ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุทยาน รวมถึงเกิดจิตสำนึกต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยาน

ในประเทศปากีสถาน วัตถุประสงค์ของการบริหารอุทยานแห่งชาติชิทริล โกล์ (Chitral Gol) ประกอบด้วย

1. เพื่อป้องกันและคุ้มครองพืชและสัตว์ประจำถิ่นตามสภาพแวดล้อมภายในธรรมชาติ โดยปฏิบัติในฐานะพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและจุดศูนย์กลางของสิ่งมีชีวิตในป่า

2. บริหารประชากรของสิ่งมีชีวิตในป่า โดยเฉพาะนกมาร์คอร์ และพันธุ์หญ้าแห่งภายในอุทยาน เพื่อเพิ่มผลผลิตสูงสุด

3. บำรุงและรักษาอุทยานในฐานะของผู้แทนระบบนิเวศ ที่เป็นหนึ่งเดียวในพื้นที่ และ

4. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวและนักวิจัย เพื่อสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับพืชและสัตว์และประชาสัมพันธ์ถึงสาเหตุที่ต้องทำการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการเพิ่มจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Malik, 1985, p. 104)

สำหรับวัตถุประสงค์ของ อุทยานแห่งชาติแกรน แคนยอน (Grand Canyon) ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะยึดถือตามกฎหมายในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติและกฎหมายการดูแลของเนชั่นแนล พาร์ค เซอร์วิส (National Park Service) ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ในการบริหารอุทยาน ก็คือ เพื่อสงวนและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมรวมถึงกระบวนการของระบบนิเวศ คุณค่าความงดงามและคุณค่าทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรและคุณค่าของแกรนแคนยอน โดยปราศจากการทำลายทรัพยากรต่างๆ (Amsberger, 1995, pp. 6-9)

ในประเทศออสเตรเลีย ทิศทางการบริหารที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติสโนว์รีเวอร์ (Snowy River) รัฐวิกตอเรีย (National Park Service, Department of Conservation and Natural Resources, 1995) ประกอบด้วย

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พื้นที่ธรรมชาติและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ จะต้องถูกรักษาไว้ในสภาพที่ไม่ถูกพัฒนา นักท่องเที่ยวควรอยู่รอบนอกเท่านั้น รวมถึงลักษณะทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญ จะต้องถูกคุ้มครองเป็นพิเศษ

2. การคุ้มครองอุทยานจะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์สำหรับพืชและสัตว์ ในประเด็นของวิธีการควบคุม และจำนวนเผ่าพันธุ์ มีการกำหนดถึงกลยุทธ์การป้องกันไฟป่า รวมถึงการจำกัดรถยนต์ในระบบสื่อความหมาย และทางเดินศึกษาธรรมชาติ ให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวบางเส้นทาง เพื่อคุ้มครองสภาพธรรมชาติหรือป้องกันความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและ

3. การท่องเที่ยวอุทยาน จะต้องมีการสำรวจความต้องการและสิ่งคาดหวังของนักท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงการสื่อความหมายให้ดียิ่งขึ้น การใช้ชีวิตของนักท่องเที่ยวและพื้นที่ตั้งแคมป์จะถูกรักษาให้มีมาตรฐานที่สูง เส้นทางบกสำหรับรถยนต์ จะถูกกำหนดให้เข้าได้ ยกเว้นในกรณีที่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จำนวนและมาตรฐานของเส้นทางเดินเท้าจะต้องถูกพัฒนาขึ้น รวมถึงระบบใบอนุญาตจะถูกใช้เพื่อคุ้มครองคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม

แนวทางดังกล่าวคล้ายคลึงกับ การบริหารอุทยานแห่งชาติคาร์นาร์วอน (Carnarvon) ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติการอนุรักษ์ธรรมชาติ ค.ศ. 1992 และถูกบริหารตามมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งมีหลักในการบริหาร (Queensland Parks and Wildlife Service, Environmental Protection Agency, 2005, pp. 2-3) คือ

1. สงวนสภาพธรรมชาติในพื้นที่ให้คงอยู่อย่างถาวร
2. ปกป้องและสงวนทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ และ
3. ทำให้มั่นใจว่าการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จะคำนึงถึงธรรมชาติและความยั่งยืนของระบบนิเวศเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ทางอุทยานยังอนุญาตให้เจ้าของพื้นที่ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการบริหารอุทยาน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาวางแผน บริหารและสนับสนุนการอนุรักษ์ โดยใช้การศึกษาและความร่วมมือของชุมชนเป็นหลัก

กล่าวโดยสรุป วัตถุประสงค์ในการบริหารอุทยานแห่งชาติ จะประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ด้านการอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติจะเป็นพื้นที่ที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงระบบนิเวศ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ และที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าให้คงอยู่ในสภาพที่ไม่ถูกทำลายจากผู้ใช้ประโยชน์ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคงอยู่กับคนในรุ่นถัดไป

2. ด้านการท่องเที่ยว เป็นการให้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการต่าง ๆ ภายในอุทยาน ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกชื่นชอบ มีความสุขในลักษณะพิเศษของอุทยานและมีความรู้สึกที่ดีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ

3. ด้านวิชาการ อุทยานสามารถทำการศึกษา วิจัย สืบค้นและเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติเป็นระบบฐานข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนจัดการหรือกำหนดนโยบายของอุทยานในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้หน่วยงานและสถาบันการศึกษาเข้ามาศึกษาหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางวิชาการให้มากขึ้น สำหรับความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและการวิจัย ยังสามารถนำมาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นอย่างดี

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติ

ในการกำหนดนโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติจำเป็นต้องมีกรอบที่ชัดเจนและรัดกุม โดยวัตถุประสงค์ของอุทยานแห่งชาติเสียก่อน โดยวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ดังนี้ “เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป”

ดังนั้น จากการพิจารณาวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ก่อนการกำหนดนโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติ จึงเกิดจากคำถามที่ว่า “ทำอย่างไรอุทยานแห่งชาติ จึงก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาครัฐและประชาชน โดยมีการทำลายหรือเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ น้อยที่สุด” (บุญเรือง สายศร, 2518, หน้า 1-2)

กรอบนโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 นั้นได้ระบุไว้อย่างกว้าง ๆ และนโยบายการดำเนินงานบางประการที่สำคัญก็ได้บัญญัติไว้ ดังนั้น จึงทำให้เกิดข้อถกเถียงและความขัดแย้งในการบริหารภายในอุทยานอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดนโยบาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องชัดเจนและมีความแน่นอน ทั้งนี้ได้มีการรวบรวมนโยบายการบริหารที่เกี่ยวกับอุทยาน ซึ่งกระจายอยู่ในรูปของบทบัญญัติหรือระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ โดยแบ่งนโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติออกเป็น 7 นโยบายย่อย (ช่อ พงศ์รุ่งทรัพย์ และพิชา ทิพยจรูญ, 2532) ดังนี้

1. นโยบายของรัฐ หมายถึง การที่รัฐปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ในเรื่องของการกำหนดอุทยาน การขยายและเพิกถอนพื้นที่อุทยาน รวมถึง การดูแลรักษา คุ้มครองและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยาน

2. นโยบายบรรทัดฐานอุทยานแห่งชาติ หมายถึง การกำหนดบรรทัดฐานของอุทยานให้เป็นที่เข้าใจร่วมกันทั้งหมด

3. นโยบายแผนงานหลัก หมายถึง การกำหนดแผนงานหลัก ซึ่งเป็นเอกสารที่ใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการและพัฒนาอุทยาน ทั้งนี้ ผู้จัดทำแผนงานหลัก ควรประกอบด้วยผู้มีความรู้ความชำนาญจากหลายสาขาวิชาการ

4. นโยบายจำแนกเขตการจัดการ หมายถึง การแบ่งเขตในพื้นที่อุทยาน มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น มิให้ถูกทำลายหรือสูญหายไปจากสภาพธรรมชาติจากการใช้ประโยชน์ของประชาชน รวมถึงเป็นการกำหนดขอบเขตในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ประโยชน์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตนั้น ๆ

5. นโยบายการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การป้องกันและรักษาสภาพธรรมชาติและสัตว์ป่ามิให้เปลี่ยนแปลงหรือถูกทำลายลง รวมถึงใช้เทคนิคตามหลักวิชาการในการปรับปรุงแก้ไขการใช้ประโยชน์ของประชาชน และจัดทำแผนงานหลักในการเข้าไปจัดการและใช้ประโยชน์ภายในอุทยาน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ โดยจะทำการพิจารณาถึงทรัพยากรพืชและสัตว์ การเก็บหาผลไม้และของป่า การทำไม้ การควบคุมไฟป่า การจัดการภูมิทัศน์ การควบคุมแมลงและเชื้อโรค การเลี้ยงสัตว์ การควบคุมปริมาณสัตว์ป่า การเกษตรกรรม การทำเหมืองแร่ การส่งออกสัตว์ การศึกษาและการวิจัย และการใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

6. นโยบายการบริหารนักท่องเที่ยว หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์ภายในอุทยาน โดยการพักผ่อนหย่อนใจและศึกษาค้นคว้า ทำการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ การบริหารจะพิจารณาถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พื้นที่ตั้งเต็นท์พักแรม เรือนรับรอง ศาลาที่พักเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ค่าธรรมเนียม การส่งออกสัตว์ การถ่ายภาพ การโฆษณา ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และการชุมนุมทางการเมือง

7. นโยบายการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบำรุงรักษา หมายถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบำรุงรักษาภายในพื้นที่ จะต้องมีเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินงานเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์พื้นที่และสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ

การบริหารจะพิจารณาถึง หลักการทางสถาปัตยกรรมการจัดภูมิทัศน์ กิจกรรมสัมปทาน วัสดุที่ใช้ก่อสร้างและบำรุงรักษา เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การยึดถือครอบครองที่ดิน ถนน วัสดุที่ใช้และการออกแบบ การคมนาคม ป้าย มลภาวะทางอากาศ คุณภาพน้ำและของเสียต่าง ๆ

สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล ศรีวิทยา (2545, หน้า 52-53) กล่าวว่านโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติ ประกอบด้วย

1. การเพิ่มปริมาณในการประกาศจัดตั้งอุทยาน
2. ดูแลและรักษาอุทยานให้คงความเป็นธรรมชาติตลอดไป
3. มีการใช้ประโยชน์จากอุทยานอย่างยั่งยืนและสมดุล

4. จัดตั้งอำนาจความสะดวกต่อการท่องเที่ยว เพื่อรักษาความสมดุลของธรรมชาติ และ

5. แบ่งเขตการจัดการอุทยานออกเป็น 6 เขต คือ เขตหวงห้าม เขตสงวนสภาพธรรมชาติ เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ เขตกิจกรรมพิเศษ เขตบริการ และเขตเพื่อการพักผ่อนและศึกษาหาความรู้

นโยบายการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จะต้องพิจารณาองค์ประกอบ 6 ด้าน (พ่อง เล่งอี้, 2527, หน้า 9-12) ดังนี้

1. การกำหนดจำนวนอุทยาน จะต้องมีการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดจัดตั้งอุทยาน ซึ่งต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของอุทยานเป็นหลัก มีการคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การคมนาคมและการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่คัดต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. การจัดมาตรฐานของอุทยาน ควรมีการแบ่งอุทยานออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

2.1 ชั้นที่ 1 หมายถึง อุทยานที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ

2.2 ชั้นที่ 2 หมายถึง อุทยานที่มีความสำคัญระดับชาติ

2.3 ชั้นที่ 3 หมายถึง อุทยานที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น และ

2.4 ชั้นที่ 4 หมายถึง อุทยานที่รู้จักกันแพร่หลายภายในจังหวัด

3. การบริการนักท่องเที่ยวในเขตอุทยาน จะต้องพิจารณาถึงความต้องการและวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่น โดยภาครัฐควรจัดเขตบริการนักท่องเที่ยว โดยให้เอกชนมาลงทุน โดยเจ้าหน้าที่อุทยานมีหน้าที่ในการให้ความรู้ ความปลอดภัย ควบคุมการลงทุนและดูแลรักษาอุทยาน นอกจากนี้ การจัดการอุทยานควรคำนึงถึงแผนแม่บท (Master plan หรือ Management plan) เป็นสิ่งสำคัญ

4. การแบ่งเขตอุทยานให้ชัดเจน จะพิจารณาใน 5 เขต คือ เขตบริการนักท่องเที่ยว เขตพักผ่อนหย่อนใจ เขตหวงห้าม เขตหวงห้ามพิเศษและเขตกันชน

5. สังกัด การโอนสังกัดจะเป็นนโยบายระดับประเทศ โดยอุทยานควรอยู่ในสังกัดที่เหมาะสม และ

6. ตัวบุคคล เป็นเรื่องของจำนวนและคุณภาพของเจ้าหน้าที่อุทยาน โดยจำนวนเจ้าหน้าที่สามารถเพิ่มได้รวดเร็วและง่าย แต่เรื่องของคุณภาพ จะพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมส่วนตัว จะต้องมีการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอในทุกระดับ

ในการกำหนดนโยบายอุทยานแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะที่ต้องพิจารณา ดังนี้ (FAO, Forestry Department อ้างถึงใน Moseley et al, 1978, pp. 19-20)

1. ภายใต้อำนาจความต้องการทรัพยากรธรรมชาติที่สูงขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องจัดตั้งอุทยาน และพื้นที่เทียบเท่า ที่มีผลประโยชน์ทางทัศนียภาพและมีธรรมชาติที่แปลกประหลาด มีความสำคัญ

ทางวิทยาศาสตร์และประวัติศาสตร์ ในฐานะพื้นที่คุ้มครองสำหรับการบริหาร

2. ต้องเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานหรือพื้นที่เทียบเท่า
3. ผลประโยชน์ของการบริหารอุทยานหรือพื้นที่เทียบเท่า ก็คือ การไหลของน้ำบริสุทธิ์ที่สม่ำเสมอ ดินมีความสมดุล การคุ้มครองพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ การศึกษาและการวิจัยสาธารณะ การพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งทั้งหมดจะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ชนบท ผลของการท่องเที่ยวและกองทุนที่จะจัดหางานวิจัย ก็เป็นการเปิดโอกาสต่อการลงทุนและการจ้างงานใหม่ ๆ
4. หลังจากสำรวจระบบนิเวศของประเทศและพื้นที่ที่น่าสนใจทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และมีคุณค่าทางทัศนียภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะสงวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละประเภทและบริหารแบบอุทยานหรือพื้นที่เทียบเท่า
5. พื้นที่ที่ถูกเลือกเป็นอุทยานหรือพื้นที่เทียบเท่า ต้องเป็นที่รวบรวมธรรมชาติที่สำคัญและประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ รวมถึงความสวยงามทั้งหมดของประเทศ
6. อุทยานหรือพื้นที่เทียบเท่า ควรมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะรวบรวมความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางธรรมชาติ เพื่อที่จะคุ้มครองคุณค่าที่เป็นหนึ่งเดียวของพื้นที่ออกจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ของเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ควรสนับสนุนทางการศึกษา การวิจัย และการพักผ่อนหย่อนใจ
7. เพื่อที่จะประกันความมั่นคงของอุทยานหรือพื้นที่เทียบเท่า จำเป็นต้องมีการควบคุมโดยใช้หลักของกฎหมายที่ไม่ใช่คำสั่งง่าย ๆ
8. การเจรจาเพื่อซื้อพื้นที่ที่มีความยากลำบากและสูญเสียเวลา แต่ในระยะยาวมันเป็นการแนะนำให้คำปรึกษาสำหรับพื้นที่ทั้งหมดของอุทยานซึ่งจะตกเป็นของรัฐ
9. การใช้ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เช่น แร่ธาตุ เป็นต้น จะไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของอุทยานและการบริหาร
10. การวิจัย คือ องค์ประกอบพื้นฐานของการวางแผนอุทยาน ซึ่งสามารถแนะนำการบริหารทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานและพื้นที่เพื่อนบ้าน รวมถึงการสื่อความหมายเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
11. การสอนผ่านโปรแกรมการสื่อความหมายทางธรรมชาติ เป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของสาธารณะต่อเรื่องต่าง ๆ เช่น การบริหารทรัพยากรและธรรมชาติ การอนุรักษ์สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ประเด็นการอนุรักษ์ควรถูกสอนในทุกระดับโรงเรียน รวมถึงการสื่อสารทั้งหมดด้วย
12. มีการจัดหาการบริการด้านการพักผ่อนหย่อนใจภายในอุทยานหรือพื้นที่เทียบเท่า รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ชื่นชอบ

13. อุทยานและพื้นที่ที่เทียบเท่า อาจจะต้องจัดตั้งจุดศูนย์กลางสำหรับประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยว การพักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่บางกิจกรรมก็ต้องถูกปรับปรุงเพื่อวัตถุประสงค์โดยรวม

14. กิจกรรมภายในอุทยานหรือพื้นที่ที่เทียบเท่า จะประกอบด้วย 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

14.1 จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการคุ้มครอง การบริหารและการทำงานวิจัยให้เสร็จสิ้น เพื่อที่จะวางแผนการบริหารและโปรแกรมการสอนการสื่อความหมายทางธรรมชาติในอนาคต

14.2 สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจสาธารณะ เมื่อนิเวศวิทยา งบประมาณแห่งชาติและความต้องการให้เหตุผลในการลงทุนเพิ่ม

15. เพื่อที่จะวางแผนการบริหารอุทยาน จำเป็นต้องมีรายละเอียดในการศึกษาที่เพียงพอในด้านปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและนิเวศวิทยาของพื้นที่

ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีหน่วยงานหนึ่งชื่อว่า เนชั่นแนล พาร์ค เซอร์วิส (National park service: NPS) ซึ่งมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ไม่ให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น รวมถึงคุณค่าของระบบอุทยานที่ใช้ประโยชน์สำหรับการสร้างสรรค์ความสุข การศึกษา และการจริงจังใจสำหรับคนในยุคปัจจุบันและในอนาคต NPS จะทำการร่วมมือกับพันธมิตรเพื่อเพิ่มผลประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและการนันทนาการทั้งในประเทศอเมริกาและทั่วโลก NPS จะยึดมั่นในหลักการสำหรับการกำหนดนโยบายการบริหารดังนี้

1. ต้องดำเนินให้เป็นตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่ทันสมัย
2. ปกป้องทรัพยากรและคุณค่าของอุทยานไม่ให้เสียหาย
3. ทำให้มั่นใจว่าการอนุรักษ์มีอำนาจสูงสุด เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างการคุ้มครองทรัพยากรกับการใช้ประโยชน์
4. รักษาหน้าที่และความรับผิดชอบของ NPS สำหรับการตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้มีอำนาจ
5. เน้นให้คำปรึกษาและร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ชนเผ่าต่าง ๆ รัฐและรัฐบาลกลาง
6. สนับสนุนการแสวงหาวิธีการปฏิบัติทางธุรกิจที่ดีที่สุด รวมถึงความยั่งยืน
7. เน้นความสอดคล้องระหว่างระบบ “ระบบอุทยานแห่งชาติหนึ่งเดียว”
8. สะท้อนถึงเป้าหมายของ NPS และข้อตกลงในการร่วมมือในการอนุรักษ์และการผูกมัดที่เป็นประโยชน์แก่พื้นที่

9. สร้างความกลมกลืนให้เกิดความเข้าใจต่อข้อตกลงของ NPS เพื่อที่ประชาชนจะได้ใช้ประโยชน์อย่างชื่นชอบและมีความสุข รวมถึงการศึกษา การสื่อความหมายของทรัพยากรภายใน

อุทยาน โดยป้องกันผลกระทบที่ไม่ยอมรับ และ

10. เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรมและกายภาพในอนาคตคงสภาพที่ดีกว่า
ในปัจจุบัน (National Park Service, Department of the Interior, 2006, p. 2)

ตัวอย่างของนโยบายการบริหารพื้นที่คุ้มครองของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ (Brockelman, 1988, pp. 121-126) มีดังนี้

ประเทศบรูไน ได้เริ่มมีระบบการคุ้มครองพื้นที่ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1933 เมื่อมีการจัดตั้ง
กรมป่าไม้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสงวนและรักษาทรัพยากรของประเทศในระยะยาว
วัตถุประสงค์ของรัฐบาลในการกำหนดเขตทรัพยากรป่าไม้ ก็คือ 1) เพื่อป้องกันป่าไม้บนสันปันน้ำ
ที่สำคัญ 2) สงวนและรักษาป่าไม้ 3) เพื่อใช้พักผ่อนหย่อนใจ 4) เพื่อผลิตผลจากป่าไม้ และ
5) เพื่อคงความสมบูรณ์ของป่าไม้ สำหรับทำไม้

นโยบายของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งประวัติศาสตร์การสงวนและรักษาธรรมชาติจะเริ่มต้น
เมื่อปี ค.ศ. 1932 เมื่อกฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติฉบับแรกเกิดขึ้น นโยบายที่เกี่ยวข้องกับ
การสงวนและรักษาธรรมชาติจะปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติต่าง ๆ นับตั้งแต่จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ
จำนวน 69 แห่ง ตามคำสั่งของประธานาธิบดีฟิลิปปินส์หมายเลข 1559 เมื่อปี ค.ศ. 1978 ระบุถึง
วัตถุประสงค์ของอุทยานแห่งชาติ คือ เพื่อสงวนและรักษาสภาพภูมิประเทศ ธรรมชาติ วัตถุทาง
ประวัติศาสตร์ พืชและสัตว์ป่า และจัดหาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจภายในสภาพภูมิประเทศเหล่านั้น
ให้แก่ประชาชน ภายใต้การคงอยู่สำหรับคนในรุ่นถัดไป

นโยบายของประเทศมาเลเซีย เครือข่ายของอุทยานแห่งชาติและป่าสงวนที่เกิดขึ้นใน
ประเทศมาเลเซีย ไม่ได้เป็นผลมาจากการวางแผนพัฒนาประเทศโดยรวมแต่เติบโตภายใต้
อนุรักษ์นิยม รัฐบาลได้มีการคุ้มครองพื้นที่อนุรักษ์ขึ้นและนำการบริหารอุทยานไปรวมกับ
แผนการพัฒนาแห่งชาติโดยรวม ซึ่งอุทยานจะสนับสนุนการพัฒนาประเทศผ่านการประชาสัมพันธ์
ของนักท่องเที่ยว โดยวัตถุประสงค์ของอุทยานก็คือ การสงวนและรักษาการทำหน้าที่ของระบบ
นิเวศและสิ่งแวดล้อมของมันเอง การใช้ประโยชน์จากมนุษย์และผลประโยชน์ต่าง ๆ ภายใต้การ
บริหาร ทั้งนี้ รวมถึงการดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศด้วย

นโยบายของประเทศอินโดนีเซีย ในการอนุรักษ์ จะยึดหลักการประชาสัมพันธ์ การพัฒนา
เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประชาชนชาวอินโดนีเซียในลักษณะที่กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมทาง
ธรรมชาติ รูปแบบการดำรงชีวิตในธรรมชาติและระบบนิเวศในประเทศอินโดนีเซีย จะถูกคุ้มครอง
สำหรับประโยชน์ของคนในรุ่นถัดไป โดยเฉพาะประเด็นอากาศ น้ำ ดิน พืชและสัตว์ จะต้องถูก
คุ้มครองโดยประชาชน ดังนั้น เพื่อที่จะสงวนระบบนิเวศที่สำคัญภายในประเทศ รัฐบาลจึงจัดตั้ง
ระบบการบริหารอุทยานแห่งชาติและป่าสงวนขึ้น อุทยานแห่งใหม่จะถูกพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของ

ชุดการพัฒนาโดยรวม ซึ่งจะรวมถึงการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีขึ้น การปรับปรุงระบบชลประทานและระบบสื่อสาร และการแนะนำการขยายการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ที่มากขึ้น เนื่องจากอุทยานเป็นผลประโยชน์ของชาติ ดังนั้น รัฐบาลจึงมีการสนับสนุนกองทุนไปสู่พื้นที่ ซึ่งการจัดตั้งอุทยาน จะนำประโยชน์ไปสู่ประชาชนชนบทที่อยู่อาศัยรอบ ๆ อุทยาน

กล่าวโดยสรุป การจัดทำนโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติ จะยึดหลักของวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเป็นสิ่งแรก ซึ่งประกอบด้วย

1. เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไป โดยไม่ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งได้แก่ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าไม้และสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเด่น สวยงามหรือแปลกประหลาด เป็นต้น

2. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกรักษาไว้ภายในอุทยาน ซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวและนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้และการวิจัย ทั้งจากบุคลากรภายในอุทยาน ประชาชนและองค์การภายนอกอุทยาน ทั้งนี้ กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องไม่ทำลายสภาพธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติให้เสียหายลง หลังจากนั้น ผู้กำหนดนโยบายสามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากำหนดเป็นนโยบายย่อยได้อีกหลายนโยบาย เช่น

2.1 นโยบายของรัฐ ที่เกี่ยวกับการกำหนดอุทยาน การขยายและเปิดถนนพื้นที่อุทยาน รวมถึงการดูแลรักษา คุ้มครองและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยาน

2.2 นโยบายการกำหนดบรรทัดฐานของอุทยาน

2.3 นโยบายการกำหนดแผนงานหลัก ซึ่งเป็นเอกสารที่ใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการและพัฒนาอุทยาน

2.4 นโยบาย การแบ่งเขตในพื้นที่อุทยาน

2.5 นโยบายการป้องกันและรักษาสภาพธรรมชาติและสัตว์ป่ามิให้เปลี่ยนแปลงหรือถูกทำลายลง

2.6 นโยบายการบริหารนักท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์ภายในอุทยาน โดยการพักผ่อนหย่อนใจและศึกษาค้นคว้าทำการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์

2.7 นโยบายการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบำรุงรักษาภายในอุทยาน เป็นต้น

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารอุทยานแห่งชาติ ส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นโยบายจากผู้นำสูงสุดของประเทศและพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จะทำการรวบรวมนโยบายเหล่านี้มาสรุป แบ่งประเภทและกำหนดนโยบายที่ชัดเจนของหน่วยงานตนเอง หลังจากนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องทำการแปลงนโยบายไปเป็นแผน แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เพื่อนำไปสู่ภาคปฏิบัติจริงต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่องค์การตั้งไว้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารอุทยานแห่งชาติ

แนวคิดในการบริหารอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยจะยึดหลักของการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป ซึ่งได้แก่ การอนุรักษ์ การฟื้นฟูการสงวน การรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังรวมถึงการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งนันทนาการอย่างยั่งยืน และเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ค้นคว้า วิจัยในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันแนวคิดในการบริหารอุทยาน ได้นำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ระบุไว้

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นหลักในการบริหารอุทยานในประเทศไทย มีดังนี้

1. เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
2. เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ให้คงไว้สำหรับการท่องเที่ยวและนันทนาการ
3. เพื่อใช้เป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วิชิต พัฒนโกศัย, 2544, หน้า 15)

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น ไม่ให้เสียหายหรือถูกทำลายลดน้อยลงไป รวมถึงการใช้ประโยชน์จากที่ดินภายในพื้นที่อุทยานให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะประกอบไปด้วย การจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการจัดการป่าไม้ การจัดการสัตว์ป่า การจัดการไฟฟ้า การเลี้ยงสัตว์ การควบคุมโรคและแมลง การศึกษาค้นคว้าวิจัย การแบ่งโซนในอุทยาน การจัดที่พักแรม การจัดการบริการแค้มป์ การวางแผนงานด้านต่าง ๆ และ การใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวภายในอุทยาน เป็นต้น

โดยทั่วไป โครงการบริหารอุทยานแห่งชาติ จะถูกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและการคุ้มครอง 2) การใช้ประโยชน์สาธารณะ 3) การบริหารและการบำรุงรักษา และ 4) การพัฒนาทางกายภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (Moseley et al., 1978, pp. 13-17)

1. การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและการคุ้มครอง จะต้องมีการแบ่งแยกปัญหาของการบริหารออกมา เพื่อง่ายต่อการดำเนินการ สำหรับพื้นที่ธรรมชาติควรมีการจัดทำขั้นตอนในการบริหารเชื่อมตรงไปยังพื้นที่ป่าไม้ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่มีลักษณะเด่นในธรรมชาติ โดยมีให้มีการทำลายเกิดขึ้น โดยปัญหาในการคุ้มครองจะเกี่ยวข้องกับประเภทและจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในอุทยาน เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยกิจกรรมการคุ้มครองจะเกี่ยวข้องกับการค้นหาและการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในป่าหรือภูเขา รวมถึงความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ

2. การใช้ประโยชน์สาธารณะ การบริหารอุทยานสำหรับบริการนักท่องเที่ยวจะถูกดำเนินการใน 4 ประเภท คือ

2.1 กิจกรรมที่ประดิษฐ์ขึ้นตามลักษณะธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อนักท่องเที่ยว เช่น การปีนเขา การสำรวจถ้ำ การดำน้ำ การออกแคมป์ และการสื่อความหมาย เป็นต้น

2.2 การสื่อความหมาย เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีลักษณะเด่น เช่น การแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับอุทยาน วัตถุประสงค์การคุ้มครองทรัพยากรและความปลอดภัย เป็นต้น

2.3 การใช้ประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการบริหารอุทยานก็คือ การวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ภายในอุทยาน โดยเกี่ยวข้องกับคุณค่าของธรรมชาติและวัฒนธรรม

2.4 การใช้ประโยชน์ทางการศึกษา บุคลากรของอุทยานมีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนต่อการศึกษาที่เกี่ยวข้องระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมหลาย ๆ โครงการจะเป็นความร่วมมือระหว่างอุทยานกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย สื่อมวลชนและองค์กรอื่น ๆ เพื่อสื่อสารสร้างจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อม

3. การบริหารและการบำรุงรักษา จะเกี่ยวข้องกับการบริหารอุทยานการบำรุงรักษา การพัฒนาทางกายภาพ และเครื่องมือเครื่องมือต่าง ๆ ดังนั้น หน่วยงานจะต้องเตรียมการสิ่งเหล่านี้ให้พร้อม เช่น บุคลากร งบประมาณ ค่าบำรุงรักษา ฝ่ายจัดหาสัญญาจ้าง ความสัมพันธ์ในการบังคับบัญชาและการให้สัมปทาน เป็นต้น

4. การพัฒนาทางกายภาพ ประกอบด้วย แบบแปลน สื่อเผยแพร่ ศิลปวัตถุที่ออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม พื้นที่พัฒนา รวมถึงตารางการพัฒนาและการบริหาร เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังได้มีการนำเสนอแบบจำลองแนวทางการบริหารอุทยานแห่งชาติโดยยึดหลักที่ว่าอุทยาน เป็นระบบนิเวศชนิดหนึ่งซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศย่อยอีกหลายระบบ เมื่อมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อุทยาน อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศย่อยและเชื่อมโยงไปสู่ระบบนิเวศย่อยตัวอื่นได้ ซึ่งมีผลทำให้ระบบนิเวศโดยรวมเสียหายหรือเสื่อมโทรมลง ดังนั้น จึงมีเรื่อง

การบริหารเข้ามาสอดคล้องกัน เพื่อให้การใช้ประโยชน์ภายในอุทยานเกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน (สุรเชษฐ์ เชนฐมาส, 2547, หน้า 23)

ปัญหาการทำลายธรรมชาติ

การพัฒนาที่ผ่านมาได้ระดมใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ทรัพยากรธรณี ในอัตราที่สูงมากและเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพจนมีผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้เกิดการร่อยหรอ และเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเริ่มส่งผลกระทบต่อองค์การดำรงชีวิตของประชาชนในชนบทที่พึ่งพาทรัพยากรเป็นหลักในการยังชีพได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้มีสภาพเสื่อมโทรมและมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก เนื่องจากสาเหตุสำคัญหลายประการ ได้แก่ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การเผาป่า การบุกรุกทำลายป่าเพื่อต้องการที่ดินเป็นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร การทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาในพื้นที่ดำนํ้าลำธาร และการใช้ที่ดินเพื่อดำเนินโครงการของรัฐบาล เช่น การจัดนิคมสร้างตนเอง การชลประทาน การไฟฟ้าพลังน้ำ การก่อสร้างทาง กิจการรักษาความมั่นคงของชาติ เป็นต้น การที่พื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศลดลงอย่างมาก ได้ส่งผลกระทบต่อควบคุมระบบนิเวศโดยรวมอย่างชัดเจน เช่น ภูมิอากาศแห้งแล้งและอุทกภัยครั้งร้ายแรงในพื้นที่ภาคใต้ ปัญหาความแห้งแล้งในภาคต่าง ๆ ของประเทศ

ทรัพยากรดิน ปัญหาการพังทลายของดินและการสูญเสียหน้าดิน โดยธรรมชาติ เช่น การชะล้าง การกัดเซาะของน้ำและลม เป็นต้น และที่สำคัญคือ ปัญหาจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทำลายป่า เผาป่า การเพาะปลูกผิดวิธี เป็นต้น ก่อให้เกิดการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของดินทำให้ใช้ประโยชน์จากที่ดินได้ลดน้อยลง ความสามารถในการผลิตทางด้านเกษตรลดน้อยลงและยังทำให้เกิดการทับถมของตะกอนดินตามแม่น้ำ ลำคลอง เขื่อน อ่างเก็บน้ำ เป็นเหตุให้แหล่งน้ำดังกล่าวตื้นเขิน

ทรัพยากรที่ดิน ปัญหาการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของที่ดิน และไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้ที่ดินปราศจากพืชปกคลุมทำให้สูญเสียความชุ่มชื้นในดิน การเพาะปลูกที่ทำให้ดินเสีย การใช้ปุ๋ยเคมีและยากำจัดศัตรูพืชเพื่อเร่งผลิตผลทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ และสารพิษตกค้างอยู่ในดิน การบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตป่าไม้พื้นที่ที่มีความลาดชัน รวมทั้งปัญหาการขยายตัวของเมืองที่รุกเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมและการนำมาใช้เป็นที่อยู่อาศัย ที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม หรือการเก็บที่ดินไว้เพื่อการเก็งกำไร โดยมีได้มีการนำมาใช้ประโยชน์แต่อย่างใด

ทรัพยากรแหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีความขัดแย้งกันอยู่ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อการจัดการทรัพยากรน้ำและ

การพัฒนาแหล่งน้ำความขัดแย้งดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้น จากปริมาณน้ำที่เก็บกักได้มีจำนวนจำกัด แต่ความต้องการใช้น้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทั้งในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการอุปโภค เป็นผลให้มีน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการ

ปะการังที่สวยงามในเมืองไทยหลายแห่งต้องเสื่อมโทรมลงอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะปัญหาการถูกทำลายโดยฝีมือมนุษย์ นับเป็นปัญหาสำคัญของความเสื่อมโทรมของปะการัง ได้แก่ การระเบิดปลา เป็นการทำลายปะการังอย่างรุนแรง ซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์และพืชในบริเวณนั้น และเป็นการทำลายการประมงในอนาคด้วย (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ฯ, 2539)

แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้

ข้อมูลพื้นฐานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (สำนักป้องกันและปราบปราม กรมป่าไม้, 2554)

เดิมงานด้านป่าไม้ทั้งหมด อันได้แก่ งานปลูกบำรุงป่า งานวนวัฒนวิจัย งานอุทยานแห่งชาติ งานทางด้านสัตว์ป่า งานต้นน้ำ และงานด้านป้องกันปราบปรามและไฟป่า เป็นต้น ล้วนอยู่กับกรมป่าไม้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เดิมสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ทั้งสิ้น แต่เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2545 วุฒิสภาได้มีมติด้วยคะแนน 127 ต่อ 23 ให้แยกงานที่เกี่ยวกับป่าเศรษฐกิจและงานด้านอนุรักษ์และการคุ้มครองป่าไม้ออกจากกัน โดยให้งานทางด้านป่าเศรษฐกิจอยู่กับกรมป่าไม้ ส่วนงาน ด้านอนุรักษ์และการคุ้มครองป่าไม้ให้ไปตั้งเป็นกรมขึ้นมาใหม่ และให้สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกระทรวงใหม่ต่อมา สภาผู้แทนราษฎรก็ได้มีมติเห็นชอบตามผลการประชุมของวุฒิสภาดังกล่าว ซึ่งจะต่างไปจากมติเดิมของสภาผู้แทนราษฎร ในการพิจารณา ในวาระที่ 3 วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2545 ซึ่งความเห็นดังกล่าวแต่เดิมเหล่านี้ไม่มีการแยกกรมป่าไม้เป็น 2 กรม ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ 119 ตอนที่ 99 ก. ลงวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ให้จัดตั้งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2545 พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้ ดร. ปลอดประสพ สุรัสวดี ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น ดำรงตำแหน่งรักษาราชการแทนอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงถือได้ว่าเป็นอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชคนแรก และได้ดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 จึงได้มีการแต่งตั้งนายสมชาย เพียรสถาพร ขึ้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชอย่างเป็นทางการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ โดยการควบคุม ป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์เดิมที่มีอยู่ และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ด้วย กลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน และการมีส่วนร่วม ในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ตลอดจน ความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน ดังวิสัยทัศน์ของ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชที่ว่า “ผืนป่าหลากหลาย สัตว์ป่ามากมาย ป่าไม้ยั่งยืน” และ ในปัจจุบันอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช คือ นายสุนันต์ อรุณนพรัตน์

อำนาจหน้าที่

1. อนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้สมบูรณ์และ สมดุลตามธรรมชาติโดยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด
2. ฟื้นฟู แก้ไข ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันไฟป่า และภัยธรรมชาติอันจะเกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศในพื้นที่ป่าไม้
3. ควบคุม กำกับ ดูแล ป้องกัน การบุกรุก ทำลายป่า และการกระทำผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษา วิจัย และพัฒนาวิธีการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่าพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพ
5. กำหนดมาตรการ และมาตรฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ บริหารจัดการ และการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
6. บริการข้อมูลสารสนเทศ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านป่าไม้
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่ กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้จัดทำแผนปฏิบัติ ราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2552 -2554) และจัดส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2552 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และค่านิยมขององค์กร

วิสัยทัศน์

“ผืนป่าหลากหลาย สัตว์ป่ามากมาย ป่าไม้ยั่งยืน”

ภารกิจ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีภารกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สงวน คุ้มครอง ป่าไม้ คุ้มครองสัตว์ป่า และพันธุ์พืช การจัดให้ใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการควบคุมป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีอยู่เดิมและพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ กลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรู้สึกรักหวงแหนและมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์ และสิ่งแวดล้อมตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าแหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน ทั้งนี้ภายในเขตอุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และมีภารกิจอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

พันธกิจ ตามแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2552-2554) คือ

1. อนุรักษ์ คุ้มครอง และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
2. วิจัย พัฒนา และให้บริการด้านวิชาการ
3. บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยการมีส่วนร่วม บนพื้นฐานเทคโนโลยีที่เหมาะสม
4. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืนยุทธศาสตร์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มี 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้
 - 4.1 อนุรักษ์ คุ้มครอง และบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า อย่างมีประสิทธิภาพที่ตอบสนองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
 - 4.2 สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อคุ้มครองพื้นที่อนุรักษ์ซึ่งมีความสำคัญของระบบนิเวศน์และความหลากหลายทางชีวภาพ
 - 4.3 พัฒนาระบบป้องกัน เตือนภัยพิบัติธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์
 - 4.4 พัฒนาระบบจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อนุรักษ์
 - 4.5 พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
 - 4.6 พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือ และกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

1. พื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้รับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ฐานข้อมูลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าได้รับการพัฒนาและใช้ประโยชน์

3. การป้องกันและเตือนภัยพิบัติธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
 4. พื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้รับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น
 5. องค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าได้รับการพัฒนาและถ่ายทอด
 6. มีกลไกและเครื่องมือในการบริหารพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างมีประสิทธิภาพ
- กลยุทธ์ ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มี 6 กลยุทธ์ ดังนี้
1. บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า อย่างมีส่วนร่วมที่ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
 2. สร้างระบบสารสนเทศข้อมูลกลางเพื่อการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า
 3. พัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อการป้องกันให้มีประสิทธิภาพและเตือนภัยในป่าอนุรักษ์
 4. เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
 5. พัฒนาองค์ความรู้และถ่ายทอดในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
 6. แก้ไข ปรับปรุง กฎหมายและพัฒนากลไกเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามและการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ให้เหมาะสมกับสภาพการในปัจจุบัน
- ค่านิยมองค์กร คือ “PROTECT” หมายถึง “คุ้มครองรักษา”
- P = Participation หมายถึง ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- R = Relevance หมายถึง งานตรงภารกิจ
- O = Outcome หมายถึง มุ่งเน้นผลลัพธ์จากการดำเนินงานเป็นหลัก
- T = Team หมายถึง ทำงานเป็นทีม
- E = Efficiency หมายถึง ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- C = Conservation หมายถึง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์สามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- T = Technology หมายถึง นำวิทยาการมาใช้ในการปฏิบัติงาน
- หน่วยงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สังกัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ส่วนกลาง
1. รองอธิบดี

2. ผู้ตรวจราชการกรม
 3. นักวิชาการป่าไม้ 9 ชช. หรือ 10 ชช.
 4. กลุ่มตรวจสอบภายใน
 5. กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา
1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
 2. กลุ่มงานสงวนและคุ้มครองพันธุ์พืชป่า
 3. กลุ่มงานควบคุมและตรวจสอบการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศ
1. กลุ่มงานอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า และพันธุ์พืชป่า
 2. กลุ่มงานวิจัยพันธุ์พืชป่ามีค่า หายากและใกล้สูญพันธุ์
- กองนิติการ
1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
 2. กลุ่มงานกฎหมาย
 3. กลุ่มงานสืบสวนสอบสวน
 4. กลุ่มงานคดี
- สำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า
1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
 2. ส่วนแผนการป้องกันพื้นที่อนุรักษ์
 3. ส่วนยุทธการด้านป้องกันและปราบปราม
 4. ส่วนจัดการไฟป่า
- สำนักแผนงานและสารสนเทศ
1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
 2. ส่วนแผนงานและงบประมาณ
 3. ส่วนติดตามประเมินผล
 4. ส่วนประสานงานโครงการพระราชดำริ
 5. ส่วนวิเทศสัมพันธ์
- ศูนย์สารสนเทศ
- สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์
1. ฝ่ายบริหารทั่วไป

2. ส่วนฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์
3. ส่วนสำรวจและวิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้
4. ส่วนภูมิสารสนเทศ
5. ส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
6. ส่วนมาตรฐานและเทคนิคด้านวิศวกรรม
7. ส่วนรังวัดแนวเขตที่ดินป่าไม้
8. ส่วนพัฒนาการวิศวกรรมป่าไม้

สำนักสนองงานพระราชดำริ

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
2. กลุ่มประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1
3. กลุ่มประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2
4. กลุ่มแผนงานและงบประมาณ

สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
2. กลุ่มงานกีฏวิทยาและจุลชีววิทยาป่าไม้
3. กลุ่มงานนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมป่าไม้
4. กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้
5. กลุ่มงานพันธุกรรมไม้ป่าและเทคโนโลยีชีวภาพ
6. กลุ่มงานการจัดการและพัฒนาป่าอนุรักษ์

สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
2. กลุ่มงานวิจัยต้นน้ำ
3. ส่วนจัดการทรัพยากรต้นน้ำ
4. ส่วนประเมินทรัพยากรต้นน้ำ
5. ส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำ
6. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาการอนุรักษ์ต้นน้ำ

สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
2. ส่วนจัดการพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า
3. ส่วนคุ้มครองสัตว์ป่า

4. ส่วนส่งเสริมและเผยแพร่
5. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า
6. กลุ่มงานเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า
7. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
สำนักอุทยานแห่งชาติ
 1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
 2. ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ
 3. ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย
 4. ส่วนพัฒนาอุทยานแห่งชาติ
 5. ส่วนจัดการทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติ
 6. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาการจัดการอุทยานแห่งชาติทางบก
 7. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาการจัดการอุทยานแห่งชาติทางทะเล
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1-16
 1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
 2. ส่วนอนุรักษ์และป้องกันทรัพยากร
 3. ส่วนควบคุมและปฏิบัติการไฟป่า
 4. ส่วนฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์
 5. ส่วนอุทยานแห่งชาติ
 6. ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า
 7. ส่วนจัดการต้นน้ำ
 8. กลุ่มงานวิชาการ
(หน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาค)
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1-16
 1. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1 (ปราจีนบุรี)
 2. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 (ศรีราชา)
 3. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 (บ้านโป่ง)
 4. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 (สุราษฎร์ธานี)
 5. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 (นครศรีธรรมราช)
 6. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 (สงขลา)
 7. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7 (นครราชสีมา)

8. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8 (ขอนแก่น)
9. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9 (อุบลราชธานี)
10. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 10 (อุดรธานี)
11. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 11 (พิษณุโลก)
12. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 12 (นครสวรรค์)
13. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่)
14. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 14 (ตาก)
15. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 15 (เชียงราย)
16. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่)

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2546 ด้วยคณะกรรมการได้มีมติเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2536 เห็นชอบมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินคดีตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เสนอ โดยกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีตามกฎหมายออกกระเปียบหรือคำสั่งเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ไว้โดยเฉพาะ และออกกระเปียบหรือคำสั่งเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นไปตามมติคณะกรรมการดังกล่าว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงกำหนดระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วย มาตรการควบคุม ตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2546”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และบันทึกอื่นใดที่กำหนดไว้แล้ว ในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้ “คดีอาญา” หมายความว่า คดีซึ่งมีผู้กระทำความผิดต่อบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484
- (2) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
- (3) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- (4) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
- (5) พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535

(6) พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545

(7) กฎหมายที่มีโทษทางอาญา ซึ่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อยู่ในฐานะผู้เสียหาย

“กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้” หมายความว่า พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการและลูกจ้างกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ 5 การดำเนินคดีอาญาตามระเบียบนี้ เริ่มตั้งแต่

(1) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นหรือ

(2) เมื่อมีผู้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น

ข้อ 6 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ซึ่งเป็นความผิดซึ่งหน้า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวทันที โดยทำการตรวจสอบให้ละเอียดรอบคอบ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า หากตรวจสอบแล้วปรากฏว่า การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดดังกล่าว

ข้อ 7 กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบว่า มีการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ซึ่งมีโทษความผิดซึ่งหน้า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจับและหากมีความจำเป็นต้องมีการค้นคนหรือสิ่งของในที่สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการร้องขอต่อศาลให้ออกหมายค้น

ข้อ 8 การจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงตนว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย แล้วแจ้งแก่ผู้กระทำความผิดว่าเขาต้องถูกจับพร้อมทั้งแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน (สถานีตำรวจ) แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับหรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับผู้นั้น จากนั้นให้รีบนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายโดยเร็ว แล้วกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนพร้อมส่งตัวผู้ถูกจับ(ผู้ต้องหา) และของกลางต่อพนักงานสอบสวนพร้อมทั้งลง

บันทึกประจำวันไว้ เพื่อดำเนินคดีต่อไป

ข้อ 9 การจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมทำบันทึกการจับกุมทุกครั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจทำบันทึกการจับกุมได้ การทำบันทึกการจับกุมให้ระบุข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ละเอียด ข้อกล่าวหาหรือฐานความผิดให้ครบถ้วน และระบุพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ครบถ้วนทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ตลอดจนพยานแวดล้อมต่าง ๆ ในกรณีที่เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้นในพื้นที่

ป่าไม้ ให้ระบุสถานะของพื้นที่ว่า เป็นป่า ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า พร้อมทั้งระบุชื่อป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และระบุท้องที่เกิดเหตุ โดยระบุ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ให้ชัดเจน รวมทั้งเขียนแผนที่เกิดเหตุและถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ

ข้อ 10 การตรวจยึดของกลางในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบหลักเกณฑ์ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด โดยเคร่งครัด

ข้อ 11 กรณีที่มีการร้องเรียนด้วยหนังสือหรือด้วยวาจาจากบุคคลอื่นว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับการร้องเรียนดังกล่าวรายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบ ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่ได้รับการร้องเรียนดังกล่าว เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับรายงานแล้วให้รีบสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบการกระทำดังกล่าว

กรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจรายงานเกี่ยวกับการร้องเรียนให้ผู้บังคับบัญชาทราบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือหากล่าช้าผู้กระทำความผิดจะหลบหนีก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบโดยเร็ว แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบ ภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่ตรวจสอบแล้วเสร็จ พร้อมทั้งระบุเหตุจำเป็นดังกล่าวด้วย

ข้อ 12 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ หรือตรวจยึดของกลาง หรือตรวจพบการกระทำความผิดในความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวรายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาเสร็จสิ้นการจับกุมหรือตรวจยึดของกลางหรือตรวจพบการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจรายงานภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ และให้ผู้รับรายงานดังกล่าวรายงานผลการจับกุมตรวจยึดของกลางหรือตรวจพบการกระทำความผิดดังกล่าวให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกอง หรือผู้อำนวยการสำนัก

ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตนทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน เพื่อรายงานอธิบดีทราบ ภายใน 7 วัน นับแต่วันได้รับรายงาน

ข้อ 13 การรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับทราบตามข้อ 12 ให้แนบสำเนาบันทึกการจับกุมแผนที่เกิดเหตุ สำเนาบันทึกประจำวันการรับแจ้งความกล่าวโทษของพนักงานสอบสวน และเอกสารหลักฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งให้ระบุปัญหาหรืออุปสรรค (หากมี) ซึ่งในกรณีมีปัญหาหรืออุปสรรคให้เสนอความเห็นถึงวิธีการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าวด้วย

ข้อ 14 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบของกลางในความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้จากพนักงานสอบสวนเพื่อเก็บรักษาตามข้อตกลงระหว่างส่วนราชการแล้วให้ผู้รับมอบของกลางนำของกลางดังกล่าวไปเก็บรักษา ณ สถานที่ปลอดภัยและเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้เกิดการสูญหายหรือเสียหาย หรือนำของกลางดังกล่าวไปดำเนินการตามระเบียบหลักเกณฑ์ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือไม่มีสถานที่เก็บรักษาของกลางก็ให้ดำเนินการจ้างเฝ้ารักษาตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือทางราชการกำหนดไว้ และลงทะเบียนของกลางไว้เป็นหลักฐานแล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ตามหลักเกณฑ์และกำหนดเวลาตามข้อ 12 โดยอนุโลม

ข้อ 15 กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่พบการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ และรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่ยังจับกุมตัวไม่ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวให้ครบถ้วนพร้อมทั้งเขียนแผนที่เกิดเหตุและถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุแล้วรีบดำเนินการแจ้งความกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ที่มีอำนาจตามกฎหมาย ภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่รู้ตัวผู้กระทำความผิดและให้ดำเนินการติดต่อประสานงานกับพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจับผู้กระทำความผิดต่อไป แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบ ภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่แจ้งความกล่าวโทษ และให้ผู้รับรายงานดังกล่าวรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกองหรือผู้อำนวยการสำนัก ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตนทราบ ภายใน 7 วัน นับแต่ได้รับรายงาน

กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่พบการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ แต่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวให้ครบถ้วน พร้อมทั้งเขียนแผนที่เกิดเหตุและถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ แล้วรีบดำเนินการแจ้งความกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่พบการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อที่

พนักงานสอบสวนจะได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีต่อไป โดยให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามกำหนดเวลาในวรรคหนึ่ง

ข้อ 16 กรณีเจ้าหน้าที่พบว่ามีกระทำความผิดอาญาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้เสียหายซึ่งมิใช่ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุให้ครบถ้วน พร้อมทั้งเขียนแผนที่เกิดเหตุและถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ และสภาพความเสียหายของทรัพย์สินของทางราชการ หากความผิดอาญาดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ เช่นวางเพลิงเผาทรัพย์ ลักทรัพย์

ซึ่งทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจ้งความกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่ที่มีอำนาจตามกฎหมายโดยเร็ว ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่พบการกระทำความผิดดังกล่าว แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่พบการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวและให้ผู้รับรายงานดังกล่าวรายงานให้อำนาจการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกองหรือผู้อำนวยการสำนัก ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตนทราบภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่ได้รับรายงาน เพื่อรายงานให้อธิบดีทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันได้รับรายงาน

เมื่ออธิบดีหรือรองอธิบดีที่ได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีได้สั่งการให้ดำเนินคดีอาญาในความผิดอาญาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้เสียหายซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้หรือความผิดอันยอมความไม่ได้แต่ยังมีได้มีการแจ้งความกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวให้เสร็จสิ้นภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา แล้วดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมายให้ร้องทุกข์ แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการร้องทุกข์ตามกฎหมายภายในกำหนดอายุความ

ข้อ 17 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในขั้นตอนใด ให้ขออนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการเป็นหนังสือพร้อมทั้งระบุเหตุแห่งความล่าช้าต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว กรณีมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจขออนุมัติขยายระยะเวลาภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ให้ดำเนินการขออนุมัติขยายระยะเวลาในโอกาสแรกที่พึงกระทำได้และ

ให้แสดงเหตุจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวประกอบการพิจารณาด้วยการขออนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องรายงานเรื่องอายุความร้องทุกข์ และอายุความฟ้องร้องคดีที่เหลือให้ผู้บังคับบัญชาทราบด้วยทุกครั้ง เพื่อให้ประกอบการพิจารณา

ข้อ 18 ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจขยายระยะเวลาดำเนินการในแต่ละขั้นตอนได้ครั้งละไม่เกิน 7 วัน และขยายได้ไม่เกินสามครั้งตามอำนาจของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับ ดังนี้

(1) การขอขยายระยะเวลาครั้งที่หนึ่ง ให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกองหรือผู้อำนวยการสำนัก

(2) การขอขยายระยะเวลาครั้งที่สองและครั้งที่สามให้เป็นอำนาจของรองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดี

ในกรณีมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งที่ไม่อาจดำเนินการภายในระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีมีอำนาจขยายระยะเวลาดำเนินการในแต่ละขั้นตอนได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ 19 ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกอง และผู้อำนวยการสำนัก มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานตนเป็น “ผู้รับผิดชอบคดี” ในทุกคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดของตนได้ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการจับกุม ตรวจยึด หรือตรวจพบการกระทำความผิดและคดีอาญาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้เสียหาย โดยให้ผู้รับผิดชอบคดีมีหน้าที่ ดังนี้

(1) ติดต่อบริษัทประกันพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบคดี

(2) ชี้แจงข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และรวบรวมเอกสารและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีให้กับพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบคดี

(3) ติดตามผลคดีว่าอยู่ในขั้นตอนใด และสถานะทางคดีเป็นเช่นไร

(4) รายงานการดำเนินการของตนและผลคดีว่าอยู่ขั้นตอนใด ตลอดจนสถานะทางคดีเป็นเช่นไร

(5) เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งไม่ว่าศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา ให้ดำเนินการคัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าว แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกอง และผู้อำนวยการสำนัก รายงานผลคดีในความคิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ทุกคดีและคดีอาญาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้เสียหาย ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ให้อธิบดีทราบทุก 3 เดือน

กรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี หรือคดีถึงที่สุด โดยศาลพิพากษายกฟ้องในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ และคดีอาญาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้เสียหาย ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกอง หรือผู้อำนวยการสำนักที่คดีอยู่ใน

ความรับผิดชอบดำเนินการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือคำพิพากษาศาลแล้ววิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีหรือศาลพิพากษายกฟ้องคดีดังกล่าว พร้อมเสนอความเห็นให้อธิบดีเพื่อทราบและพิจารณาต่อไป

ข้อ 20 ให้สำนักป้องกันและควบคุมไฟป่า เป็นหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการรวบรวมรายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รายงานเกี่ยวกับการจับกุม การตรวจยึดของกลางและการตรวจพบการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่รายงานต่ออธิบดี รวมทั้งตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ปฏิบัติตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และสรุปรายงานเสนออธิบดีสำหรับการกระทำความผิดอาญาที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้เสียหาย ซึ่งมีใช้ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้กองนิติการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการรวบรวมรายงาน รวมทั้งตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และสรุปรายงานเสนออธิบดี

ข้อ 21 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใจจริงหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ เป็นเหตุให้คดีขาดอายุความหรือทำให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ทั้งจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาหรือในทางแพ่ง (ถ้ามี) อีกด้วย

ข้อ 22 บรรดาการดำเนินคดีอาญาที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จสิ้น โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้เท่าที่จะปฏิบัติได้

ข้อ 23 ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รักษาการตามระเบียบนี้ (สมชัย เพียรสถาพร, 2546)

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ พ.ศ. 2546 โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการให้เหมาะสมและเป็นไปตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ พ.ศ. 2546”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับในกรณีการล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า ทุกชนิดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการเท่านั้น และต้องเป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าหรือการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
- (2) เพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์
- (3) เพื่อใช้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัตว์ป่า
- (4) เพื่อประโยชน์ในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
- (5) เพื่อประเมินคุณค่าทรัพยากรชีวภาพ

ข้อ 5 ผู้ขออนุญาตกระทำการตามข้อ 4 ต้องเป็นสถาบันทางวิชาการของไทยหรือหน่วยราชการไทยที่มีความจำเป็นเกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการนั้น ๆ

ในกรณีมีชาวต่างประเทศร่วมศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการกับผู้ขออนุญาต จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสภาวิจัยแห่งชาติว่าด้วยการอนุญาตให้นักวิจัยชาวต่างประเทศเข้ามาทำการวิจัยในประเทศไทย พ.ศ.2525 ด้วย

ข้อ 6 ผู้ใดประสงค์ขออนุญาตกระทำการตามข้อ 4 ให้ยื่นคำขอตามแบบคำขอท้ายระเบียบนี้ ต่อผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า พร้อมด้วยรายละเอียดของโครงการเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ จำนวน 15 ชุด ก่อนเริ่มดำเนินการไม่น้อยกว่า 60 วัน

ในกรณีจัดทำโครงการเป็นภาษาอังกฤษต้องสรุปข้อเสนอของโครงการเป็นภาษาไทยแนบมาด้วย

ข้อ 7 โครงการตามข้อ 6 ต้องมีรายละเอียดดังนี้

- (1) หัวข้อการศึกษาหรือวิจัย
- (2) วัตถุประสงค์
- (3) สถานที่และระยะเวลาในการดำเนินการ
- (4) วิธีการศึกษา หรือวิจัย หรือวิธีการเก็บข้อมูล และการดำเนินการในการล่าสัตว์ป่าหรือเก็บ หรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า
- (5) ชนิดและจำนวนสัตว์ป่าที่ต้องการล่าและนำออกนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า รวมทั้งซากของสัตว์ป่าและรังของสัตว์ป่าด้วย
- (6) ชื่อ ลายมือชื่อ ของผู้ทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการและของหัวหน้าสถาบันทางวิชาการหรือหน่วยราชการ

ข้อ 8 เมื่อสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าได้รับคำขอแล้ว ให้ตรวจสอบเอกสารประกอบคำขอให้ครบถ้วน และพิจารณาข้อบังคับและหลักเกณฑ์ของกฎหมายแล้วนำเสนออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาสั่งการ

ข้อ 9 หนังสืออนุญาตให้ใช้ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ 10 ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้ทำการ ตามข้อ 4 ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ต้องเสนอรายงานความก้าวหน้า จำนวน 3 ชุด ทุก 6 เดือน และเมื่อสิ้นสุดโครงการให้ส่งมอบรายงานฉบับสมบูรณ์เป็นบทความที่ดีพิมพ์และสำเนาข้อมูลดิบ จำนวน 3 ชุด ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(2) ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตลอดจนแผนงานตามที่ระบุไว้ในโครงการ

(3) ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหนังสืออนุญาต และปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามอำนาจหน้าที่

(4) ในกรณีที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อนุญาตให้ดำเนินการตามข้อ 7

(5) ผู้ได้รับอนุญาตต้องมอบตัวอย่างสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่าหรือรังของสัตว์ป่า ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามชนิดและจำนวนที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด ในส่วนที่ผู้ได้รับอนุญาตนำออกไปทำการศึกษาวิจัยต้องทำรายงานการเก็บรักษา หรือแหล่งเก็บรักษาต่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชด้วย เงื่อนไขอื่น ๆ

ข้อ 11 เมื่อปรากฏว่าผู้รับหนังสืออนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือมีพฤติการณ์ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่สัตว์ป่า หรือเกิดความเสียหายแก่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีอำนาจระงับการใช้หนังสืออนุญาตก่อนครบเวลาที่กำหนด หรือเพิกถอนหนังสืออนุญาตก็ได้

ข้อ 12 ในกรณีที่ผู้รับหนังสืออนุญาตมีความจำเป็นต้องขยายเวลาทำการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายก่อนวันที่หนังสืออนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่า 30 วัน พร้อมกับชี้แจงเหตุผลความจำเป็น และรายงานความก้าวหน้าในการศึกษาหรือวิจัยเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ชุด ด้วย

ข้อ 13 ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ (สมชัย เพียรสถาพร, 2546)

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีแพ่ง คดีปกครองและคดีล้มละลาย พ.ศ. 2546 ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2536 เห็นชอบมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบและเร่งรัดการ

ดำเนินคดี ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เสนอ โดยกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีตามกฎหมาย ออกระเบียบหรือคำสั่งเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ไว้โดยเฉพาะ และออกระเบียบหรือคำสั่งเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งคดีปกครองและคดีล้มละลายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงกำหนดระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีแพ่ง คดีปกครอง และคดีล้มละลาย พ.ศ. 2546

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และบันทึกอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้” หมายความว่า พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ 2545

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการและลูกจ้างประจำกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“สำนักงานเลขานุการกรม” หมายความว่า สำนักงานเลขานุการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ 5 การดำเนินคดีแพ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้เป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลา ดังนี้

5.1 การดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ผิดสัญญาว่าจ้างหรือสัญญาซื้อขาย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

5.1.1 เมื่อมีการผิดสัญญาว่าจ้างหรือสัญญาซื้อขายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของการผิดสัญญา จำนวนค่าปรับและค่าเสียหายตามสัญญาแล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุทราบถึงการผิดสัญญาดังกล่าว

5.1.2 ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งได้รับรายงานตามข้อ 5.1.1 รายงานให้อธิบดีทราบ ภายใน 15 วัน นับแต่วันได้รับรายงานดังกล่าว โดยให้สรุปข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และเสนอความเห็นด้วย

5.1.3 ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการว่าจ้างหรือซื้อขาย (สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กอง หรือสำนัก ฯลฯ) ดำเนินการมีหนังสือในนามผู้ว่าจ้างหรือผู้ซื้อถึงผู้รับจ้างหรือผู้ขายตามสัญญา โดยบอกกล่าวทวงถามให้ชำระค่าปรับและค่าเสียหายตามสัญญา ภายใน 15 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือดังกล่าว โดยส่งหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

5.1.4 หากผู้รับจ้างหรือผู้ขายไม่ชำระค่าปรับและค่าเสียหายภายในกำหนดตามข้อ 5.1.3 ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการว่าจ้างหรือซื้อขายดำเนินการสรุปข้อเท็จจริงและรวบรวมเอกสารหลักฐานเกี่ยวข้องกับการว่าจ้างหรือซื้อขายพร้อมสำเนาหนังสือบอกกล่าวทวงถาม และหลักฐานการส่งหนังสือบอกกล่าวทวงถาม รวมทั้งแจ้งชื่อ ตำแหน่ง และสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่เห็นสมควรให้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนคดี เพื่อติดต่อประสานงานกับพนักงานอัยการ ในการดำเนินคดีแพ่ง (ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่ผู้เป็นกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุ) รายงานให้อธิบดีทราบภายใน 30 วัน นับแต่ครบกำหนดให้ชำระค่าปรับและค่าเสียหายเพื่อฟ้องคดีแพ่งต่อไป

5.2 การดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ในกรณีกันสร้าง แผ้วถาง ขีดถือก ครอบครอง หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่ป่าไม้

5.2.1 เมื่อมีการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ในกรณีกันสร้าง แผ้วถาง ขีดถือก ครอบครอง หรือทำให้เกิดความเสียหายในพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดดังกล่าว ดำเนินการสรุปข้อเท็จจริงและรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องรายงานผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกอง หรือผู้อำนวยการสำนัก ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวอยู่ในสังกัดแล้วแต่กรณี ภายใน 30 วัน นับแต่วันจับกุมผู้กระทำความผิดหรือนับแต่วันแจ้งความกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนในกรณียังจับกุมตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ แล้วให้ผู้ได้รับรายงานดังกล่าวจัดส่งให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใน 15 วัน นับแต่วันได้รับรายงาน เพื่อดำเนินการฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหาย ประกอบด้วย

(1) สรุปข้อเท็จจริงรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมด

(2) สำเนาบันทึกการจับกุม และสำเนาการแจ้งความกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน
 (3) ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุและสภาพพื้นที่โดยรอบ
 (4) แผนที่แสดงผลการตรวจสอบรังวัดพื้นที่ป่าไม้ที่เสียหาย โดยคำนวณเนื้อที่
 ที่ถูกกันสร้าง แผ้วถาง ยึดถือ ครอบครอง หรือทำให้เกิดความเสียหายให้ชัดเจน และลงตำแหน่ง
 ในแผนที่ระวางภาพถ่ายทางอากาศ มาตราส่วน 1:50,000 พร้อมทั้งแสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ
 อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าให้ชัดเจน และระบุชื่อ ตำแหน่ง
 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ผู้ทำการรังวัดและคำนวณเนื้อที่ดังกล่าว

(5) กฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาติพร้อมแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวง หรือ
 พระราชกฤษฎีกากำหนดอุทยานแห่งชาติพร้อมแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา หรือพระราช
 กฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพร้อมแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาหรือประกาศ
 รัฐมนตรีกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแล้วแต่กรณี และสำเนาปิดประกาศกฎกระทรวง พร้อมทั้งระบุ
 ตำแหน่งพื้นที่เกิดเหตุในแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงหรือพระราชกฤษฎีกาแล้วแต่กรณี

(6) คำนวณค่าเสียหายที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้รับทั้งหมด
 พร้อมรายละเอียดหลักเกณฑ์การคำนวณและเอกสารอ้างอิงประกอบการคำนวณ พร้อมทั้งระบุชื่อ
 ตำแหน่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ผู้คิดคำนวณค่าเสียหายดังกล่าว

(7) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้กระทำความผิดทุกคน

(8) รายงานผลการดำเนินคดีอาญาว່ายอยู่ในชั้นใดและในกรณีมีคำพิพากษาแล้วให้
 แนบสำเนาคำพิพากษาด้วย

(9) ชื่อตำแหน่งและสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่เห็นสมควรให้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนคดี
 เพื่อติดต่อประสานงานกับพนักงานอัยการในการดำเนินคดีแพ่ง (ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทราบ
 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิด)

(10) สำเนาหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้ชำระค่าเสียหาย พร้อมหลักฐานการส่ง
 หนังสือบอกกล่าวทวงถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

5.2.2 ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้อำนวยการกอง
 หรือผู้อำนวยการสำนัก ซึ่งได้รับรายงานเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาดังกล่าว ตามข้อ 5.2.1
 มีหนังสือในนามกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ถึงผู้กระทำความผิดทุกคน บอกกล่าว
 ทวงถามให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.50 ต่อปี ของจำนวน
 เงินค่าเสียหายดังกล่าว ตั้งแต่วันกระทำความผิดจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น โดยกำหนดให้ชำระภายใน
 15 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถามดังกล่าวและให้ส่งหนังสือบอกกล่าวทวงถามทาง
 ไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

5.3 การดำเนินคดีแพ่งอื่น ๆ นอกจากคดีแพ่งตามข้อ 5.1 และ 5.2 ให้ดำเนินการทำนองเดียวกันกับข้อ 5.1 และ 5.2 โดยอนุโลม

ข้อ 6 การดำเนินคดีปกครองที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ในกรณีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะต้องใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ให้สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กอง หรือสำนัก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับภารกิจดังกล่าว ดำเนินการสรุปข้อเท็จจริง พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและแจ้งชื่อ ตำแหน่ง และสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่เห็นสมควรให้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนคดี เพื่อติดต่อประสานงานกับพนักงานอัยการในการดำเนินคดีปกครอง (ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมากที่สุด) รวมทั้งสำเนาหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้ชำระหนี้ (หากมี) แล้วรายงานให้อธิบดีทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันทราบว่าสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อดำเนินการฟ้องคดีปกครองต่อไป

ข้อ 7 การดำเนินคดีล้มละลายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ในกรณีที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สามารถฟ้องลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้ ให้กองนิติการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง และมีหนังสือบอกกล่าวทวงถามถึงลูกหนี้ภายใน 2 เดือน นับแต่วันทราบว่าสามารถฟ้องลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายได้ โดยในหนังสือบอกกล่าวทวงถามกำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถามดังกล่าว และให้ทวงถามไม่น้อยกว่าสองครั้ง ซึ่งให้มีระยะห่างกันไม่น้อยกว่า 30 วัน และหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานประกอบการดำเนินคดีและส่งให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีล้มละลายภายใน 3 เดือน นับแต่วันครบกำหนดเวลาให้ลูกหนี้ชำระหนี้เป็นครั้งสุดท้าย

ข้อ 8 ให้กองนิติการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานที่จะใช้ในการฟ้องคดีแพ่งและคดีปกครองให้เสร็จสิ้นภายใน 3 เดือน นับแต่วันได้รับเรื่องให้ฟ้องคดี แล้วสรุปเสนออธิบดีเพื่อพิจารณาสั่งการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความตามกฎหมายต่อไป

ข้อ 9 ในการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีแพ่ง คดีปกครอง และคดีล้มละลาย ให้ดำเนินการดังนี้

9.1 คดีที่ฟ้องต่อศาลในท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้กองนิติการเสนอชื่อข้าราชการ ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหรือนิติกร กองนิติการ เป็น “ผู้แทนคดี”

9.2 คดีที่ฟ้องต่อศาลในท้องที่จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่รับผิดชอบหรือผู้แทน ที่เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไปเป็น “ผู้แทนคดี”

ผู้แทนคดีตามข้อ 9.1 และ 9.2 ในคดีหนึ่ง ๆ จะมีหนึ่งคนหรือหลายคนก็ได้และให้ระบุหน้าที่ของผู้แทนคดีให้ชัดเจน พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้แทนคดีทราบหน้าที่ของตนด้วย

ข้อ 10 ผู้แทนคดี มีหน้าที่ดังนี้

10.1 ติดตามประสานงานกับพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบคดีอย่างสม่ำเสมอจนกว่าคดีถึงที่สุด

10.2 ชี้แจงข้อเท็จจริงและรวบรวมเอกสารและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีให้กับพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบคดี

10.3 ติดตามผลการดำเนินการฟ้องคดี

10.4 รายงานความคืบหน้าในการดำเนินคดีให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุก 3 เดือน และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแล้วให้คัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งแนบในรายงานด้วย

ข้อ 11 ให้กองนิติการและสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ รายงานความคืบหน้าของการดำเนินคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานตนให้อธิบดีทราบทุก 3 เดือน

ข้อ 12 ในคดีแพ่ง เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชชนะคดี (เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ให้ดำเนินการบังคับคดี ดังนี้

12.1 กรณีคดีในท้องที่กรุงเทพมหานคร การดำเนินการบังคับคดีให้กองนิติการดำเนินการสืบทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังและกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดไว้ แล้วให้ผู้แทนคดีนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม คำพิพากษาขายทอดตลาด นำเงินมาชำระหนี้ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ ตามคำพิพากษา ทั้งนี้ให้รายงานผลการบังคับคดีให้อธิบดีทราบทุก 3 เดือน

12.2 กรณีคดีในท้องที่จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร การดำเนินการบังคับคดีให้สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการสืบทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังและกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดไว้ แล้วให้ผู้แทนคดีนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตาม คำพิพากษาขายทอดตลาด นำเงินมาชำระหนี้ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่ตามคำพิพากษา ทั้งนี้ให้รายงานผลการบังคับคดีให้อธิบดีทราบทุก 3 เดือน

ข้อ 13 ในคดีปกครองและคดีล้มละลาย เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ชนะคดี ให้ดำเนินการบังคับคดีหรือขอรับชำระหนี้ตามกฎหมายทำนองเดียวกันกับข้อ 12.1 และ 12.2 โดยอนุโลม

ข้อ 14 คดีแพ่ง คดีปกครอง และคดีล้มละลาย ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นโจทก์หรือผู้ฟ้องคดี หากศาลพิพากษาให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แพ้คดี หรือชนะคดีไม่เต็มตามฟ้อง ให้กองนิติการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการอุทธรณ์-ฎีกา ตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้ ภายในกำหนดอายุความตามกฎหมายต่อไป

ข้อ 15 การดำเนินการแก้ต่างคดีแพ่งและคดีปกครอง ให้เป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลา ดังนี้

15.1 การดำเนินการแก้ต่างคดีแพ่ง ที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ถูกฟ้องคดีเป็นจำเลย

15.1.1 เมื่อสำนักงานเลขานุการกรมได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องคดีแพ่งให้ สำนักงานเลขานุการกรมลงทะเบียนรับ แล้วรีบจัดส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องดังกล่าวให้กองนิติการภายในวันเดียวกันกับที่ได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง

15.1.2 ให้กองนิติการมีหนังสือแจ้งให้สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กอง หรือสำนัก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูkf้อง ดำเนินการสรุปข้อเท็จจริง โดยลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ต้น พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วส่งสรุปข้อเท็จจริง พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวให้กองนิติการภายใน 5 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งจากกองนิติการ

15.1.3 ให้กองนิติการดำเนินการรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีให้ ครบถ้วนโดยเร็ว แล้วสรุปรายงานเสนออธิบดีเพื่อส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการแก้ต่างคดี ให้ทันภายในกำหนดเวลาตามกฎหมายต่อไป

15.2 การดำเนินการแก้ต่างคดีปกครองที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้ถูกฟ้องคดี

15.2.1 เมื่อสำนักงานเลขานุการกรมได้รับคำสั่งเรียกให้ทำคำให้การในคดี ปกครองให้สำนักงานเลขานุการกรมลงทะเบียนรับ แล้วรีบจัดส่งคำสั่งเรียกให้ทำคำให้การนิติการ ภายในวันเดียวกัน กับที่ได้รับคำสั่งเรียกให้ทำคำให้การ

15.2.2 ให้กองนิติการดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นในเรื่องของอำนาจฟ้องของ ผู้ฟ้องคดี และลักษณะของคำฟ้องว่า คดีดังกล่าวเป็นคดีปกครองหรือไม่ หากเห็นว่าไม่เป็นคดี ปกครองให้กองนิติการดำเนินการโต้แย้งคัดค้าน โดยจัดทำข้อโต้แย้งเรื่องอำนาจฟ้องไปยื่นคำให้การ แล้วจัดส่งคำสั่งเรียกให้ทำคำให้การ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องที่ถูkf

ฟ้อง (สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กอง หรือสำนัก ฯลฯ) ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่
กองนิติการได้รับคำสั่งเรียกให้ทำคำให้การจากสำนักงานเลขานุการกรม

15.2.3 ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งได้รับคำสั่งเรียกให้ทำ
คำให้การจากกองนิติการ ดำเนินการจัดทำคำให้การ โดยคำให้การควรประกอบด้วยสาระสำคัญ
ดังนี้

- (1) ต้องมีข้อเท็จจริงครบถ้วนให้ระบุรายละเอียดข้อเท็จจริง ความเป็นมาให้
ละเอียดชัดเจนครบถ้วน
- (2) ข้อกล่าวอ้างตามคำฟ้องเป็นจริงหรือไม่ อย่างไร
- (3) เหตุผลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐได้กระทำการอย่างนั้น หรือมี
คำสั่งนั้น ๆ (เหตุผลตลอดจนมีกฎหมายหรือระเบียบให้อำนาจกระทำการนั้น ๆ ได้)
- (4) เอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบในการกระทำนั้นๆ
 - (4.1) ผู้ฟ้องคดีมีหลายคนต้องสำเนาเอกสารเท่าจำนวนผู้ฟ้องคดี
 - (4.2) ผู้ถูกฟ้องคดีมีหลายคน การทำคำให้การจะทำได้เป็นคำให้การฉบับเดียวกันก็
ได้ หรือทำคำให้การคนละฉบับก็ได้
- (5) ตอบคำถามในคำสั่งของศาลปกครองทุกข้อ โดยยกเหตุผลหรืออำนาจที่
กฎหมายหรือระเบียบให้อำนาจกระทำการนั้นๆ

ในระหว่างจัดทำคำให้การ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง
หรือประเด็นที่จะโต้แย้งข้อกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดี หรือปัญหาอื่นใด ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการ
จัดทำคำให้การติดต่อประสานงานกับนิติกรกลุ่มงานคดี กองนิติการ โดยตรง เพื่อมิให้เกิดความ
เสียหายและความล่าช้า ในการจัดทำคำให้การ

15.2.4 เมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำคำให้การ ได้จัดทำคำให้การเสร็จ
เรียบร้อยแล้วครบถ้วนตามข้อ 15.2.3 แล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

- (1) กรณีเห็นว่าประเด็นไม่ยุ่งยากซับซ้อนและไม่มีประเด็นที่ต้องตีความหรือ
วินิจฉัยข้อกฎหมาย ให้เสนออธิบดีลงนามโดยตรง แล้วรีบจัดส่ง โดยให้เจ้าหน้าที่นำไปส่งที่ศาล
ปกครองเอง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ทันภายในกำหนดเวลาตามคำสั่งเรียกให้ทำ
คำให้การ โดยถือวันประทับตราไปรษณีย์เป็นสำคัญ และจัดส่งสำเนาคำให้การให้กอง

นิติการทราบเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำให้การ หากมีประเด็นใดเพิ่มเติม
จะได้ทำคำให้การเพิ่มเติมจัดส่งให้ศาลปกครองในภายหลังต่อไป

- (2) กรณีเห็นว่าประเด็นการจัดทำคำให้การน่าจะมีส่วนเกี่ยวกับการวินิจฉัยหรือ
ตีความข้อกฎหมายใดหรือประสงฆ์จะให้กองนิติการตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำให้การ

ก่อน ให้หน่วยงานรับผิดชอบเสนออธิบดี ผ่านผู้อำนวยการกองนิติการ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ คำให้การก่อนก็ได้ แต่จะต้องจัดส่งคำให้การที่ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วส่งให้กองนิติการล่วงหน้า อย่างน้อย 8 วัน ก่อนสิ้นสุดระยะเวลายื่นคำให้การ ซึ่งกองนิติการพิจารณาแล้วจะเสนออธิบดีลงนามในคำให้การต่อไป หรือหากเห็นว่าคำให้การมีข้อบกพร่องจะแจ้งให้หน่วยงานรับผิดชอบ ดำเนินการแก้ไขคำให้การให้ทันกำหนดเวลายื่นคำให้การ แล้วให้หน่วยงานรับผิดชอบเสนออธิบดี ลงนามและจัดส่งให้ศาลปกครองต่อไป

15.3 ในการดำเนินการแก้ต่างคดีแพ่งและคดีปกครองให้ดำเนินการแต่งตั้งผู้แทนคดี หน้าและผู้แทนคดีและการรายงานความคืบหน้าของการดำเนินคดีให้ดำเนินการในทำนองเดียวกันกับ ข้อ 9, 10 และ 11 โดยอนุโลม

ข้อ 16 ในกรณีการดำเนินคดีเรื่องใดที่มีหน่วยงานของรัฐหน่วยงานอื่นมาเกี่ยวข้องด้วย ให้กองนิติการจัดนิติกรเป็นผู้ประสานงานเพื่อการนี้และติดตามคดีจนถึงที่สุด

ข้อ 17 ให้กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่สามารถ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในชั้นตอนใดให้ขออนุมัติขยายระยะเวลา ดำเนินการเป็นหนังสือพร้อมทั้งระบุเหตุแห่งความล่าช้าต่ออธิบดี ภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังกล่าว

การขออนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ต้องรายงานเรื่องอายุความฟ้องคดี หรือระยะเวลายื่นคำให้การที่เหลือหรือระยะเวลาอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วแต่กรณี ให้ อธิบดีทราบด้วยทุกครั้ง เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา โดยให้คำนึงถึงอายุความฟ้องร้องเป็นสำคัญ และให้ใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีอายุความสั้นไม่เกิน 1 ปี ให้อธิบดี มีอำนาจขยายระยะเวลาดำเนินการในแต่ละชั้นตอนได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ 18 ให้กองนิติการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการรวบรวมรายงาน รวมทั้ง ตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลให้หน่วยงานต่างๆในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ปฏิบัติตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และสรุปรายงานเสนออธิบดี

ข้อ 19 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใด จงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบนี้ เป็นเหตุให้คดีขาดอายุความหรือทำให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ถือว่าเป็นความผิด วินัยอย่างร้ายแรง ทั้งจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาหรือในทางแพ่ง (ถ้ามี) อีกด้วย

ข้อ 20 บรรดาการดำเนินคดีและแก้ต่างคดีในคดีแพ่ง คดีปกครองและคดีล้มละลายที่ เกิดขึ้นก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จสิ้น โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้ เท่าที่จะปฏิบัติได้

ข้อ 21 ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รักษาการตามระเบียบนี้ (สมชัย เพียรสถาพร, 2546)

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) พ.ศ. 2546 ด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้แก่ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดตั้งกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันรักษาป่าเพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงออกระเบียบ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการรับ การเก็บรักษา และการจ่ายเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) พ.ศ. 2546

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อตกลงอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“เงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)” หมายความว่า เงินที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้รับพระราชทานหรือได้รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือสมาชิกราษฎรอาสาสมัคร พิทักษ์ป่า (รสป.) ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันรักษาป่า “คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)” หมายความว่า คณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้ปฏิบัติเกี่ยวกับการรับ-จ่ายในกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) “สมาชิกราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)” หมายความว่า ราษฎรที่ได้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร โครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)”

ข้อ 5 ให้กองคลังนำเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ผাগเข้าบัญชีโดยใช้ชื่อบัญชีว่า “เงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)”

ข้อ 6 ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)” ประกอบด้วยอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้ที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมอบหมายเป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการกองนิติการเป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและควบคุมไฟป่า เป็นกรรมการ

และเลขานุการ ผู้อำนวยการส่วนยุทธการด้านป้องกันและปราบปราม เป็นกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) มีหน้าที่
พิจารณาอนุมัติการช่วยเหลือแก่ผู้ขอรับการช่วยเหลือ และให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มอบหมายเป็นผู้อนุมัติ
การเบิก-จ่ายเงินช่วยเหลือต่อไป

ข้อ 8 ในการใช้จ่ายเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) เพื่อให้เป็นไปตาม
พระราชประสงค์ จึงให้คณะกรรมการบริหารเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)
พิจารณาให้ความเห็นชอบ พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดในการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกราษฎร
อาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ที่ขอรับการช่วยเหลือเสนออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ
พันธุ์พืช เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนอนุมัติจ่ายเงินจากกองทุนอาสาสมัครพิทักษ์ป่า
(รสป.)

ข้อ 9 เงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ให้ใช้จ่ายในกรณีดังนี้

- (1) กรณีเสียชีวิต รายละ 10,000 บาท
- (2) กรณีได้รับบาดเจ็บ รายละไม่เกิน 5,000 บาท

ข้อ 10 ในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วนให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มี
อำนาจพิจารณาอนุมัติเงินกองทุนราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)

ข้อ 11 ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้
และมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ (สมชัย เพียรสถาพร, 2546)

บทบาทหน้าที่ ภารกิจ

สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานจัดตั้งขึ้นใหม่ภายหลังที่มีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง
กรมต่าง ๆ เมื่อปี 2545 โดยจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหาร
ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นส่วนราชการ
ระดับกรมสังกัดกระทรวงยุติธรรม อยู่ในกรรมการ ป.ป.ท. ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะปฏิบัติงานขึ้นตรงต่อ
ประธานกรรมการ

อำนาจหน้าที่

สำนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหาร
ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และคณะรัฐมนตรียังได้มีมติมอบหมายให้เป็น
หน่วยงานหลักขอเบคเลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐด้วย

ดังนี้

ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตลอดทั้งการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต รวมทั้งปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ให้หน่วยงานภาครัฐนำแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และภาคีทุกภาคส่วนร่วมจัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการประสานความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแปลงไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดไว้ในแผนปฏิปัตรราชการ 4 ปี และแผนปฏิปัตรราชการประจำปี มีสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลัก ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีที่ดูแลนโยบายการบริหารจัดการที่ดีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ก.พ. เลขาธิการ ก.พ.ร. และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เป็นกรรมการ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นกรรมการและเลขานุการ

บทบาทในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ท. จึงมีบทบาทเป็นองค์กรหลักของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยเป็นศูนย์กลางทั้งด้านการป้องกัน การปราบปราม และการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในฝ่ายบริหารสามารถบูรณาการการดำเนินการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้บังเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ

1. เขตอำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
2. องค์กรดำเนินการ
3. การได้ส่วนข้อเท็จจริง
4. มาตรการสนับสนุนการป้องกันและปราบปราม

เขตอำนาจ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. การกระทำทุจริตในภาครัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้แก่ “เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่ง ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่ง ต่ำกว่า ผู้อำนวยการกอง ลงมา”

ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนสามัญทุกกระทรวง ทบวง กรม ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหาร ข้าราชการครู พนักงานองค์กรมหาชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนข้าราชการ และพนักงานหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งในรูปแบบพิเศษอื่น “รวมทั้งสิ้นประมาณ 10,000 หน่วยงาน”

การกระทำทุจริตในภาครัฐ

ทุจริตต่อหน้าที่: ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

ประพฤตินชอบ: ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบหรือมติกรม. ที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการกับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงิน

องค์กรดำเนินการ

1. คณะกรรมการ ป.ป.ท.
2. สำนักงาน ป.ป.ท.
 - 2.1 พนักงาน ป.ป.ท.
 - 2.2 เจ้าหน้าที่ ป.ป.ท.

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.

1. เสนอนโยบาย มาตรการและแผนพัฒนาต่อ กรม.

2. เสนอแนะ ให้คำปรึกษาแก่ กรม. เกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

3. เสนอแนะต่อกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องยื่นแสดงบัญชีทรัพย์สิน ตามกฎหมาย ป.ป.ช.

4. ใ้ส่วนข้อเท็จจริงและข้อมูลการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

5. ใ้ส่วนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญา

6. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอต่อ กรม. เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และ ป.ป.ช.

7. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

8. ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัติมาตรการฯ หรือการอื่นใดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามที่ กรม. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

อำนาจในการใ้ส่วนข้อเท็จจริงตามมาตรา 18

1. สอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร ฯลฯ ส่งเจ้าหน้าที่มาให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงหรือส่งเอกสารหลักฐานใด ๆ

2. สอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ เพื่อมาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งเอกสารหลักฐานใด ๆ

3. ขอให้ศาลออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ราชการ หรือสถานที่อื่นใดรวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ เพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใด

4. ขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือเข้าร่วมในการปฏิบัติหน้าที่โดยให้หน่วยงานของรัฐให้ความร่วมมือตามที่ขอได้

อำนาจในการเข้าถึงข้อมูล (มาตรา 19)

คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแจ้งให้หน่วยงานใดจัดให้กรรมการ ป.ป.ท. หรืออนุกรรมการ ป.ป.ท. เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่นที่มีเหตุเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาการใ้ส่วนข้อเท็จจริง

1. กรณีที่ต้องทำการใ้ส่วนข้อเท็จจริง

2. การดำเนินการใ้ส่วนข้อเท็จจริง

3. การชี้แจงความผิด

กรณีที่ต้องทำการไต่สวนข้อเท็จจริง (มาตรา 23)

1. เมื่อได้รับคำกล่าวหาว่ามีการกระทำการทุจริตในภาครัฐ
2. เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริตในภาครัฐ
3. เมื่อได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน
4. เมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

1. คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการเอง
2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงดำเนินการแทน

องค์ประกอบ

1. มีผู้แทนภาคประชาชนเข้าร่วมด้วย
2. แต่งตั้งที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญ
3. มอบหมาย พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแทน
4. ขณะไต่สวนข้อเท็จจริง ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะตรวจสอบทรัพย์สิน

ก็ได้

การชี้มูลความผิด

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติชี้มูลว่าเจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตในภาครัฐแล้วจะ

ดำเนินการดังนี้

1. กรณีมีมูลความผิดทางวินัย จะส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัย โดยผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาภายใน 30 วัน หากละเลยไม่ดำเนินการจะถือว่าเป็นความผิดทางวินัย หรือหากดำเนินการไม่เหมาะสม คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการตามความเห็นสมควร

2. กรณีมีมูลความผิดทางอาญาส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดี

3. กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งถูกกล่าวหาได้อนุมัติ อนุญาต ออกเอกสารสิทธิ ให้สิทธิประโยชน์ หรือการสั่งการใด ๆ แก่บุคคลโดยมิชอบ หรืออาจเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการจะแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนมาตรการสนับสนุนการป้องกันและปราบปราม

1. การคุ้มครองพยาน (มาตรา 53, 54)

2. รางวัลตอบแทนผู้ทำประโยชน์

2.1 รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด (มาตรา 55)

2.2 การเลื่อนขึ้นเงินเดือนหรือตำแหน่งให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำประโยชน์

(มาตรา 56)

3. การกันผู้ถูกกล่าวหาเป็นพยาน (มาตรการ 58) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม (ป.ป.ท.), 2553)

การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้

กรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้บริษัททำไม้จังหวัด ฯลฯ ได้ปลูกสวนป่าตั้งแต่ต้นจนถึงปี พ.ศ. 2526 ได้ประมาณ 3 ล้านไร่ โครงการป่าชุมชนที่ส่งเสริมให้ราษฎรและชาวไร่ปลูกป่าในที่รกร้างว่างเปล่าหรือที่หัว ไร่ปลายนา เมื่อดำเนินการเต็มรูปแบบแล้วปัญหาเรื่องการขาดแคลนไม้ ไม้พื้นและไม้ใช้สอยก็จะบรรเทาเบาบางลงได้ อย่างไรก็ดี การที่จะป้องกันรักษาป่าไม้อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติล้ำค่าของเรานั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยราชการและประชาชนทุกฝ่าย มิฉะนั้น ป่าไม้จะต้องหมดไปจากประเทศไทยอย่างไม่มีปัญหา ดังนั้นสำนักป้องกันและปราบปราม กรมป่าไม้ จึงมีแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ คือ (สำนักป้องกันและปราบปราม กรมป่าไม้, 2554)

นโยบาย

ในสถานการณ์ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้จาก “การปราบปราม” โดยเน้นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็น “การป้องปราม” โดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชน ชุมชนท้องถิ่น องค์การท้องถิ่น และภาคเอกชนในลักษณะพหุภาคี ตามหลักการที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา 46, มาตรา 56 และ มาตรา 79

การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายป่าไม้ จะต้อง

1. มีความแม่นยำ ชัดเจนในเรื่องข้อมูล
2. การดำเนินงานป้องกันและปราบปราม ให้ใช้ความองอาจ เข้มแข็ง มีศักดิ์ศรี แต่กระทำด้วยความละมุนละม่อม อย่าใช้วิธีแข็งกร้าว หรือใช้อำนาจโดยมิชอบ
3. ให้ยึดหลักความยุติธรรม เสมอภาค และสม่ำเสมอ ทำให้เป็นระบบ ไม่เลือกปฏิบัติ
4. ไม่เกรงกลัวอิทธิพลให้อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องหากมีปัญหาให้รายงาน

กรมป่าไม้ ทุกฝ่ายทุกระดับต้องช่วยกัน ป้องกันการลักลอบตัดไม้และแผ้วถางป่าโดย ทำความตกลงกับกองทัพกในการร่วมดูแลป้องกันรักษาป่า โดยได้มอบให้แม่ทัพภาคเป็นผู้อำนวยการ นปป.

(หน่วยประสานงานป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้) มีการกำหนดแผนยุทธการที่ชัดเจน บอกสถานที่ กำหนดเวลา และกำลังที่ใช้ในการดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเผชิญปัญหาที่สลับซับซ้อน เช่น ปัญหาผู้มีอิทธิพลระดับชาติ และปัญหากองกำลังต่างชาติ ร่วมมือ

กับกระทรวงมหาดไทยในการป้องกันการบุกรุกแผ้วถางป่า และการป้องกันไฟป่า

การควบคุมการนำเข้าไม้ ขณะนี้กรมป่าไม้ได้มีข้อตกลงกับกรมศุลกากรดังนี้

1. ผู้ประกอบการที่จะนำเข้าไม้จะต้องแจ้งกรมป่าไม้ 3 วันก่อนมีการนำเข้า
 2. นายด่านศุลกากรจะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้รับทราบว่าจะมีการนำเข้าไม้ เพื่อให้ไปร่วมตรวจสอบถิ่นกำเนิด (C/O) และรายการสินค้าไม้ก่อนนำเข้ามาในราชอาณาจักร
 3. ต่อไปอาจจะต้องมีการตรวจโรคแมลงโดยร่วมกับกรมวิชาการเกษตรเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้ นำเข้าที่จะนำเข้านำโรคและแมลงเข้ามาด้วย นอกจากนี้ยังต้องมีการตรวจสอบเอกสารและไม้ที่นำเข้าอย่างจริงจัง พร้อมทั้งทำการป้องกันรักษาป่าในพื้นที่ใกล้จุดผ่านแดนมิให้ถูกบุกรุกทำลาย
 4. กำชับให้ด่านป่าไม้ให้ความสำคัญในการ ตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน รวมถึงการปรับปรุงระเบียบปฏิบัติในส่วนของการนำเข้าเคลื่อนที่ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน
- การปรับปรุง โครงสร้างและระบบงานป้องกันรักษาป่าดังนี้
1. ทบทวนปรับปรุงและกำหนดบทบาทภารกิจของหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันรักษาป่าทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้มีระบบ Check & Balance ที่เหมาะสม
 2. ปรับปรุง พัฒนา วางแผนยุทธการ การหาข่าว การฝึกวินัย งานป้องกันรักษาป่า
 3. ศึกษาและประเมินผลการโอนหน่วยป้องกันรักษาป่าไปขึ้นอยู่กับสำนักงานป่าไม้จังหวัดในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผล ข้อดีและข้อเสีย
 4. จัดตั้งหน่วยประสานงานป้องกันรักษาป่า (นปป.) ประจำจังหวัดขึ้น จังหวัดละ 1 หน่วย โดยให้อยู่ในสังกัดสำนักป้องกันและปราบปราม

เป้าหมาย

1. ป้องกันรักษาพื้นที่ป่าธรรมชาติที่เหลืออยู่ 83.45 ล้านไร่
2. ป้องกันรักษาพื้นที่สวนป่าที่ล่อแหลมต่อการบุกรุกทำลาย และพื้นที่สวนป่าที่มีชนิดไม้และขนาดไม้โตพอใช้เป็นสินค้าได้
3. ผนึกกำลังกับกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทย ทำการปราบปรามนายทุนผู้มีอิทธิพล เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้สนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการกระทำผิดกฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกรุกแผ้วถางป่าธรรมชาติในพื้นที่เป้าหมาย
4. กำกับดูแลโรงงานแปรรูปไม้ โรงงานผลิตภัณฑ์ที่ได้จากไม้ การนำเข้าไม้และของป่าเคลื่อนที่และการอนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย
5. ดำเนินการตาม โครงการนำร่องส่งเสริมราษฎรป้องกันรักษาป่าและไฟป่าที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลดูแลรักษาป่าในพื้นที่จังหวัด 15 จังหวัด

6. ดำเนินการตามโครงการอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า จำนวน 56 จังหวัด และโครงการ อบรมเยาวชนพิทักษ์ป่า (ยช.ป.) จำนวน 30 จังหวัด

7. ส่งเสริมองค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่อยู่ใกล้ป่าอนุรักษ์
มาตรการและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้
มาตรการป้องกัน

1. จัดให้มีการลาดตระเวนตรวจป่าเพื่อตรวจสอบแนวเขตป่า สภาพป่า รวบรวมข้อมูล ข่าวสาร สภาพพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจและสังคม พื้นที่ล่อแหลมและลักษณะการกระทำผิดในพื้นที่ ที่รับผิดชอบของหน่วยงานให้ทันสมัย โดยต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอซึ่งเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้น ข้อมูลที่ได้มาจะเป็นเครื่องมือที่ดีในการพิจารณาหรือแก้ไขปัญหา อย่างถูกต้องทันต่อเหตุการณ์

2. ให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ด้วยการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีจิตสำนึกและมีความพร้อมที่จะร่วมมือกัน ในชุมชน และหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการพัฒนา ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

3. เข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของด่านป่าไม้ การออกใบเบิกทาง โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด จัดทำแนวทางและระเบียบปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. ส่งเสริม โครงการและกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งได้แก่ โครงการ อบรมราษฎรอาสาพิทักษ์ป่า (รสบทป.) โครงการส่งเสริมราษฎรป้องกันรักษาป่าและไฟป่า

5. สร้างระบบเตือนภัยโดยการปฏิบัติงานด้านการข่าว

6. เข้มงวดกวดขันการตรวจสอบไม้ นำเข้าจากต่างประเทศทางด้านสหภาพพม่า เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าของประเทศไทย

มาตรการปราบปราม

1. ใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้สามารถตรวจสอบหลักฐานและสถานการณ์ ได้รวดเร็วแม่นยำ สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานทางคดีได้ เช่น แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศและภาพถ่าย ดาวเทียม การใช้เฮลิคอปเตอร์ตรวจการณ์และส่งกำลังบำรุง การใช้กล้องตรวจสอบพิกัดทางภูมิศาสตร์ เป็นต้นรวมทั้งประสานงานกับกองทัพบกและกองทัพอากาศเพื่อการนี้

2. การปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าที่มีลักษณะเป็นขบวนการ มีนายทุนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้อง จะต้องสนธิกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง ทหาร และตำรวจ เข้าดำเนินการ โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางปกครอง

และมาตรการทางสังคม

มาตรการสนับสนุน

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการประชุม สัมมนา และฝึกอบรม
2. ประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรประชาชน และองค์กรเอกชน เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบการจัดการพื้นที่กับภารกิจของหน่วยงานและการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน
3. ใช้กระแสสังคมหรือพลังมวลชนเป็นเครื่องช่วยในการตรวจสอบพฤติกรรมของคนในสังคม ทั้งด้านส่งเสริมยกย่องบุคคลที่ประกอบคุณงามความดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และในแนวทางตรงกันข้ามก็ใช้การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยผู้มีอิทธิพล อำนาจมืด หรือนายทุนผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำผิด ซึ่งกฎหมายหรืออำนาจการปกครองเอื้อมไม่ถึง รวมทั้งการใช้มาตรการทางการค้าระหว่างประเทศและองค์การค้าโลกกดดันให้ยุติการผลิตสินค้าที่ทำลายทรัพยากรป่าไม้
4. จัดตั้งหน่วยประสานงานป้องกันรักษาป่า (นปป.) ในสังกัดสำนักป้องกันและปราบปรามขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานด้านการป้องกันรักษาป่าและปฏิบัติงานด้านการข่าว โดยทำการตัดโอนอัตรากำลัง อุปรกรณ์ ยานพาหนะ อาวุธปืน และวิทยุสื่อสารมาจากหน่วยป้องกันรักษาป่าในสังกัดจังหวัดต่าง ๆ รวม 65 หน่วย ดังนี้
 - 4.1 ท้องที่ภาคกลาง จำนวน 15 หน่วย
 - 4.2 ท้องที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 19 หน่วย
 - 4.3 ท้องที่ภาคเหนือ จำนวน 17 หน่วย
 - 4.4 ท้องที่ภาคใต้ จำนวน 14 หน่วย

วิธีการดำเนินการ

กำหนดวิธีการแยกตามหน่วยงาน ดังนี้

สำนักป้องกันและปราบปราม

1. อำนวยความสะดวกตามแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า ประจำปี 2542 ให้แก่หน่วยป้องกันรักษาป่า ในสังกัดของป่าไม้จังหวัดทุกจังหวัด
2. บริหารฝ่ายปฏิบัติการของส่วนป้องกันรักษาป่าทั้ง 4 ส่วน และหน่วยประสานงานป้องกันรักษาป่า (นปป.) ประจำจังหวัด จำนวน 65 หน่วย เพื่อปฏิบัติงานด้านการข่าว และการประสานงานเกี่ยวกับการป้องกันรักษาป่าในพื้นที่จังหวัด

3. ดำเนินการตามแผนบินลาดตระเวนทางอากาศ จำนวน 13 สาย
4. ดำเนินการตามโครงการนำร่องส่งเสริมราษฎรป้องกันรักษาป่าและไฟป่า ที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลดูแลรักษาป่าในพื้นที่จังหวัด 15 จังหวัด
5. ดำเนินการตามโครงการอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) อบรมเยาวชนพิทักษ์ป่า (ยช.ป.) และโครงการอบรมเยาวชนพิทักษ์ไฟ (ย.พ.ภ.)
6. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของคณะป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ คณะอนุกรรมการประจำจังหวัด 65 จังหวัด และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง
7. ตรวจสอบ กำกับ ดูแลการนำไม้เคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ และกำกับดูแลการอนุญาตว่าด้วยการป่าไม้ ตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ 5 ฉบับ
8. รวบรวมข้อมูลข่าวสาร สภาพการณ์ป่า เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะการกระทำผิด และพื้นที่ล่อแหลมในทุกป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงประสานแผนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดทำแผนให้พื้นที่ใช้ในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
9. เพิ่มประสิทธิภาพให้แก่หน่วยงาน ทั้งด้าน โครงสร้าง วิธีการปฏิบัติและขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่

สำนักงานป่าไม้เขต

1. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า ประจำปี 2542 ของกรมป่าไม้ และจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่าของสำนักงานป่าไม้เขต ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า และวงเงินงบประมาณที่กรมป่าไม้กำหนด สำหรับสายตรวจปราบปรามเขตละ 3 สาย เพื่อทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และสนับสนุนการป้องกันรักษาป่าของจังหวัดในท้องที่เขตรับผิดชอบ รวมทั้งพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และหน่วยงานอนุรักษ์ป่าไม้
2. ตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ทั้ง 5 ฉบับ
3. กำกับดูแลการอนุญาตว่าด้วยการป่าไม้ ในพื้นที่รับผิดชอบตามระเบียบและกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ทั้ง 5 ฉบับ
4. ร่วมปฏิบัติการตามแผนบินลาดตระเวนทางอากาศ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการป้องกันรักษาป่าตามทีกรมป่าไม้มอบหมาย
5. ส่งเสริม สนับสนุนงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ประจำจังหวัดทุกจังหวัดในท้องที่ของเขต

6. รายงานผลการปฏิบัติตามแผนการป้องกันรักษาป่า ตามแบบรายงานและเวลาที่กำหนดไว้

สำนักงานป่าไม้จังหวัด

1. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า ประจำปี 2542 ของกรมป่าไม้ และจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่าของสำนักงานป่าไม้จังหวัด ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 และวงเงินงบประมาณที่กรมป่าไม้กำหนด สำหรับสายตรวจปราบปราม จังหวัดละ 1 สาย หน่วยป้องกันรักษาป่า และฐานปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า (ศปป.) ทุกหน่วยในสังกัด
2. ตรวจสอบกำกับดูแลการอนุญาตว่าด้วยการป่าไม้ ในพื้นที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ว่าด้วยการป่าไม้ ทั้ง 5 ฉบับ
3. ตรวจปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าในพื้นที่รับผิดชอบ
4. ผนึกกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ และราษฎรในพื้นที่ ร่วมป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายป่าไม้ในพื้นที่เป้าหมาย
5. ประชาสัมพันธ์รณรงค์ป้องกันรักษาป่า โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ใกล้ชิดป่าให้มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ซึ่งเป็นการปรับรูปแบบจากมาตรการทางกฎหมายมาเป็นการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่เป็นหลักดำเนินการ โดยส่งเสริมราษฎรในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันรักษาป่าและไฟป่าด้วยตนเอง
6. ป้องกันและปราบปรามในพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางป่ารุนแรง มีการตัดไม้ทำลายป่าที่มีลักษณะเป็นขบวนการ มีนายทุน ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมมือ โดยสนธิกำลังระหว่างกรมป่าไม้ และกองทัพบก
7. ประสานงานและสนับสนุนการป้องกันรักษาป่าอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และหน่วยงานอนุรักษ์ป่าไม้ในพื้นที่
8. ร่วมดำเนินการตามแผนบินลาดตระเวนทางอากาศ และส่งเสริมพัฒนากิจกรรมป้องกันรักษาป่าที่กรมป่าไม้มอบหมาย
9. ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น เช่น สภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
10. เร่งรัดติดตามให้คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ประจำจังหวัดดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์
11. รายงานผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า ตามแบบรายงานและเวลาที่กำหนดไว้

สรุป การแก้ไขปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เป็นเรื่องที่มีความสำคัญสมควรพิจารณาให้เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ เพราะผลกระทบจากการบุกรุกทำลายป่าอาจนำมาซึ่งความหายนะของสภาพแวดล้อมของประเทศ และยังก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมอีกด้วย

ข้อมูลทั่วไปอุทยานแห่งชาติแม่ยม

ปี พ.ศ. 2525 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายณรงค์ วงศ์วรรณ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ดำริให้กรมป่าไม้สำรวจป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ปุง-แม่เป้า ซึ่งมีไม้สักอุดมสมบูรณ์ขึ้นเองตามธรรมชาติ และได้นำเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติได้มีมติการประชุมครั้ง 1/ 2527 เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2527 เห็นสมควรให้ออกพระราชกฤษฎีกา กำหนดพื้นที่ดังกล่าว เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยใช้ชื่อว่า อุทยานแห่งชาติแม่ปุง ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นอุทยานแห่งชาติแม่ยม เพื่อให้เหมาะสมตามลักษณะพื้นที่ ซึ่งมีแม่น้ำยมไหลผ่าน โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ บริเวณป่าแม่ปุงป่าแม่เป้า และป่าแม่สอง ในท้องที่ตำบลเตาปูน ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ และป่าแม่จาวฝั่งซ้ายในท้องที่ ตำบลแม่ติบ อำเภองาว จังหวัดลำปางให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2529 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 103 ตอนที่ 34 ลงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2529 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 51 ของประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศอุทยานแห่งชาติแม่ยม โดยทั่วไป จะมีลักษณะเป็นที่อกเขาสูง ทั้งด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกของพื้นที่ ลาดลงมายังฝั่งแม่น้ำยม ซึ่งไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ ที่อกเขาเหล่านี้ เช่น คอยหลวงคอยยาว คอยขุนห้วยเปะ และคอยโคน เป็นต้น ซึ่งที่อกเขาสูงดังกล่าวนี้ เป็นต้นกำเนิดที่สำคัญของแม่น้ำ และลำห้วยต่าง ๆ ที่ไหลลงสู่แม่น้ำยม อาทิเช่น น้ำแม่ปุง น้ำแม่ลำ น้ำแม่เดิน น้ำแม่กั้น น้ำแม่เป้า ห้วยผาลาด ห้วยแม่ปง ห้วยแม่พุงห้วยแม่เปง ห้วยเค็ด ห้วยปุย ห้วยเลิม และห้วยแม่ปู้ เป็นต้น บริเวณที่ราบซึ่งมีความลาดเอียงจากแนวทิศเหนือไปทิศใต้ โดยประมาณ มีระดับความสูงประมาณ 180 เมตร จากระดับน้ำทะเล ที่บริเวณอำเภอสอง แล้วลดความสูงมาเป็นประมาณ 157 เมตร ส่วนทางด้านแนวทิศตะวันออกและทิศตะวันตกนั้น พื้นที่ลาดเอียงสู่แม่น้ำยมทั้งสองด้านส่วนใหญ่เป็นดินลูกรังและดินร่วนปนทราย ชนิดหินเป็นชั้นหินและหินเชล และพื้นที่จะอยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1, 2, 3, 4 และ 5

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอุทยานแห่งชาติแม่ยม อยู่ในลักษณะอากาศแบบฝนเมืองร้อน เฉพาะฤดู ปริมาณและการกระจายของฝนจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม 2 ประเภท คือ ลมมรสุม

ตะวันตกเฉียงใต้จะเริ่มพัดผ่านระหว่างเดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม ทำให้ฝนตกชุกและลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือจะเริ่มพัดผ่านตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนเดือนเมษายน โดยนำอากาศหนาวและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ช่วงฤดูแล้งนี้ยังมีลักษณะอากาศแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา กล่าวคือ อากาศหนาวแห้งแล้งจะเริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์และอากาศร้อนแห้งแล้งจะเริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือน พฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน 33 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยในเดือนมกราคม 14 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 26 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนตลอดปี 1,095 มิลลิเมตรตลอดปี

พืชพรรณและสัตว์ป่า

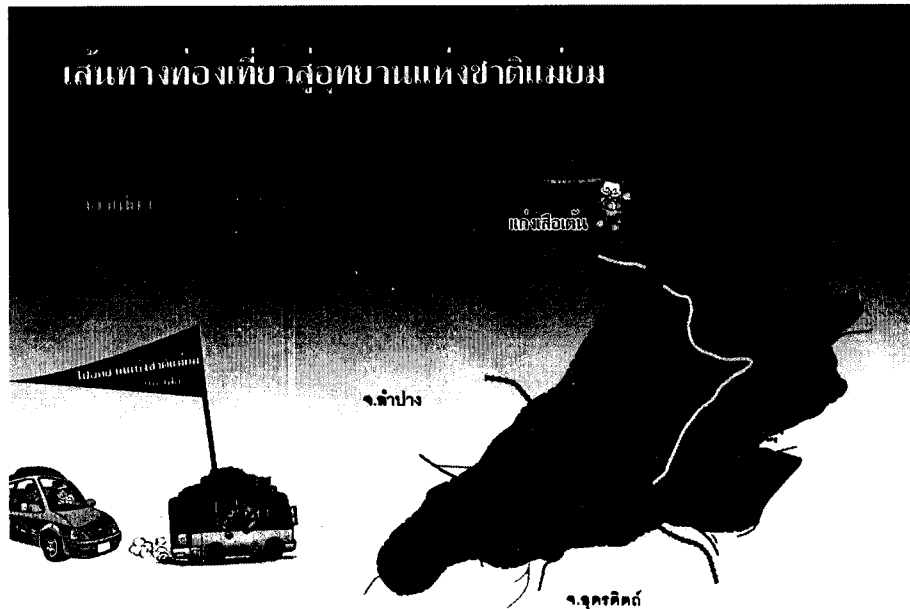
สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าสมบูรณ์ ประกอบด้วยชนิดป่าชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ พบทั่วไปในอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะตั้งแต่บริเวณเหนือขึ้นไปทางทิศตะวันตกของลำแม่น้ำยม ชนิดไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้สักมะค่าโมง แดง ประดู่ และตะแบก ป่าเต็งรัง ขึ้นอยู่ทางตอนเหนือของพื้นที่ และกระจายเป็นหย่อม ๆ ในบริเวณดินที่มีความแห้งแล้ง เป็นดินลูกรัง ชนิดไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็ง รัง พลวง รัก มะกึ่ม และชิงชัน ป่าดงดิบแล้ง ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นทางทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติ และตามบริเวณริมห้วยที่สำคัญ มีความเขียวชอุ่มตลอดปี พรรณไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนทอง กระจับปี่ มะหาด ยาง ยางหอมและก่อ ป่าสนเขาขึ้นอยู่ตามยอดเขาทางทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติ มีความสูง 1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเล พรรณไม้จะเป็นพวกสนและก่อเช่น สนสามใบ ก่อเดือยและก่อตาหนู

จากการสำรวจสัตว์ป่า พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 39 ชนิด นก 135 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 28 ชนิดและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 14 ชนิด ในจำนวนนี้มีสัตว์ที่มีสถานภาพที่น่าเป็นห่วง 4 ชนิด ได้แก่ หมาจิ้งจอกกระรอกบินเล็กแก้มขาว แมวป่า และนกยูง มีสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ 1 ชนิด คือ เสือปลา นอกจากนี้ยังมีสัตว์ป่าสงวน ซึ่งมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ตามสมุดปกแดงของ IUCN คือ เลียงผา สัตว์ป่าชนิดอื่นที่พบเห็นได้ทั่วไป ได้แก่ กิ้ง หมึกวาย หมูป่า กระต่ายป่า เม่นหางพวง อ้นเล็ก กระเล็นขนปลายหูสั้น ลิงวอกค้ำควาขอบหูขาวกลาง ไก่ป่า นกเขาเปล้าธรรมดา นกหกเล็กปากแดง นกกระปูดใหญ่ นกเค้าโมง นกตะขาบทุ่ง นกคั้งลือ นกโพระดกคอสีฟ้า นกหัวขวานต่างแกระ นกไต่ไม้หน้าผากดำมะหยี่ นกปีกลายสก็อต

ที่ตั้งและอาณาเขต

อุทยานแห่งชาติแม่ม่ม มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอจาง จังหวัดลำปาง และอำเภอสอง จังหวัดแพร่ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศา 35 ลิปดาเหนือ ถึง 18 องศา 51 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 00 ลิปดาตะวันออก ถึง 100 องศา 20 ลิปดาตะวันตก เนื้อที่ประมาณ 454.75 ตาราง

กิโลเมตร หรือ 284,218.75 ไร่ที่ทำกรอุทยานแห่งชาติแม่ยม อยู่ห่างจากอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประมาณ 25 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายสอง-จาว (สายเก่า) รวมระยะทางจากจังหวัดแพร่ถึงอุทยานแห่งชาติแม่ยมประมาณ 70 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 630 กิโลเมตร

ภาพที่ 1 แผนที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

อาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จรด อำเภอดอกคำใต้ และอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา

ทิศใต้ จรด อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ทิศตะวันออก จรด อำเภอบ้านหลวง และอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

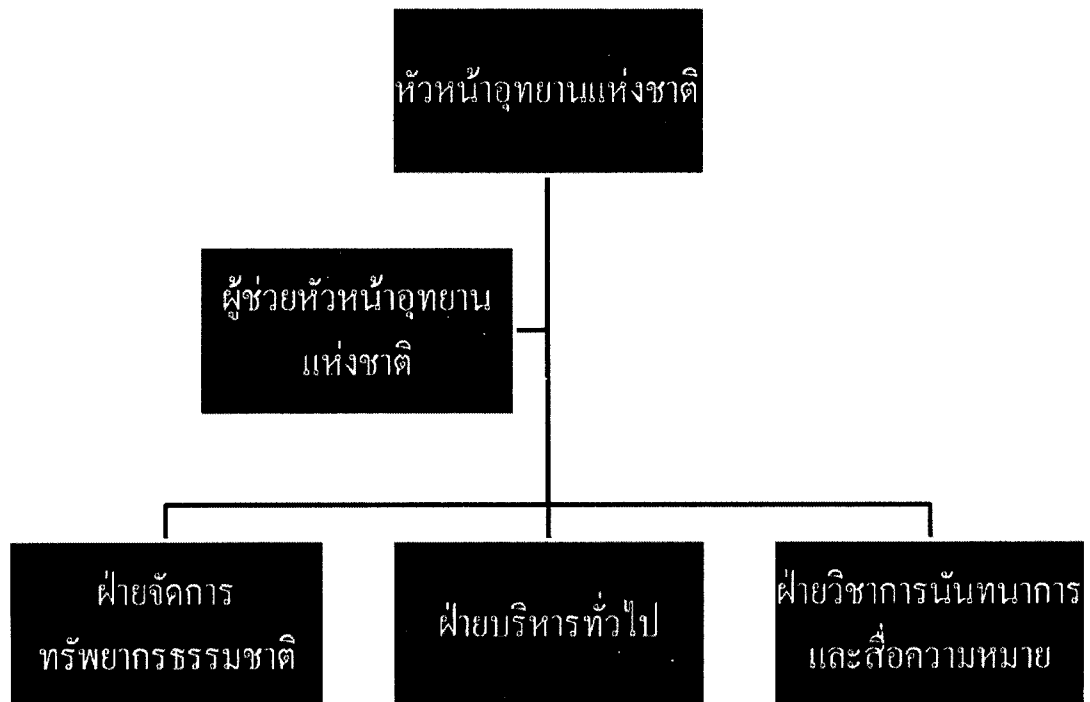
ทิศตะวันตก จรด อำเภองาว จังหวัดลำปาง

โครงสร้างการบริหารงานของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) แสดงตามแผนผัง

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่)

โครงสร้างการบริหารภายในอุทยานแห่งชาติแม่ยม

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารภายในอุทยานแห่งชาติแม่ยม

สรุปสถิติคิปป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติแม่ม่ม ประจำเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553-ภูมิภาพพื้นที่ พ.ศ. 2554

ตารางที่ 2 สรุปสถิติคิปป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติแม่ม่ม

เดือน	คิ	ผู้ต้องหา	ของกลาง		อุปกรณ์			สัตว์ป่าซาก	พื้นที่ บุกรุก	หมายเหตุ
			คิ	กระยาเส	รถยนต์	รถจักรยานยนต์	เลื่อยโซ่ยนต์			
ตุลาคม 53	3	2	0.15	-	-	2	-	-	-	คิปป่าไม้จำนวน 14 คิ
พฤศจิกายน53	2	0	0.75	-	-	9	-	-	-	ผู้ต้องหา จำนวน 5 คน
ธันวาคม53	4	2	0.34	0.66	-	8	-	-	-	คิสัตว์ป่า จำนวน 1 คิ
มกราคม54	4	3	0.23	-	-	5	2	-	-	ผู้ต้องหา จำนวน-คน
กุมภาพันธ์54	9	5	4.04	0.45	2	12	7	1	-	คิพื้นที่บุกรุก จำนวน-คิ
มีนาคม54										ผู้ต้องหา จำนวน-คน
เมษายน54										คิเปรียบ
พฤษภาคม54										เทียบปรับจำนวน 7 คิ
มิถุนายน54										ผู้ต้องหา จำนวน 7คน
กรกฎาคม54										เงินค่าปรับจำนวน 4,000 บาท
สิงหาคม54										
กันยายน54										
รวม	22	12	5.51	1.11	2	36	9	1	3	-

อุปกรณ์อื่น ๆ 1) มีคิ จำนวน 1 เล่ม 2) โทรศัพท์ จำนวน 1 เครื่อง 3) ประทัดยักษ์ จำนวน 2 นัด

หมายเหตุ ข้อมูลถึงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2554

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พันธ์ศักดิ์ วงศ์สูง (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรบนพื้นที่สูง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรบนพื้นที่สูง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรบนพื้นที่สูงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการของเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า เกษตรกรบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติในการป้องกันรักษาป่า การปลูกป่าการดูแลรักษาต้นไม้ การป้องกันไฟป่า และการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง

วิระวุฒิ เสียงใส (2546, บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังส่วนตัว เศรษฐกิจและสังคม ของผู้นำชุมชน และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้นำชุมชนร้อยละ 60.00 มีส่วนร่วมและต้องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกันตามกลุ่มอายุ รายได้ การมีความรู้สึกรหวงแหนป่าไม้ และเห็นด้วยกับการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ แต่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามกลุ่ม อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ทำหน้าที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประสบการณ์การฝึกอบรม เรื่องการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความสนใจและตั้งใจในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้คือ เมื่อพบว่า มีผู้นำชุมชนบางคนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ก็ควรหาทางให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้นำชุมชน ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาหาแนวทางเพื่อจัดให้เจ้าหน้าที่จากกรมป่าไม้ กองตำรวจป่าไม้ เป็นวิทยากร อบรมให้คำแนะนำและให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ให้มากยิ่งขึ้น

งานวิจัย บุญศิริ (2548, บทคัดย่อ) การจัดการปัญหาการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า: กรณีศึกษาบ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการและสาเหตุของการบุกรุกทำลายป่าไม้บ้านมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการบุกรุกทำลายป่าต่อน้ำ พื้นที่ป่าอากาศ และการพังทลายของดิน และเพื่อศึกษาการจัดการปัญหาการบุกรุกทำลายป่าของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าการบุกรุกทำลายป่าของชาวบ้านห้วยมะเขือส้มนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการที่ชุมชนมีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการทรัพยากรป่าไม้ เจือปนจากนโยบายของภาครัฐและจากระบบเศรษฐกิจภายนอก บนพื้นฐานความไม่เท่าเทียมกันทางชาติพันธุ์ของคนในท้องถิ่นทำให้มีในการปรับเปลี่ยนวิถีคิดและพฤติกรรมของชาวบ้านในการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรม จนก่อให้เกิดปัญหาเรื่องสิทธิที่ดินของชาวบ้านในที่ทำกิน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ การแย่งชิงทรัพยากร การจัดการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ของชาวบ้าน ได้รับการส่งเสริมแก้ไขจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะการจัดการด้วยการส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนตามแนวทางโครงการพระราชดำริ การส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ป่าไม้ที่เสื่อมโทรมด้วยโครงการปลูกป่าใช้สอย โครงการธนาคารอาหารชุมชน ซึ่งภาครัฐเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาการบุกรุกทำลายป่าด้วยตัวของชุมชนเอง มีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรชุมชนในการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วม ดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ผ่านโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงาน โครงการพระราชดำริ จนนำไปสู่ความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับชุมชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้ยังคงมีอยู่อย่างยั่งยืนบนความเข้มแข็งจากการมีส่วนร่วมของชุมชน

โยธิน จันทวี (2548, บทคัดย่อ) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาโครงการสถานีสาริตและถ่ายทอดการเกษตรป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในพื้นที่โครงการสถานีสาริตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริจากการศึกษาพบว่าการจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกให้ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย ความรู้ด้านธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงคุณค่า ความเชื่อค่านิยมและวัฒนธรรมชุมชน มีการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของโครงการ ฯ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปถ่ายทอดให้กับประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวจะได้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน แต่ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม

ยังมีความตระหนกอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ควรมีการจัดฝึกอบรม จัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนในทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์และการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการวางแผนดำเนินงาน แต่ประชาชนท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้พยายามกระตุ้นให้ประชาชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนนำไปสู่การช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่เพื่อให้โครงการฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

อภิรดี ไชยเทพ (2549, บทคัดย่อ) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์: กรณีศึกษา ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงและพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงกับอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนในการจัดการการท่องเที่ยวจากการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงมีศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมที่สวยงามประกอบไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางธรรมชาติ นอกจากนี้ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง ยังมีวัฒนธรรมที่น่าสนใจจากการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่อาศัยบนที่ราบหุบเขาส่งผลให้มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับป่าไม้ มีการใช้พื้นที่ป่าเพื่อการปลูกต้นเมี่ยงและนำมาผ่านขั้นตอนการทำเมี่ยงเพื่อจำหน่าย ก่อเกิดเป็นรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งการทำเมี่ยงถือเป็นภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตของชุมชนแห่งนี้ อีกทั้งยังแสดงถึงการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างลงตัว เกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่า นำมาซึ่งประโยชน์ในการใช้พื้นที่เพื่อการดำรงชีวิต แต่ต่อมาเมื่อป่าไม้ของชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงถูกประกาศให้เป็นเขตป่าอนุรักษ์มีอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนเข้ามาเป็นผู้ดูแล มีกฎระเบียบที่ชาวบ้านในชุมชนต้องปฏิบัติตาม ทำให้การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าไม้ของชาวบ้านกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในการใช้พื้นที่ระหว่างชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงกับอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนต่อมาความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายเริ่มคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อทั้งสองสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันจากเขตป่าอนุรักษ์ โดยนำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาเป็นตัวประสานเพื่อให้ชุมชนได้รายได้จากการท่องเที่ยวและสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับอุทยานในการอนุรักษ์พื้นที่แห่งนี้ เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงและอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนที่ประกอบไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ผสมกับประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาการทำเมี่ยงแล้วชุมชนยังได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยการเข้าพักกับ

ชาวบ้านในรูปแบบบ้านพักโฮมสเตย์ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง

บุญเพ็ง วงศ์หน่อบุญธรรม (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาประชาชนในเมืองไชธานี ในนครหลวงเวียงจันทน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ 2) เพื่อศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจของประชาชนในเมืองไชธานี นครหลวงเวียงจันทน์ เกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้และ 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในนครหลวงเวียงจันทน์ มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในระดับปานกลาง และประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้ในระดับสูงแนวคิดในการแก้ปัญหาของผู้คนว่าเกี่ยวกับกฎหมายที่รัฐบาลได้บัญญัติไว้เรื่องการตัดไม้ทำลายป่า แต่ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในหน่วยงานของท้องถิ่นที่รับผิดชอบ รัฐควรจะเพิ่มงบประมาณและบุคลากร ในด้านนี้ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ร่วมทั้งให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าร่วมทั้งเกิดแนวคิดในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในพื้นที่ที่อาศัยอยู่

รัฐวิทย์ พะมูลิลา (2550, บทคัดย่อ) ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ การบุกรุกถางป่าไม้เพื่อทำการเกษตร การเกิดไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ ควรจัดการฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในการปลูกจิตสำนึกให้เกษตรกรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้มากยิ่งขึ้น

ศุภัทธา ผลเพิ่ม (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องกระบวนการในการจัดการป่าเศรษฐกิจชุมชนบ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมและศึกษากระบวนการในการจัดการและการดำเนินการป่าเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงที่คืนสภาพของพื้นที่ป่าและเสริมสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกโครงการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีกระบวนการจัดการป่าเศรษฐกิจดำเนินการปลูกป่าไผ่บางเนื่องจากไม้ในป่าธรรมชาติลดจำนวนและภาวะรายได้ของครัวเรือนไม่เพียงพอ ด้วยความที่มีผู้นำหมู่บ้านที่มีความคิดสร้างสรรค์และชาวบ้าน

ในหมู่บ้านทั่วทั้งที่มีความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญในการหาวิธีการ การจัดการของกระบวนการเกิดขึ้น การดำเนินการ การเปลี่ยนแปลงของโครงการอีกทั้งการสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมภายในชุมชนทำให้ผลที่ได้รับจากกระบวนการจัดการนี้คือ การฟื้นคืนสภาพป่าธรรมชาติและน้ำ การเพิ่มจำนวนของป่านุรักษ์ ป่าชุมชน และการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนจนเป็นหมู่บ้านตัวอย่างให้กับหมู่บ้านอื่นในอำเภอเดียวกันและสร้างเครือข่ายการจัดการชุมชนให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

สรรพสิทธิ์ เยาวสกุลมาศ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านใหม่พัฒนา ตำบลคอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน 2) ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับป่าชุมชน และทัศนคติต่อการพัฒนาป่าชุมชน กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน 3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาป่าชุมชน พบว่า การจัดการป่าชุมชน เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน ได้รับประโยชน์จากป่าชุมชนในด้านการใช้ทรัพยากรจากป่าชุมชนเป็นอาหาร แต่ไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เกี่ยวกับเรื่องป่าชุมชน มีความต้องการหน่วยงานราชการสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาป่าชุมชน ปัญหา อุปสรรคของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาป่าชุมชน คือ ชาวบ้านในหมู่บ้านขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการป่าชุมชน และการพัฒนาป่าชุมชนร่วมไปถึงการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานในพื้นที่ชาวบ้านในหมู่บ้านขาดความสามัคคี และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการพัฒนาป่าชุมชนในหมู่บ้าน ข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 ลำปาง ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาป่าชุมชน โดยการจัดอบรมและเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาป่าชุมชนให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าชุมชน และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชุมชนต่อไป

คณิงนิจ ฟองสา (2553, บทคัดย่อ) การใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในป่าชุมชน หมู่บ้านแม่เมะ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชนและสภาพความสมบูรณ์ทรัพยากรป่าไม้ตลอดจนแนวโน้มว่าการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ชุมชนจะยั่งยืนหรือไม่ การศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้พบว่า ชาวบ้านที่มีสถานภาพภายในครัวเรือนและอาชีพต่างกันล้วนมีการใช้ประโยชน์และ

การจัดการทรัพยากรป่าไม้เช่นเดียวกัน แม้ว่าปริมาณและความเข้มข้นในการใช้ประโยชน์อาจแตกต่างกันไปตาม เพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านซึ่งการใช้ประโยชน์และการจัดการดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ โดยชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์เพียงบางส่วนอย่างพอเพียงกับความต้องการของครัวเรือนเท่านั้น รวมทั้งมีการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทำแนวกันไฟ การลาดตระเวน การปลูกป่า เป็นต้น ปัจจัยต่างๆและการจัดการดังกล่าวทำให้ทรัพยากรป่าไม้ในป่าชุมชนบ้านแม่เมะมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูงแสดงว่าหมู่บ้านแม่เมะมีการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถรักษาทรัพยากรป่าไม้โดยรวมได้เป็นอย่างดี ระบบนิเวศป่าไม้จึงมีความอุดมสมบูรณ์และมีแนวโน้มที่จะยั่งยืนต่อไป

สรุปตัวแปร

สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ตัวแปรคือตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพ 4) ระดับการศึกษา 5) รายได้
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ตามมาตรการและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ (สำนักป้องกันและปราบปราม กรมป่าไม้, 2554) ประกอบด้วย ด้านการป้องกัน ด้านปราบปรามและด้านการสนับสนุน นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยเรื่อง “ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม”

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม โดยผู้วิจัยได้นำ มาตรการและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของกรมป่าไม้ (กรมป่าไม้, 2554) ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ด้านการป้องกัน 2) ด้านการปราบปราม 3) ด้านการสนับสนุน ซึ่งได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับแนวทางปัญหา การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ แม่ยมและเพื่อเปรียบเทียบ แนวทางปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. เสนอผลการแปลผล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำนวน 138 นาย (ทะเบียนฝ่ายบุคคล, 2554)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก การศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางการป้องกันและปราบปราม การทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม ลักษณะ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปราม การทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งเป็น

ด้านการป้องกัน จำนวน 5 ข้อ

ด้านการปราบปราม จำนวน 5 ข้อ

ด้านการสนับสนุน จำนวน 5 ข้อ

โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด ให้ 4 คะแนน

เห็นด้วยมาก ให้ 3 คะแนน

เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและปัญหา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง แนวปัญหาการปฏิบัติงาน ป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม จากนั้น นำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามศัพท์และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ แนวปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 อาจารย์ภควัด สมิทธิ์ ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 นายสุภชัย วรรณพงษ์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ยม

3.3 นายเทียนชัย สิริเรืองบุญ หัวหน้าฝ่ายบริหารส่วนอนุรักษ์และป้องกันทรัพยากร สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13 (แพร่) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำไปทดลองใช้ (Try out) กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือ

ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.84 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 138 ชุด ไปด้วยตนเอง
2. ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม ไปจำนวน 138 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 138 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ศึกษาระดับแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม และเพื่อเปรียบเทียบ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และ ตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ
2. ข้อมูล แนวปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตัวแปรแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Compare mean)

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย โดยการแบ่งช่วงคะแนน ด้วยการหาค่าพิสัยค่าเฉลี่ย (Rating scale) เพื่อแบ่งความกว้างของอัตราภาคชั้นเป็น 4 ระดับ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977, p. 14) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4-1}{4} \end{aligned}$$

$$\text{อัตราภาคชั้น} = 0.75$$

การแปลผลระดับแนวปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมกำหนดค่าเฉลี่ยและความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

3.26-4.00 หมายถึง ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด

2.51-3.25 หมายถึง ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมาก

1.76-2.50 หมายถึง ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมน้อย

1.00-1.75 หมายถึง ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม จำนวน 138 คน (ทะเบียนฝ่ายบุคคล) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คำถามเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยนำเสนอเป็นแบบตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมตอนที่

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	115	83.33
หญิง	23	16.67
รวม	138	100.00
อายุ		
18-30 ปี	54	39.13
31-40 ปี	49	35.51
41-50 ปี	28	20.29
51 ปีขึ้นไป	7	5.07
รวม	138	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ลูกจ้างชั่วคราว	101	73.19
ลูกจ้างประจำ	5	3.62
พนักงานราชการ	30	21.74
ข้าราชการ	2	1.45
รวม	138	100.00
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	59	42.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	46	33.30
อนุปริญญา/ ปวส.	18	13.00
ปริญญาตรีขึ้นไป	15	10.90
รวม	138	100.00
รายได้		
น้อยกว่า 10,000 บาท	127	92.03
10,001-20,000 บาท	6	4.35
20,001-30,000 บาท	2	1.45
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	3	2.17
รวม	138	100.00

จากตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยส่วนบุคคล เพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 เพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 จำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 18-30 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมามีอายุ 31-40 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.51 จำแนกตามอาชีพส่วนใหญ่ มีอาชีพลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 73.19 รองลงมามีอาชีพพนักงานราชการ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 จำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 รองลงมามีระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30

จำแนกตามรายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 92.03
รองลงมามีรายได้ 10,001-20,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยนำเสนอเป็นแบบตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ด้านการป้องกัน

การป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้	ระดับการปฏิบัติงาน				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
ด้านการป้องกัน								
1. จัดให้มีการลาดตระเวนตรวจป่าแนวเขตป่า สภาพป่า รวบรวมข้อมูลข่าวสาร	66 (47.83)	58 (42.03)	11 (7.97)	3 (2.17)	3.36	0.72	มากที่สุด	3
2. ให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ให้เข้า มามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	65 (47.10)	61 (44.20)	12 (8.70)	0 (0.00)	3.38	0.64	มากที่สุด	2
3. เข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่	69 (50.00)	60 (43.48)	8 (5.80)	1 (0.72)	3.43	0.64	มากที่สุด	1
4. ส่งเสริมโครงการและกิจกรรมเพื่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	59 (42.75)	66 (47.83)	13 (9.42)	0 (0.00)	3.33	0.64	มากที่สุด	4
5. สร้างระบบเตือนภัยโดยการปฏิบัติงาน ด้านการข่าว	52 (37.68)	56 (40.58)	24 (17.39)	6 (4.35)	3.12	0.85	มาก	5
รวม					3.32	0.55	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4 พบว่า การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ด้านการป้องกันผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับเข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 3.43, \sigma = 0.64$) รองลงมาให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ($\mu = 3.38, \sigma = 0.64$) ต่อมาจัดให้มีการลาดตระเวนตรวจป่าแนวเขตป่าสภาพป่า รวบรวมข้อมูลข่าวสาร ($\mu = 3.36, \sigma = 0.27$) ต่อมาส่งเสริมโครงการและกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ($\mu = 3.33, \sigma = 0.64$) และลำดับสุดท้าย สร้างระบบเตือนภัย โดยการปฏิบัติงานด้านการข่าว ($\mu = 3.12, \sigma = 0.85$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลาย
ทรัพยากรป่าไม้ ด้านปราบปราม

การป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้	ระดับการปฏิบัติงาน				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
ด้านปราบปราม								
1. ใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้ สามารถตรวจสอบหลักฐานและสถานการณ์ ได้รวดเร็วแม่นยำ	28 (20.29)	60 (43.48)	42 (30.43)	8 (5.80)	2.78	0.83	มาก	3
2. การใช้เฮลิคอปเตอร์ตรวจการณ์และ ส่งกำลังบำรุง	20 (14.49)	60 (43.48)	35 (25.36)	23 (16.67)	2.56	0.94	มาก	5
3. การประสานงานกับกองทัพบกและ กองทัพอากาศเพื่อการณ์	19 (13.77)	69 (50.00)	31 (22.46)	19 (13.77)	2.64	0.89	มาก	4
4. การสนธิกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ท้องที่ ฝ่ายปกครอง ทหาร และ ตำรวจเข้าจับกุมผู้ต้องหา	26 (18.84)	74 (53.62)	32 (23.19)	6 (4.35)	2.87	0.76	มาก	2
5. การเข้าดำเนินการโดยใช้มาตรการทาง กฎหมาย มาตรการทางปกครอง และ มาตรการทางสังคม	21 (15.22)	92 (66.67)	23 (16.67)	2 (1.45)	2.96	0.61	มาก	1
รวม					2.76	0.63	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ด้านการ
ปราบปรามผู้ตอบแบบสอบถามให้ การเข้าดำเนินการโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทาง
ปกครอง และมาตรการทางสังคมอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 2.96$, $\sigma = 0.61$) รองลงมาการสนธิกำลัง
เจ้าหน้าที่ป่าไม้จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ท้องที่ ฝ่ายปกครอง ทหาร และตำรวจเข้าจับกุม
ผู้ต้องหา ($\mu = 2.87$, $\sigma = 0.76$) ต่อมาใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สามารถตรวจสอบ
หลักฐานและสถานการณ์ได้รวดเร็วแม่นยำ ($\mu = 2.78$, $\sigma = 0.83$) ต่อมาการประสานงานกับ
กองทัพบกและกองทัพอากาศเพื่อการณ์ ($\mu = 2.64$, $\sigma = 0.89$) ลำดับสุดท้ายการใช้เฮลิคอปเตอร์
ตรวจการณ์และส่งกำลังบำรุง ($\mu = 2.56$, $\sigma = 0.94$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลาย
ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสนับสนุน

การป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้	ระดับการปฏิบัติงาน				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
ด้านการสนับสนุน								
1. ปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดย การประชุม สัมมนา และฝึกอบรม	33 (23.91)	84 (60.87)	21 (15.22)	0 (0.00)	3.09	0.62	มาก	1
2. ประสานงานกับส่วนราชการ องค์กร ประชาชน และองค์กรเอกชน	21 (15.22)	88 (63.77)	24 (17.39)	5 (3.62)	2.91	0.68	มาก	5
3. ใช้กระแสสังคมหรือพลังมวลชนเป็น เครื่องช่วยในการตรวจสอบพฤติกรรมของ คนในสังคม	20 (14.49)	90 (65.22)	24 (17.39)	4 (2.90)	2.91	0.66	มาก	4
4. ส่งเสริมยกย่องบุคคลที่ประกอบคุณงาม ความดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	23 (16.67)	87 (63.04)	25 (18.12)	3 (2.17)	2.94	0.66	มาก	3
5. จัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าภายในอุทยาน แห่งชาติ	36 (26.09)	80 (57.97)	19 (13.77)	3 (2.17)	3.08	0.69	มาก	2
รวม					2.99	0.50	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสนับสนุนผู้ตอบแบบสอบถามให้ปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการประชุม สัมมนา และฝึกอบรมอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 3.09$, $\sigma = 0.62$) รองลงมา จัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าภายในอุทยานแห่งชาติ ($\mu = 3.08$, $\sigma = 0.69$) ต่อมาส่งเสริมยกย่องบุคคลที่ประกอบคุณงามความดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ($\mu = 2.94$, $\sigma = 0.66$) ต่อมาใช้กระแสสังคมหรือพลังมวลชนเป็นเครื่องช่วยในการตรวจสอบพฤติกรรมของคนในสังคม ($\mu = 2.91$, $\sigma = 0.66$) และลำดับสุดท้าย ประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรประชาชน และองค์กรเอกชน ($\mu = 2.91$, $\sigma = 0.68$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการทำลาย
ทรัพยากรป่าไม้ ด้านภาพรวม

การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการป้องกัน	3.32	0.55	มากที่สุด	1
2. ด้านปราบปราม	2.76	0.63	มาก	3
3. ด้านการสนับสนุน	2.99	0.50	มาก	2
รวม	3.02	0.49	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ด้านการป้องกันอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 3.32$, $\sigma = 0.55$) รองลงมาด้านการสนับสนุน ($\mu = 2.99$, $\sigma = 0.50$) และลำดับสุดท้ายด้านปราบปราม ($\mu = 2.76$, $\sigma = 0.63$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

ตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายปัญหา
การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยาน
แห่งชาติแม่ยม จำแนกตามเพศ

เพศ	ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม								
	โดยจำแนกตามเพศ								
	ชาย		ระดับ	หญิง		ระดับ	รวม		ระดับ
μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	μ	σ	การปฏิบัติงาน	
ด้านการป้องกัน	3.36	0.54	มากที่สุด	3.13	0.56	มาก	3.32	0.55	มากที่สุด
ด้านปราบปราม	2.76	0.64	มาก	2.77	0.62	มาก	2.76	0.63	มาก
ด้านการสนับสนุน	2.98	0.49	มาก	3.02	0.51	มาก	2.99	0.50	มาก
ภาพรวม	3.03	0.49	มาก	2.97	0.47	มาก	3.02	0.49	มาก

จากตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยจำแนกตามเพศ พบว่า ด้านการป้องกันเพศชายให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากกว่าเพศหญิง ด้านปราบปรามเพศหญิงให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากกว่าเพศชาย ด้านการสนับสนุนเพศหญิงให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากกว่าเพศชาย ด้านภาพรวมเพศชายให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากร
ป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม จำแนกตามอายุ

อายุ	ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม โดยจำแนกตามอายุ														
	18-30 ปี			31-40 ปี			41-50 ปี			51 ปีขึ้นไป			รวม		
	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติงาน	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติงาน	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติงาน	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติงาน	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติงาน
ด้านการป้องกัน	3.53	0.56	มากที่สุด	3.16	0.51	มาก	3.19	0.53	มาก	3.40	0.42	มากที่สุด	3.32	0.55	มากที่สุด
ด้านปราบปราม	2.91	0.54	มาก	2.62	0.68	มาก	2.76	0.71	มาก	2.63	0.47	มาก	2.76	0.63	มาก
ด้านการสนับสนุน	2.98	0.41	มาก	2.97	0.57	มาก	3.04	0.56	มาก	2.94	0.28	มาก	2.99	0.50	มาก
ภาพรวม	3.14	0.43	มาก	2.92	0.53	มาก	3.00	0.53	มาก	2.99	0.30	มาก	3.02	0.49	มาก

จากตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม โดยจำแนกตามอายุพบว่า

ด้านการป้องกันอายุ 51 ปีขึ้นไป ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาอายุ 18-30 ปี ต่อมาอายุ 41-50 ปี และสุดท้ายอายุ 31-40 ปี ตามลำดับ

ด้านปราบปรามอายุ 18-30 ปี ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาอายุ 41-50 ปี ต่อมาอายุ 51 ปีขึ้นไปและสุดท้ายอายุ 31-40 ปี ตามลำดับ

ด้านการสนับสนุนอายุ 41-50 ปี ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาอายุ 18-30 ปี ต่อมาอายุ 31-40 ปี และสุดท้ายอายุ 51 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

ด้านภาพรวม อายุ 18-30 ปี ให้การปฏิบัติงานมากที่สุดรองลงมาอายุ 41-50 ปี ต่อมาอายุ 51 ปีขึ้นไป และสุดท้าย อายุ 31-40 ปี ตามลำดับ

ตารางที่ 10 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากร
ป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่มอญ จ้าแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่มอญ โดยจำแนกตามอาชีพ									
	ลูกจ้างชั่วคราว	ระดับ การปฏิบัติงาน	ลูกจ้างประจำ	ระดับ การปฏิบัติงาน	พนักงานราชการ	ระดับ การปฏิบัติงาน	ข้าราชการ	ระดับ การปฏิบัติงาน	รวม	ระดับ การปฏิบัติงาน
ด้านการป้องกัน	3.37	0.53	3.04	0.65	3.25	0.58	3.20	0.62	3.32	0.55
ด้านปราบปราม	2.80	0.58	2.80	1.05	2.60	0.76	2.87	0.24	2.76	0.63
ด้านการสนับสนุน	2.99	0.43	2.88	0.94	2.99	0.59	3.00	0.37	2.99	0.50
ภาพรวม	3.05	0.44	2.91	0.88	2.95	0.58	3.02	0.37	3.02	0.49

จากตารางที่ 10 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยจำแนกตามอาชีพพบว่า

ด้านการป้องกันอาชีพลูกจ้างชั่วคราวให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาอาชีพพนักงานราชการต่อมาอาชีพข้าราชการและสุดท้ายอาชีพลูกจ้างประจำ ตามลำดับ

ด้านปราบปรามอาชีพข้าราชการให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาอาชีพลูกจ้างประจำ ต่อมาอาชีพลูกจ้างชั่วคราวและสุดท้ายอาชีพพนักงานราชการ ตามลำดับ

ด้านการสนับสนุนอาชีพข้าราชการให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาอาชีพลูกจ้างชั่วคราวต่อมาอาชีพพนักงานราชการและสุดท้ายอาชีพลูกจ้างประจำ ตามลำดับ

ด้านภาพรวม อาชีพลูกจ้างชั่วคราวให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาอาชีพข้าราชการ ต่อมาอาชีพพนักงานราชการและสุดท้ายอาชีพลูกจ้างประจำ ตามลำดับ

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปรความหมาย ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากร
ป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม						โดยจำแนกตามระดับการศึกษา					
	มัธยมศึกษา		ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		ระดับมัธยมศึกษา/ปวศ.		ระดับปริญญาตรีขึ้นไป		ระดับปริญญาตรีขึ้นไป		รวม	
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ
ด้านการป้องกัน	3.49	0.55	3.27	0.51	2.93	0.50	3.28	0.53	มากที่สุด	มากที่สุด	3.32	0.55
ด้านปราบปราม	2.88	0.47	2.72	0.75	2.31	0.64	2.95	0.58	มาก	มาก	2.76	0.63
ด้านการสนับสนุน	3.00	0.38	3.06	0.56	2.69	0.50	3.05	0.60	น้อย	มาก	2.99	0.50
ภาพรวม	3.13	0.40	3.02	0.54	2.64	0.43	3.09	0.50	มาก	มาก	3.02	0.49

จากตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมโดยจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า

ด้านการป้องกันระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ให้การปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ต่อมา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. และสุดท้าย ระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส. ตามลำดับ

ด้านปราบปรามระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ต่อมา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. และสุดท้าย ระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส. ตามลำดับ

ด้านการสนับสนุนระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ต่อมา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และสุดท้าย ระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส. ตามลำดับ

ด้านภาพรวม ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ต่อมา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. และสุดท้าย ระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส. ตามลำดับ

จากตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม โดยจำแนกตามรายได้พบว่า

ด้านการป้องกันรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา รายได้ 20,001-30,000 บาท ต่อมารายได้ 20,001-30,000 บาท และสุดท้ายรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

ด้านปราบปรามรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา รายได้ 20,001-30,000 บาท ต่อมารายได้น้อยกว่า 10,000 บาท และสุดท้ายรายได้มากกว่า 10,001-20,000 บาท ตามลำดับ

ด้านการสนับสนุนรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา รายได้ 20,001-30,000 บาท ต่อมารายได้น้อยกว่า 10,000 บาท และสุดท้ายรายได้ 10,001-20,000 บาท ตามลำดับ

ด้านภาพรวม รายได้ 20,001-30,000 บาท ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ต่อมารายได้ต่อมารายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป และสุดท้ายรายได้ 10,001-20,000 บาท ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ให้ทางราชการสนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ในการปราบปราม เช่น เจ้าหน้าที่
2. เพิ่มอาวุธ ยานพาหนะในการออกตรวจ เครื่องมือสื่อสาร อาหารแห้งและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่
3. สนับสนุนเงินสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ
4. เพิ่มงบประมาณที่ใช้ในงานการป้องกันและปราบปราม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม” โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม มีดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 115 คน มีอายุ ส่วนใหญ่อายุ 18-30 ปี จำนวน 54 คน ส่วนตำแหน่งส่วนใหญ่มีตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 101 คน แล้วยุทธศาสตร์ศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 59 คน และมีรายได้ส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 127 คน

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม ทั้ง 3 ด้าน โดยจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านการป้องกันผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับเข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ต่อมาจัดให้มีการลาดตระเวนตรวจป่าแนวเขตป่า สภาพป่า รวบรวมข้อมูลข่าวสารต่อมาส่งเสริม โครงการและกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และลำดับสุดท้ายสร้างระบบเตือนภัยโดยการปฏิบัติงานด้านการข่าว

ด้านการปราบปรามผู้ตอบแบบสอบถามให้ การเข้าดำเนินการ โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางสังคมอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาการสนธิกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง ทหาร และตำรวจเข้าจับกุมผู้ต้องหา ต่อมาใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สามารถตรวจสอบหลักฐานและสถานการณ์

ได้รวดเร็วแม่นยำ ต่อมาการประสานงานกับกองทัพบกและกองทัพอากาศเพื่อการนี้ ลำดับสุดท้าย การใช้เฮลิคอปเตอร์ตรวจการณ์และส่งกำลังบำรุง

ด้านการสนับสนุนผู้ตอบแบบสอบถามให้ปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการประชุม สัมมนา และฝึกอบรมอยู่ในระดับสูงสุดรองลงมา จัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าภายในอุทยานแห่งชาติ ต่อมาส่งเสริมยกย่องบุคคลที่ประกอบคุณงามความดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ต่อมาใช้กระแส สังคมหรือพลังมวลชนเป็นเครื่องช่วยในการตรวจสอบพฤติกรรมของคนในสังคมและลำดับสุดท้าย ประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรประชาชน และองค์กรเอกชน

ภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ด้านการป้องกันอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาด้านการสนับสนุน และลำดับสุดท้ายด้านปราบปราม

จากการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากร ป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมในด้านต่าง ๆ จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม 3 ด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ พบว่า

เพศชายให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมอยู่ในระดับมากกว่าเพศหญิง

อายุพบว่า อายุ 18-30 ปี ให้การปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา อายุ 41-50 ปี ต่อมาอายุ 51 ปีขึ้นไป และสุดท้ายอายุ 31-40 ปี

ตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราวให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปราม การทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมาตำแหน่ง ข้าราชการต่อมาตำแหน่งพนักงานราชการและสุดท้ายตำแหน่งลูกจ้างประจำ

ระดับการศึกษา พบว่า ระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นให้ปัญหาการปฏิบัติงาน ป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ต่อมา ระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. และ สุดท้ายระดับศึกษาอนุปริญญา/ ปวส.

รายได้ พบว่า รายได้ 20,001-30,000 บาท ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและ ปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รองลงมา รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ต่อมา รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป และสุดท้ายรายได้ 10,001-20,000 บาท

อภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม โดยจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ด้านการป้องกันอยู่ในระดับสูงสุดแสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมองเห็นว่าถ้าเราการป้องกันได้ปัญหาอื่น ๆ ก็จะไม่ตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิระวุฒิ เสียงใส การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้นำชุมชนร้อยละ 60.00 มีส่วนร่วมและต้องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับสูง

1.1 ด้านการป้องกันจากการศึกษา พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับเข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับสูงสุด แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นความสำคัญเข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรรพสิทธิ์ เขียวสกุลมาศ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านใหม่พัฒนา ตำบลคอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า ไม่เคยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เกี่ยวกับเรื่องป่าชุมชน มีความต้องการหน่วยงานราชการสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาป่าชุมชน ปัญหา อุปสรรค ของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาป่าชุมชน คือ ชาวบ้านในหมู่บ้านขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการป่าชุมชนและการพัฒนาป่าชุมชนร่วมไปถึงการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานในพื้นที่ชาวบ้านในหมู่บ้าน ขาดความสามัคคี และเจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานภาครัฐ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการพัฒนาป่าชุมชนในหมู่บ้าน

1.2 ด้านการปราบปรามผู้ตอบแบบสอบถามให้การเข้าดำเนินการ โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางสังคมอยู่ในระดับสูงสุด แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางสังคมเพื่อปราบปรามผู้ที่ตัดไม้ทำลายป่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภัทธา ผลเพิ่ม (2551) ศึกษาเรื่องกระบวนการในการจัดการป่าเศรษฐกิจชุมชนบ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกโครงการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการจัดการป่าเศรษฐกิจดำเนินการปลูกป่าไผ่บงเนื่องจากไม้ในป่าธรรมชาติลดจำนวนและภาวะรายได้ของครัวเรือนไม่เพียงพอด้วยความที่มีผู้นำหมู่บ้านที่มีความคิดสร้างสรรค์และชาวบ้านในหมู่บ้านหัวทุ่งที่มีความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญในการหาวิธีการ การจัดการของกระบวนการเกิดขึ้น การดำเนินการ การเปลี่ยนแปลง

ของโครงการอีกทั้งการสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมภายในชุมชนทำให้ผลที่ได้รับจากกระบวนการจัดการนี้คือ การฟื้นคืนสภาพป่าธรรมชาติและน้ำ การเพิ่มจำนวนของป่าอนุรักษ์ ป่าชุมชน และการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนจนเป็นหมู่บ้านตัวอย่างให้กับหมู่บ้านอื่นในอำเภอเดียวกันและสร้างเครือข่ายการจัดการชุมชนให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

1.3 ด้านการสนับสนุนผู้ตอบแบบสอบถามให้ปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการประชุม สัมมนา และฝึกอบรมอยู่ในระดับสูงสุดแสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้สามารถทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการประชุม สัมมนา และฝึกอบรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโยธิน จันทวิ (2548) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษาโครงการสถานีสาริตและถ่ายทอดการเกษตรป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกให้ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ด้านธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงคุณค่า ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมชุมชน มีการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปถ่ายทอดให้กับประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวจะได้เกิดการดูแลรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

ผลการเปรียบเทียบ ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม 3 ด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระ พบว่า เพศชายให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมอยู่ในระดับมากกว่าเพศหญิงอายุพบว่า อายุ 18-30 ปี ให้การปฏิบัติงานมากที่สุด อาชีพ พบว่า อาชีพลูกจ้างชั่วคราวให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมาก ระดับการศึกษาพบว่าระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด รายได้ พบว่า รายได้ 20,001-30,000 บาท ให้ปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยมมากที่สุด แสดงว่าการจำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา รายได้นั้น มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณิงนิจ ฟองสา (2553) การใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในป่าชุมชน หมู่บ้านแม่เมะ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในการใช้ประโยชน์อาจแตกต่างกันไปตาม เพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านซึ่งการใช้ประโยชน์และการจัดการดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจและความตระหนัก

ถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ โดยชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์เพียงบางส่วนอย่างพอเพียงกับความต้องการของครัวเรือนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ให้ทางราชการสนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ในการปราบปราม
2. เพิ่มอาวุธ ยานพาหนะในการออกตรวจ เครื่องมือสื่อสาร อาหารแห้งและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่
3. สนับสนุนเงินสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ
4. เพิ่มงบประมาณที่ใช้ในงานการป้องกันและปราบปราม

บรรณานุกรม

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2548). *ร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดสระบุรี นครราชสีมา ปราจีนบุรี นครนายก. กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.*
- เกษม จันทร์แก้ว. (2547). *การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณินิจ ฟองสา. (2553). *การใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในป่าชุมชนหมู่บ้านแม่เมะ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาปฐพีศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- จาตุรนต์ จันระมาด. (2553). *การนำนโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติไปปฏิบัติ. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- จ่านงค์ บุญศิลป์. (2548). *การจัดการปัญหาการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า: กรณีศึกษาบ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. (2549). *สังคมและวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 10).* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, สุริชัย หวันแก้ว, ไชยันต์ รัชชกุล, กัญญา ติลาถัย และศิริพร ขอดกมล. (2543). *สถานภาพไทยศึกษา: การสำรวจเชิงวิพากษ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.*
- ช่อ พงศ์รุ่งทรัพย์ และพิชา ทิพยขจรวุฒิ. (2532). *นโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมป่าไม้.*
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร. (2545). *วาทกรรมการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3).* กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ณรงค์ มหรรณพ. (2548). *คู่มือการจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16.*
- ถนอม เปรมรัศมิ. (2513). *คำบรรยายเรื่องป่าไม้ทางสถานีวิทยุศึกษา กระทรวงศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้*

- นิวัติ เรืองพานิช .(2530). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ:
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เนื่องน้อย บุญเนตร. (2537). จริยศาสตร์สภาวะแวดล้อม: โลกทัศน์ในพุทธปรัชญาและ
ปรัชญาตะวันตก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเพ็ง วงศ์หน่อบุญธรรม. (2550). ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาประชาชนในเมืองไชทานี ในนครหลวงเวียงจันทน์.
การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเรือง สายสร. (2527). ข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.
- ประเสริฐ ประจิตร. (2545). การบริหารจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: อุทยานกรมป่าไม้.
ผ่อง เล่งอี้. (2527). แผนนโยบายทั่วไปของอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2537). เศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ:
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2543). การพัฒนาที่ยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พันธ์ศักดิ์ วงศ์สูง. (2546). ศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรบนพื้นที่สูง
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โยธิน จันทวี. (2548). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษา
โครงการสถานีสาริตและถ่ายทอดการเกษตรป่าไม้ สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัฐวิทย์ พะมูลิลา. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรใน
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วราพร ศรีสุพรรณ. (2534). การพัฒนาแบบยั่งยืน: ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม.
นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วราพร ศรีสุพรรณ. (2539). สิ่งแวดล้อมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโลกสีเขียว.
- วิจิต พัฒนโกศัย. (2544). อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้,

- วิระวุฒิ เสียงใส. (2546). การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและปราบปราม การทำลายทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภัทธา ผลเพิ่ม. (2551). กระบวนการในการจัดการป่าเศรษฐกิจชุมชนบ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพร แสงชัย. (2545). สิ่งแวดล้อม อุดมการณ์ การเมือง และการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สรรพสิทธิ์ เขาวสกุลมาศ. (2552). ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน บ้านใหม่พัฒนา ตำบลดอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2530). คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม. (2553). บทบาทหน้าที่ ภารกิจ. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานโครงการจัดทำแผนแม่บทและการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า. (2536). ข้อมูลพื้นฐานแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน (เล่ม 1) พ.ศ. 2536-2540 จังหวัดปราจีนบุรีและนครราชสีมา. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.
- สำนักงานโครงการจัดทำแผนแม่บทและการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า. (2536). ข้อมูลพื้นฐานแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน (เล่ม 2) พ.ศ. 2536-2540 จังหวัดปราจีนบุรีและนครราชสีมา. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.
- สำนักป้องกันและปราบปราม กรมป่าไม้. (2554). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลาย ทรัพยากรป่าไม้. กรุงเทพฯ: สำนักป้องกันและปราบปราม กรมป่าไม้.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. (2547). หลักการและแนวทางในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ. ใน รายงาน สัมมนาการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติสำหรับผู้บริหารระดับสูงระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2546 และการฝึกอบรมหลักสูตรหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ สำหรับ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 24-30 สิงหาคม พ.ศ. 2546 (หน้า 18-25). กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานแห่งชาติ.

- สุรพล ศรีวิทยา. (2545). *การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เอกสารนำเสนอในการสัมมนาหัวหน้าอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน ครั้งที่ 3: การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ, อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. กรุงเทพฯ: อุทยานแห่งชาติ*
- เสาวพงษ์ ยมาพัฒน์. (2553). *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของวัดป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรัชญาคุณฐิบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- อนุชาติ พวงสำลี. (2547). ระบบนิเวศ: สรรพชีวิตสัมพันธ์. ใน ประเวศ วะสี (บรรณาธิการ), *ธรรมชาติและสรรพสิ่งการเข้าถึงความจริงทั้งหมด. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.*
- อภิรดี ไชยเทพ. (2549). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์: กรณีศึกษา ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระสาขาวิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- อุทิศ จิตเงิน. (2542). *แนวคิดการสร้างพลังชุมชนในพุทธปรัชญา. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.*
- Anan, N. (1987). *National park management and wildlife conservation in Thailand.* Bangkok: Royal Forest Department.
- Amberger, R. L. (1995). *Grand Canyon general management plan.* Flagstaff, AZ: Grand Canyon National Park.
- Australian National Parks and Wildlife Services, Commonwealth of Australia. (1980). *Kakadu National Park: Plan of management.* Australian: Author.
- Avner, D. (2000). *The environment between theory and practice.* New York: Oxford University Press.
- Barry, J. (2007). *Environment and social theory* (2nd ed.). London: Routledge.
- Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Brockelman, W. Y. (1988). Chapter 4: Protected area mangement system. In *Asean heritage parks and reserves* (2nd ed.) (120-129). Bangkok: Asean Environment Programme (ASEP).
- Brockman, C. F., Merriam, L. C., Catton, W. R., & Dowdle, B. (1973). Management of foreign national parks and related areas. In *Recreational use of wild lands* (2nd ed.), (295-313). New York: McGraw-Hill.

- Chatsumarn, K. (1998). *Buddhism and nature conservation*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Forestry Research Division, Philippine Council for Agricultural Research. (1972). *Park and wild life management: National program of research*. Philippine: Council for Agricultural.
- IUCN/ UICN. (1994). *Guidelines for protected area management categories: IUCN Commission on national parks and protected areas with the assistance of the World Conservation Monitoring Centre*. Norwich, England: Page Brothers.
- Kropp, G. (1971). *Wildlife and national park legislation in Asia: A comparative study*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Malik, M. M. (1985). Management of Chitral Gol National Park, Pakistan. In J. A. McNeely, J. W. Thorsell, & S. R. Chalise (Eds.), *People and protected areas in the Hindu Kush-Himalaya* (103-106). Katmandu, Nepal: King Mahendra Trust for Nature Conservation and International Centre for Integrated Mountain Development.
- McNeely, J. A. (1985). An expanded approach to protected areas in the Hindu Kush-Himalaya. In J. A. McNeely, J. W. Thorsel & S. R. Chalise (Eds.), *People and protected areas in the Hindu Kush-Himalaya* (91-94). Katmandu, Nepal: King Mahendra Trust for Nature Conservation and International Centre for Integrated Mountain Development.
- Moseley, J., Thelen, K., & Miller, K. (1978). *National parks planning: A manual with annotated examples* (2nd ed.). Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- National Parks Service, Department of Conservation and Natural Resources. (1995). *Snowy River National Park management plan*. Victoria, Australia: National Parks Service.
- National Parks Service, Department of the Interior. (2006). *Management policies 2006: National parks service*. Washington, DC: National Parks Service, Department of the Interior.
- Pracha Hutauwart. (1999). Wilderness experience for spiritual and personal growth in Siam. In Sulak Sivaraksa, Pipob Udomittipong, & Chris, W., *Socially engaged Buddhism for the new millennium* (498-502). Bangkok: Sathirakoses-Nagapradipa Foundation & Foundationfor Children.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระ นิสิตปริญญาโทหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา สำหรับข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มา ผู้วิจัยจะนำไปใช้ทางวิชาการเท่านั้นจึงขอความกรุณา
ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน กรุณาช่วยตอบแบบสอบถามด้วยข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัย
หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง ในการตอบ
แบบสอบถามครั้งนี้

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากร
ป่าไม้

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทำลาย
ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม**คำชี้แจง** กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ตามความเป็นจริง

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 18-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่ง

 ลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ข้าราชการ

4. ระดับการศึกษา

 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. อนุปริญญา/ ปวส. ปริญญาตรีขึ้นไป

5. รายได้

 น้อยกว่า 10,000 บาท 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ยวม
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้	ระดับปัญหาความรุนแรง			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยมาก
ด้านการป้องกัน				
1. จัดให้มีการลาดตระเวนตรวจป่าแนวเขตป่า สภาพป่า รวบรวมข้อมูลข่าวสาร				
2. ให้ความสำคัญกับราษฎรในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้				
3. เข้มงวดกวดขันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่				
4. ส่งเสริมโครงการและกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้				
5. สร้างระบบเตือนภัยโดยการปฏิบัติงานด้านการข่าว				
ด้านปราบปราม				
1. ใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สามารถตรวจสอบหลักฐานและสถานการณ์ได้รวดเร็วแม่นยำ				
2. การใช้เฮลิคอปเตอร์ตรวจการณ์และส่งกำลังบำรุง				
3. การประสานงานกับกองทัพบกและกองทัพอากาศเพื่อการนี้				
4. การสนธิกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง ทหาร และตำรวจเข้าจับกุมผู้ต้องหา				
5. การเข้าดำเนินการโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางสังคม				

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
SCALE	54.8000	64.5793	8.0361	20

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
SEX	53.4333	65.7713	-.1802	.8575
AGE	52.6667	63.0575	.0264	.8631
JOB	52.9333	56.8230	.3509	.8484
STUDY	52.0000	63.8621	-.0336	.8698
SALARY	53.5667	62.0471	.2170	.8482
A1	51.5000	58.1207	.6077	.8348
A2	51.6667	58.5747	.5311	.8372
A3	51.6333	55.4126	.7248	.8279
A4	51.6000	58.3862	.5665	.8361
A5	51.7333	59.5126	.3675	.8434
B1	51.8333	59.8678	.3486	.8441
B2	52.0000	58.5517	.4097	.8417
B3	51.9667	55.7575	.6525	.8306

369179

B4	51.8667	56.4644	.5641	.8345
B5	51.7333	57.3747	.7012	.8317
C1	51.8000	58.7862	.4984	.8384
C2	51.7667	57.8402	.6800	.8329
C3	51.8000	57.9586	.7019	.8327
C4	52.0000	54.8276	.7635	.8259
C5	51.7000	56.0103	.7565	.8280

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 20

Alpha = 0.8476